

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za slovenistiko

Marjeta Burja

Slomškovo bralno priznanje

Diplomsko delo

Mentor: prof. dr. Igor Saksida
Ljubljana, november 2015

*Materni jezik je najdražja dota,
ki smo jo dobili od svojih prednikov.
Dolžni smo skrbno jo ohraniti,
olepšati in svojim potomcem zapustiti.*

Anton Martin Slomšek

Zahvala

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki so mi pomagali in mi stali ob strani pri izdelavi diplomskega dela. Hvala družini, sošolcem in prijateljem za pomoč, napotke in spodbude tekom celotnega študija. Zahvaljujem se mentorju prof. dr. Igorju Saksidi za usmerjanje in strokovno podporo. Hvala tudi vsem ostalim, ki so na tak ali drugačen način pripomogli k izdelavi tega dela.

Povzetek

V diplomskem delu obravnavam Slomškovo bralno priznanje (v nadaljevanju SBP), bralno gibanje, ki spodbuja branje literature z duhovno vsebino, in sicer veroučence na Slovenskem. Gibanje je v prvi vrsti namenjeno osnovnošolcem, sodelujejo tudi predšolski otroci, srednješolci ter odrasli. Najprej je predstavljeno gibanje za razvijanje bralnih navad in bralne kulture Bralna značka, iz katerega se je razvila SBP. Nato diplomsko delo raziskuje zgodovino, namen, organiziranost, obseg bralnega priznanja ter delovanje po župnijah. Izpostavljene so kakovostne knjige s seznama SBP, primeri dobre prakse in glavne težave izvajalcev bralnega gibanja. Sledi potek dela za SBP v župniji Bohinjska Bistrica, predstavljena je obravnava dveh knjig pri urah verouka, statistični podatki sodelovanja skozi vrsto let ter anketa o zadovoljstvu in željah glede izvajanja SBP v prihodnje. Na koncu je predstavljen izbor knjig, ki še niso bile na seznamu SBP, pa nanj zagotovo sodijo zaradi kakovosti in predvsem problemske vsebine. V prilogah je zbrano gradivo, ki ga za SBP pripravljajo organizatorji, delo animatorjev in izdelki otrok, ki sodelujejo pri SBP.

Ključne besede: Slomškovo bralno priznanje, branje, bralna značka, kateheza, Anton Martin Slomšek.

Abstract

The thesis analyses Slomškovo bralno priznanje (Slomšek reading recognition; hereinafter referred to as SBP) the movement for the development of reading, which encourages the reading of literature with a spiritual content in the catholic religious education in Slovenia. The movement is primarily intended for primary school children, but preschool children, secondary school students and adults participate as well. First, the movement for developing reading habits and reading culture Bralna značka (Reading Badge) is presented, from which the SBP has developed. Second, the thesis explores the history, the purpose, the structure, the extend and functioning of SBP in the catholic parishes in Slovenia. The thesis highlights the high-quality books from a list of SBP, examples of good practice and the main problems that the movement for the development of reading is faced with. Later, a SBP approach in the catholic parish of Bohinjska Bistrica is presented: the reading of two books during the time of catholic religious education together with statistic data about past activities and a survey on satisfaction and preferences regarding the implementation of SBP in the future. Finally, a selection of books that have not yet been included on the list of SBP is presented, but due to their quality and problem-oriented content are good candidates to be included. In the annexes, the material collected prepared by the SBP organizers and animators together with products prepared by children involved in the SBP.

Keywords: Slomškovo bralno priznanje (Slomšek reading recognition), reading, bralna značka (Reading Badge), catechesis, Anton Martin Slomšek.

Kazalo

1	Uvod	1
2	Bralna značka	2
3	Slomškovo bralno priznanje	7
3.1	Anton Martin Slomšek	9
3.2	Pobudniki in organizatorji	10
3.2.1	Miha Herman	10
3.2.2	Berta Golob	12
3.2.2.1	Bralci za Slomškovo bralno priznanje v kranjski knjigarni Ognjišče	13
3.2.2.2	Slom v svetlobi	13
3.2.3	Andreja Štunf	13
3.2.4	Slovenski katehetski urad	14
3.2.5	Celjska Mohorjeva družba	14
3.3	Izvajanje SBP	15
3.3.1	Statistika sodelujočih	15
3.3.2	Zaključna prireditev na Ponikvi	16
3.3.2.1	Desetletnica SBP	17
3.3.3	Predšolski otroci	18
3.3.3.1	Vrtec Lavra Murska Sobota	18
3.3.3.2	Vrtec Antonina Ilirska Bistrica	19
3.3.4	Odrasli bralci	19
3.3.4.1	Brdo pri Lukovici	19
3.3.4.2	Celje sv. Danijel	20
3.4	Težave	21
3.4.1	Informiranost animatorjev in ostalih udeležencev	21
3.4.2	Problematika knjižnega fonda	22
3.4.2.1	Metlika	22
3.4.2.2	Šturje	23
3.5	Primeri dobre prakse	23
3.5.1	Brdo pri Lukovici	23
3.5.2	Šempeter pri Gorici	24
3.5.3	Celje sv. Danijel	24
3.5.4	Kapla na Kozjaku	25
3.5.5	Šturje	25
3.5.6	Ljubljana Polje	26
3.5.7	Bled	27
3.6	Odzivi na SBP	27
3.6.1	Izkušnje duhovnikov	27

3.6.2	Izkušnje staršev	28
3.6.3	Izkušnje animatorjev	28
3.6.4	Izkušnje mladih bralcev SBP	29
4	SBP v župniji Bohinjska Bistrica	31
4.1	Statistika	33
4.2	Anketa o Slomškovem bralnem priznanju	36
5	Knjige	41
5.1	Zlata hruška	44
5.1.1	Ida Mlakar: Kako sta Bibi in Gusti preganjala žalost (2004)	44
5.1.2	Ida Mlakar: Kako sta Bibi in Gusti porahljala prepir (2006)	44
5.1.3	Bina Štampe Žmavc: Vprašanja srca (2008)	45
5.1.4	Agnes de Lestrade: Dežela velike tovarne besed (2009)	46
5.1.5	Neli Kodrič Filipič: Punčka in velikan (2009)	46
5.1.6	Marjan Kovačevič Beltram: Jakobova lestev in druge zgodbe (2009)	47
5.1.7	Peter Svetina: Kako je Jaromir iskal srečo (2010)	47
5.1.8	Shel Silverstein: Drevo ima srce (2011)	48
5.1.9	Božična knjiga (2012)	48
5.1.10	Quentin Blake: Benjamin (2012)	49
5.1.11	Irene Cohen–Janca: Tudi drevesa jokajo (2012)	49
5.1.12	Quentin Blake: Kakaduji (2013)	50
5.1.13	David Ratte: Popotovanje očetov (2014)	50
5.2	Izbor knjig	51
5.2.1	Fran Milčinski: Laž in njen ženin	52
5.2.2	Lissy Kramer: Moj mali varuh	52
5.2.3	Tadej Trnovšek: Zaklad pisarja Bernarda	52
5.2.4	Jutta Bauer: Dedkov angel	53
5.2.5	Ulrich Hub: Na Noetovi barki ob osmih	53
5.2.6	Gudrun Pausewang: Dam ti še zadnjo priložnost, Bog	54
5.2.7	Janja Vidmar: Prijatelja	55
5.2.8	Moj Bog, tvoj Bog	55
5.2.9	Walter Kostner: Tik in tak. Spoprijemanje z življenjem.	55
5.2.10	Eric–Emmanuel Schmitt: Oskar in gospa v rožnatem	56
5.2.11	Žiga Valetič: Gugalnica	56
6	Zaključek	58
	Viri	60
	Literatura	62
	Priloge	66

Seznam grafov

Graf 1: Število bralcev po razredih 2009/2010	33
Graf 2: Število bralcev po razredih 2010/2011	34
Graf 3: Število bralcev po razredih 2011/2012	34
Graf 4: Število bralcev po razredih 2012/2013	35
Graf 5: Število bralcev po razredih 2013/2014	35
Graf 6: Število bralcev po razredih 2014/2015	36

Seznam prilog

Priloga 1: Priporočilni seznam knjig
Priloga 2: Kotiček SBP v Mavrici
Priloga 3: Plakat SBP
Priloga 4: Gospod Miha Herman s kipcem pastirčka Slomška
Priloga 5: Nalepke SBP
Priloga 6: Himna SBP – note
Priloga 7: Knjižni seznam Murska Sobota
Priloga 8: Knjižni seznam Metlika
Priloga 9: Priprava preverjanja Mara Pižent
Priloga 10: Zlata nalepka v spričevalu
Priloga 11: Priznanje Urška Rožič
Priloga 12: Izdelki bralcev iz župnije Bohinjska Bistrica
Priloga 13: Delovni list: Laž in njen ženin
Priloga 14: Delovni list: Dedkov angel

1 Uvod

V diplomskem delu obravnavam Slomškovo bralno priznanje (v nadaljevanju SBP), bralno gibanje, ki spodbuja branje literature z duhovno vsebino, in sicer veroučence na Slovenskem. Gibanje je v prvi vrsti namenjeno osnovnošolcem, sodelujejo tudi predšolski otroci, srednješolci ter odrasli.

Z bralnim gibanjem sem se seznanila v bratovi župniji, ko je potreboval novega animatorja za vodenje SBP. Ker je bilo informacije o sami izvedbi in vsem, kar je treba vedeti, zelo težko dobiti, sem se poglobila v tematiko z namenom pridobljene informacije strniti v diplomskem delu. Cilj je bil torej spoznati zgodovino in delovanje gibanja ter poiskati zanimive knjige, ki so primerne za obravnavo pri urah verouka.

Na začetku povzemam glavne značilnosti in zgodovino gibanja Bralna značka, na podlagi katerega je Slomškovo bralno priznanje nastalo.

Literature oz. objav o SBP je zelo malo, zato sem podatke zbirala z intervjuji, osebno ali prek elektronske pošte. Tako sem obiskala Slovenski katehetski urad ter Celjsko Mohorjevo družbo, ki vodita gibanje, pobudnika gospoda Miha Hermana in gospo Berto Golob, ogledala sem si delo z mladimi bralci v župniji Brdo pri Lukovici ter obiskala nekdanjo voditeljico SBP v župniji Šturje sestro Majdo Tiselj. Obiskala sem tudi zaključno prireditev, ki jo organizira gospa Berta Golob v knjigarni Ognjišča v Kranju, in nekaj zaključnih prireditev na Ponikvi. Ostale informacije sem zbrala preko objav na svetovnem spletu.

V diplomskem delu sem želela opisati zgodovino in namen SBP, organiziranost, obseg samega bralnega gibanja ter njegovo delovanje po župnijah.

Na koncu sem opisala svoje delo za SBP v župniji Bohinjska Bistrica, naredila statistični pregled števila bralcev in števila knjig, ki so jih prebrali, ter opravila anketo o zadovoljstvu in željah glede izvajanja SBP.

Posebej sem izpostavila knjige s seznama SBP, ki so bile odlično ocenjene ter opisala knjige, ki jih na seznamu še nikoli ni bilo, pa si to zaslužijo zaradi obravnavane teme.

Zbrala sem gradivo, ki ga pripravlja Medškofijski odbor za SBP, odzive mentorjev in otrok ter njihove izdelke.

2 Bralna značka¹

Bralno značko lahko v najširšem smislu označimo kot gibanje za razvoj književne (morda celo knjižne) kulture med slovensko mladino (Perko, 2000, 37).

Branje kakovostne mladinske literature v dobi odraščanja je tako zelo pomembno, da ga je treba še posebej poudarjati in razvijati. Ima daljnosežne učinke na mladega bralca in njegov vsestranski razvoj.

Bralna značka je namenjena predvsem razvijanju bralnih navad in bralne kulture slovenskih osnovnošolcev. V njenih okvirih jih tako vsako leto sodeluje dobra polovica, to je okoli 125.000 učencev. Bralna značka motivira učence za prostovoljno branje leposlovja, vodijo jo mentorji, ponavadi učitelji ali knjižničarji na osnovni šoli, je občolska, interesna dejavnost ali izbirna vsebina v zadnjem triletju prenovljene osnovne šole, deluje v sodelovanju s šolsko knjižnico in je osrednji program za branje. V slovenskih vrtec in splošnih knjižnicah se je pred približno dvajsetimi leti z željo po obogatitvi vzgoje predšolskih otrok razširila predšolska bralna značka, ki razvija družinsko branje, pri čemer predvsem spodbuja starše, da svojim predšolskim otrokom berejo slikanice in knjige ter jih tako postavijo v tesen stik s knjigo, da jo doživijo v vsej njeni estetski in vizualni podobi kot nekaj zanimivega ter prijetnega. Bralna značka v srednjih šolah privablja k branju z debatnimi klubi, literarnimi nastopi in srečanji s pisatelji ter drugimi ustvarjalci. Za bralno značko berejo tudi slovenski otroci v zamejstvu, učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture po evropskih državah ter otroci priseljenci v Slovenijo. Bralna značka za otroke Slovencev po svetu (zamejcev, zdomcev, izseljencev) spodbuja učenje slovenščine in branja v slovenščini ter propagira slovensko literaturo. Program bralne značke je prilagojen željam in potrebam slovenskih otrok po svetu in njihovem znanju slovenščine ter je temelj za ohranjanje nacionalne identitete.

Gibanje se je porodilo v šolskem letu 1960/61, ko je na Osnovni šoli Prevalje profesor slovenskega jezika in književnosti Stanko Kotnik skupaj z ravnateljem in mladinskim pisateljem Leopoldom Suhodolčanom že obstoječi bralni krožek razvil v novo kvaliteto – »tekmovanje za bralno značko« (Mohor, 2011, 12). Odločila sta se premostiti prepad med nepriljubljenim šolskim branjem in otrokovim užitkom ob knjigi. Opazovala sta sodobni razmah vseh mogočih športnih tekmovanj in jim sklenila dodati duhovno vzporednico. Zamisel bralne značke je Kotniku pomagala zaokrožiti omemba podobne bralno-vzgojne oblike pri Čehih, na katero je naletel v nekem reportažnem zapisu.

Ustanovitelja gibanja sta pripravila pravilnik za pridobitev bralne značke, v katerega sta zapisala cilje, pravila in potek nove interesne dejavnosti. Kot namen gibanja sta zapisala: »V našem mladem rodu budimo:

---

1 Povzeto po Miha Mohor: Petdeset let bralne značke.

- smisel za poglobljeno, kritično branje dobrih sodobnih domačih literarnih del, da bodo vzljubili lepo knjigo,
- sposobnost, da bodo znali knjigo vrednotiti in jo uporabljati za svojo nadaljno rast,
- estetska in etična čustva, zlasti ljubezen do socialistične domovine, do delovnih ljudi in razumevanje za njihov boj.« (Perko, 2000, 40)

V nadaljnjem razvoju gibanja se po besedah Perkove (2000, 42) struktura osnovnih ciljev, ki naj bi jih dosegla bralna značka z leti, spreminja. V ospredje stopa kot primarni cilj razvijanje književne kulture. Z razvojem gibanja se vse manj poudarja uresničevanje širših vzgojnih smotrov na način, kot jih navaja Kotnik, kar se v praksi kaže predvsem kot drugačno sestavljanje bralnih seznamov. Vse pogosteje pa se, še posebej v zadnjem desetletju, v tem kontekstu omenja pomen branja za razvoj samostojno mislečega človeka, ki je sposoben razvijati lasten odnos do življenja in sveta.

Že v začetkih bralne značke je bilo predpisano število del, ki so jih bralci morali prebrati na posamični stopnji, sledeče: na I. stopnji (3.–5. r.): 5 del; na II. (6.–8. r.): 7 del; na III. in IV. stopnji (1.–4. lrt.): 10 del. O izboru del za vsako stopnjo je odločal ustanovni odbor značke ob sodelovanju slavističnega aktiva ali njegove komisije, seznam je imel enoletno veljavo, predvideno je bilo izpopolnjevanje s sodobnimi deli; v seznamu vsake stopnje pa je moralo biti vsaj eno Prežihovo delo. Pri določanju obsega branja (število del) in izbiri vsebin so upoštevali razvojno stopnjo bralcev (literarnoreceptijsko načelo); odločili so se za dobra sodobna dela – pri čemer je pomembno tudi, da naj bi se s sodobnimi deli seznam vsako leto tudi obnavljal (literarnozgodovinsko načelo: izrecna odločitev za sodobno leposlovje ter upoštevanje književnega kánona – dobro leposlovje); poleg proze so sezname vsebovali tudi poezijo (literarnoteoretično načelo). Eno od osnovnih vodil za izbiro je bilo še nacionalno načelo (slovenska književnost), pri čemer so posebno pozornost posvetili svojemu rojaku – branje njegovih del na vseh stopnjah. Sestava seznama je bila po tematiki izrecno določena tudi s smotri, ki naj bi jih bralna značka uresničevala. Že ob zaključku prve bralne sezone pa se je pokazalo, da je pri izbiranju vsebin nujno treba upoštevati tudi knjižnične fonde šolskih in tudi drugih knjižnic. Izbira vsebin se je torej v nekem smislu morala omejiti; po drugi strani pa je prav obstoječe stanje v knjižnicah v naslednjih letih vplivalo na pobude bralne značke v zvezi z založništvom na eni in bogatitvijo (šolskih) knjižničnih fondov na drugi strani (Perko, 2000, 42–43).

Učenca, ki se odloči brati, skozi vsa leta spremlja in usmerja mentor, ki je lahko učitelj slovenščine, knjižničar ali drug delavec na šoli, ki mu vsakodnevno srečevanje s knjigo ni tuje. Z obsežnega seznama najboljših in najprimernejših knjig učenec z mentorjevo pomočjo izbere svoje branje. Svoja opažanja in dognanja o knjigi lahko zapiše v dnevnik branja in mnenje predstavi mentorju ali manjši skupini, v kateri se učenci pod mentorjevim vodstvom sproščeno

pogovorijo o vsebini. V okvir dejavnosti bralne značke spadajo literarne ure, priprave knjižnih razstav, srečanja in pogovori s pesniki, pisatelji, prevajalci, knjižnimi ilustratorji, literarnimi zgodovinarji, kritiki, uredniki in novinarji. Želja ustanoviteljev je bila, da vsako obdobje branja sklene kulturna prireditev s podelitvijo značk, mentor pa lahko nagrajene bralce pelje v gledališče ali na literarno ekskurzijo.

Ob koncu petdesetih let je bilo zbiranje različnih kovinskih značk med otroki priljubljen konjiček. Tekmovanje sta Kotnik in Suhodolčan poimenovala po pisatelju Prežihovemu Vorancu, ki je bil tamkajšnji rojak in pomemben sodobni pisatelj. Kot priznanje za branje so otroci tako dobili značko s portretom pisatelja Prežihovega Voranca, ob njem pa še izkaznico, najbolj zvesti pa knjižno nagrado. Vsaka značka je bila, podobno kot športne medalje, izdelana v treh variantah: bronasti, srebrni in zlati, kar naj bi motiviralo bralce in jim vsako leto ob podelitvah potrjevalo osebni razvoj. V začetku devetdesetih let so razvili nov program motivacijskega gradiva z naslovom S knjigo v svet kot alternativo sistemu značk ali pa kot njegovo dopolnilo. V tem času je bralna značka dobila tudi svojo maskoto Ostržka, naslov akcije s knjigo v svet pa je postalo nekakšno geslo gibanja. Kmalu po začetkih na Prevaljah so zgledu sledile ostale šole in začele so nastajati nove bralne značke, ki so jim lokalni mentorji dali podobo in imena priljubljenih literarnih ustvarjalcev, ki so živeli in delovali na njihovih področjih. V Idriji so že v šolskem letu 1962/63 uvedli bralno značko ter jo poimenovali po pisatelju Francetu Bevku ter s tem dejanjem omogočili vsem, ki so sledili, lokalno poimenovanje novoustanovljenih bralnih značk. Do danes jih lahko naštejemo kar 47 (Cankarjeva, Finžgarjeva, Kosovelova, Kranjščeva, Levstikova, Prešernova ...), še vedno pa nastajajo nove.

V dobrem desetletju obstoja se je bralna značka kot gibanje za pospeševanje bralnih navad in širjenje bralne kulture razširila po vsej Sloveniji, v zamejske manjšinske šole ter med izseljence po svetu. Z leti jo je ustvarjalno sooblikovala in nadgrajevala množica učiteljev materinščine, knjižničarjev, ravnateljev šol, skratka vseh navdušenih bralcev, ki so v okviru te prostovoljne dejavnosti zbirali okrog sebe sorodne otroške duše in nanje prenašali svojo ljubezen do knjig. Postopoma je izgubljala tistih nekaj tekmovalnih prvin z začetka. Z njenim razraščanjem se je pojavila potreba po povezovanju in koordinaciji bralnih značk. To nalogo je prevzela Zveza bralnih značk na Zvezi prijateljev mladine Slovenije. V letu 2002 se je organizirala v samostojno društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, program pa je še vedno del nacionalnega programa Zveze prijateljev mladine Slovenije, nevladne organizacije, ki združuje vse dejavnike, ki delajo za mlade.

Po dobrih dveh desetletjih uspehov, ko je bilo vanj vključenih največ mentorjev in mladih, je prišel čas za kritike. Mentorjem se je vse bolj pogosto očitalo, da so pozabili, zakaj je bralna značka nastala, in da v svoje delo z bralci prevečkrat vnašajo sformalizirane šolske prijeme. Tudi metode dela z mladimi, ki so v začetku prinašale uspehe, novih generacij televizije in računalnikov niso več privlačile. Očitki so leteli predvsem na tri napake: vsiljevanje zaprtih

seznamov knjig, ki jih morajo otroci prebrati, pisanje obveznih stereotipnih zapisnikov branja po točkah in izpitna oblika preverjanja učenčevega poznavanja prebrane literature. Težavna obdobja je bralni znački uspelo prebroditi z oblikami in metodami dela, ki gibanje demokratizirajo, tako da število in naslovi knjig zadnjih trideset let niso več strogo določeni. Mentor na rednih srečanjih ne izvaja izpitnega preverjanja, ali je otrok prebral knjigo in jo razumel, temveč je njegova naloga usmerjati zgradbo, smer in možnost razpravljanja o literaturi. Otrokom priporoča besedila, ki po njegovem prepričanju ustrezajo stopnji njihovega emocionalnega, socialnega, jezikovnega, kognitivnega in bralnega razvoja, sprejema pa tudi njihove pobude za branje. Opogumlja jih, da ubesedijo svoje pomene prebranega dela, in v njih utrjuje samozavest, v pahljačo različnih interpretacij pa vpleta svoje branje ter s tem in z dodatnimi informacijami otrokom omogoča nadgrajevati prvotno doživljanje literarnega besedila. Zato sodobna bralna značka vse pogosteje dobiva obliko debatnega kluba, v njene dejavnosti so vključene izkušnje delavnic kreativnega pisanja in projektnega dela, literarni nastopi in srečanja z ustvarjalci, oblikovanje lestvic priljubljenih knjig ipd. (Mohor, 2000, 15).

Za lažje in boljše delo mentorjev bralna značka že od začetka pripravljala seminarje in izobraževalno gradivo ter organizirala obiske pisateljev, ilustratorjev in igralcev v vrtcih, na šolah, v zavodih in knjižnicah. Izdaja tudi motivacijsko gradivo in priznanja za mlade bralce, ki so prispevek k zunanji motivaciji in izgrajujejo notranjo motivacijo. Lažjemu sodelovanju je namenjena spletna stran Bralne značke Slovenije (www.bralnaznacka.si) z informativnim mesečnikom Ostržek, ki ga po elektronski pošti prejema okrog 2000 naročnikov. Bralna značka Slovenije je v 90. letih prejšnjega stoletja izdala mape S knjigo v svet, ki so mentorje in otroke usmerjale v številne dejavnosti. Odtlej z njimi značkarje spodbujajo, da vanje spravljajo gradivo (razglednice, časopisne izrezke, literarna pisma, avtograme, značke in druga priznanja), povezano s prebranimi knjigami, in v njih hranijo svoj prostovoljni dnevnik branja in podobne zapiske.

Za izvajanje programov in projektov na republiški ravni *Društvo Bralna značka Slovenije* – ZPMS pridobiva sredstva na različne načine. Prijavlja se na razpise Javne agencije za knjigo RS, Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, sodeluje z Zavodom za šolstvo RS ... V veliko oporo so gibanju tudi donatorji, sponzorji. S pomočjo sponzorjev je nastala akcija Zlati bralec, v okviru katere so dobili knjižna darila vsi mladostniki, ki so vsa svoja osnovnošolska leta sodelovali pri bralni znački. Darilni paketi za zlate bralce vsako leto vključujejo kakovostna slovenska literarna dela. Mladim bralcem so namenjena hkrati kot nagrada in spodbuda za nadaljnje branje. Prav tako je posebno darilo v obliki kakovostne slovenske slikanice namenjeno prvošolčkom, kot vabilo, da se vključijo v bralno značko, ki ga podelijo na dan zlatih knjig, ki je 17. septembra. Društvo Bralna značka Slovenije je v preteklosti vsem osnovnošolskim knjižnicam podarilo slikanice, leta 2006 zbirko izbranih mladinskih knjig in *Razsežnosti branja* Mete Grosman. Na Prevaljah so postavili spomenik bralni znački v obliki skulpture Krojačka Hlačka. V dolgoletni zgodovini gibanja pa so posamične projekte podpirala številna slovenska

podjetja. Pri Mladinski knjigi so v drugi polovici šestdesetih let izšle knjige v zbirki Moja knjižnica, kasneje pa je nastala zbirka Zlata knjiga. V letu 2015 so pod sponzorstvom trgovske verige Hofer knjige z oznako bralna značka dostopne po znižani ceni v vseh njihovih trgovinah.

Pionirska knjižnica (enota Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani) od vsega začetka aktivno sodeluje pri gibanju in pripravlja priporočilne sezname novih knjig. Branje za bralno značko je organizirano in mentorsko vodeno sicer na šolah, od bibliopedagoškega dela v knjižnicah pa bralna značka prevzema ustrezne oblike za motiviranje in preverjanje branja. Pionirska knjižnica kupuje vse knjige za otroke in mladino do 15. leta. Ob koncu leta pregledajo vso produkcijo, jo ovrednotijo in po strokovnih kriterijih izdelajo anotiran priporočilni seznam knjig – letni izbor tistih knjig, za katere bi bilo škoda, da bi jih mladi bralci prezrli. Sezname vsebujejo vsebinske anotacije in navedbe starostnega razpona (Jamnik, 2000, 78). Pionirska knjižnica v sodelovanju s Slovensko sekcijo IBBY podeljuje tudi nagrade – priznanja zlata hruška kot znak kakovosti otroških in mladinskih knjig. Uredniški odbor tako vsako leto pripravi priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig. Tiste knjige, ki po vsebini in izvedbi izstopajo se uvrstijo med odlične izdaje leta in dobijo pravico do znaka Zlata hruška. Sprva so sezname objavljali v pedagoških časopisih in revijah, z leti pa je postala produkcija otroške in mladinske literature tako obsežna, da jih izdajajo v knjižni obliki. Z njihovo pomočjo se učitelji in mentorji seznanjajo s kakovostnimi klasičnimi in sodobnimi deli slovenske ter svetovne beletristike in s koristnimi poljudnoznanstvenimi knjigami ter priročniki.

Bralna značka sodeluje s šolskimi in splošnimi knjižnicami. Povezuje se z drugimi zvezami na področju (mladinske) književnosti in branja (npr. z Bralnim društvom Slovenije, Slovensko sekcijo IBBY), povezuje se z ustvarjalci in poustvarjalci (mladinske) književnosti, založbami, knjigarnami, množičnimi mediji, skratka z vsemi različnimi dejavniki v bralnem krogu. Različne programe, projekte in akcije Bralna značka načrtuje in izvaja tako, da imajo interes in korist predvsem mladi bralci, obenem pa tudi drugi dejavniki v bralnem krogu (Jamnik, 2000, 78).

Bralna značka temelji na tradiciji in se posodablja po okusu sodobne mladine, povezuje strokovna in družbena prizadevanja, da bi mladi brali in prenesli veselje do branja v odraslost. Z leti so dobremu zgledu sledili učitelji drugih predmetov in tako so nastale nemška, italijanska, francoska, španska, angleška, eko bralna značka ter Slomškovo bralno priznanje.

3 Slomškovo bralno priznanje

SBP je bralno gibanje veroučencev katoliške Cerkve na Slovenskem, ki so ga leta 1999 po vzoru osnovnošolskega gibanja za bralno značko osnovali gospod Miha Herman kot predstavnik Slovenskega katehetskega urada, gospa Berta Golob in Celjska Mohorjeva družba. Dobro desetletje je SBP v okviru Škofijskega katehetskega urada Maribor in v sodelovanju s Celjsko Mohorjevo družbo koordinirala ga. Andreja Štunf, v veroučnem letu 2012/2013 pa sta to nalogo prevzeli sestra Magda Burger in Simona Jeretina s Slovenskega katehetskega urada (Slovenski katehetski urad, 2014). Veroučno leto 2000/2001 je začetno leto te bralne dejavnosti. K sodelovanju so povabljeni župnije, da v okviru obveroučnih dejavnosti kot eno od organiziranih oblik pastoralnega dela z mladimi ponudijo SBP. Ponudba velja tudi za osnovne šole (v desetih letih so pri SBP sodelovale tri šole v okviru izbirnih vsebin). V bralni dejavnosti od ustanovitve sodeluje tudi katoliška osnovna šola Alojzija Šuštarja (Žajdela, 2010).

Namen SBP je že od samega začetka dvojen. Prvi: spodbujati branje, in sicer branje dobre in vsebinsko ter jezikovno kvalitetne literature z duhovno (versko oz. krščansko ali splošno etično) tematiko. In drugi: približati slovenskemu človeku prvega slovenskega blaženega Antona Martina Slomška v vsej njegovi kulturni, narodno zavedni ter duhovni veličini (Jerebič, 2011). Gospa Berta Golob je dejala: »Danes otroci potrebujejo spodbude, zlasti še spodbude za branje. Otroci postajajo otroci slike. Knjiga jih ne pritegne, iz otrokovega sveta knjiga izginja, seveda z določeno škodo. Če se da s pomočjo Slomška otroku nazaj pripeljati dobro versko knjigo, bo naš cilj dosežen. Bralno priznanje hoče biti otrokom spodbuda za branje dobre knjige z versko vsebino v najširšem smislu.« Gospa Ana Meden je takole zapisala: »Sveto pismo je nesporno kraljica vseh knjig, Evangelij pa najbolj pravi priročnik za življenje. Ker SBP knjige temeljijo na obeh, predstavljajo ne le »pametno branje«, ampak nujno potrebno branje za zadovoljevanje duhovnih potreb mladih. Kot je umivanje zob potrebno za zdravje telesa, je branje potrebno za zdravje in trdnost duha. Res je, da knjiga danes tekmuje z mnogimi na videz privlačnejšimi mediji, vendar starši, ki že veliko let spremljamo svoje otroke pri SBP, zelo jasno opažamo, da nam je bilo prav to branje, poleg verouka, velik pomočnik pri vzgoji. Mlade bralce je treba z dobrimi knjigami seznaniti, jim odpreti vrata v duhovni svet tovrstnih knjig, saj so prav tu naši temelji in izviri naše in evropske kulture. Če imajo priložnost, da se v mladosti knjigam odprejo, jih lahko potem celo življenje uporabljajo kot duhovno hrano. Prav zato se trudimo pri SBP in v tem vidim velik delež tistega, za kar si je prizadeval tudi blaženi Slomšek.« (Jeretina, 2013) Ker je eden od osnovnih namenov bralnega gibanja spoznati delo in učenje blaženega Antona Martina Slomška, je gibanje poimenovano po njem.

Za pridobitev SBP veljajo določena pravila, ki so objavljena na vsakoletni zloženki (Slovenski katehetski urad, 2013):

- Za SBP veroučenec lahko začne brati v katerekoli razredu. Sodelovanje je prostovoljno in ne vpliva na veroučno oceno, lahko pa se v spričevalu omeni kot posebna pohvala.
- Animatorji ali duhovniki na začetku veroučnega leta zberejo prijave, število sodelujočih otrok ter število nalepk in map, ki jih potrebujejo, sporočijo medškofijskemu odboru za Slomškovo bralno priznanje.
- Vsak bralec prebere 3 knjige s priporočilnega seznama – za njegovo starostno skupino. Prvo knjigo preberejo do sv. Miklavža (6. 12.), drugo do slovenskega kulturnega praznika (8. 2.) in tretjo do godu sv. Jurija (23. 4.).
- Animator SBP v okviru omenjenih bralnih rokov na ustrezne načine skupaj z bralcem preveri prebrano literaturo. V prvem letu branja prejme bralec mapo SBP, v katero po vsakem preverjanju nalepi nalepko.
- Po zadnjem preverjanju animatorji sporočijo na Medškofijski odbor za SBP število bralcev, ki so prebrali 3 knjige (ti prejmejo pisna priznanja), ter število tistih, ki so prebrali 4 ali več knjig (prejmejo še dodatno zlato nalepko).
- Priznanja in zlate nalepke animatorji ob sklepnih slovesnostih v župniji izročijo bralcem.
- Za vse bralce, animatorje, starše in duhovnike je v mesecu maju zaključna prireditev na Ponikvi. Na njej posebno priznanje dobijo bralci za četrto in deveto leto branja.

Mentorji so učitelji verouka, župniki, kaplani, katehisti/katehistinje ali drugi člani župnijskega občestva. Njim je v celoti zaupana bralna dejavnost, izvedejo pa jo zelo različno, in to v okviru možnosti (glede na socialne, kulturne okoliščine ter krožkovne, športne, glasbene in druge dejavnosti otrok). Mentorji prihajajo iz različnih poklicev (zelo dejavne so učiteljice), vsem pa je skupno, da tudi sami radi berejo in ljubezen do pisane besede prenašajo na druge. Dokazno gradivo bralcev so ali ilustrativne ali pisne narave. Župnija lahko pripravi tudi zaključno razstavo izdelkov vseh sodelujočih pri SBP. Druženje bralcev za pogovore o knjigah je tako kot oblikovanje dokaznega gradiva o prebranem delu prepuščeno možnostim na župniji. Ponekod imajo učenci posebne zvezke, drugod izpolnjujejo delovne liste. Navadno se bralci nekajkrat letno srečujejo v skupini, v kateri se pogovarjajo o prebranih delih, ali pa prebrano obnovijo katehetu pri verouku ali kakem drugem danem terminu, ko je kateht na voljo. Knjižni fond je po večini na voljo v župnijski knjižnici, pa tudi v šolskih in splošnih ter osebnih knjižnicah.

Ob bralcih iz prvega in drugega razreda veroučne šole so dejavni tudi njihovi starši. Težišče branja je na 1. stopnji in na prvih dveh oziroma treh razredih 2. stopnje. Veroučenci iz 8. in 9. razreda so med bralci za SBP redkejši. Posamezniki pa berejo vsa veroučna leta in so za to še posebej nagradjeni. Nagrade za vztrajne bralce so različne in prepuščene možnostim posamezne župnije. Ogled znamenite cerkve, kulturnega dogodka, srečanja z ustvarjalcem so najbolj

pogoste oblike nagrajevanja; vsakoletno srečanje bralcev za SBP na Ponikvi pa zelo primerna oblika druženja z vrstniki iz vseh slovenskih župnij in škofij. To srečanje vedno ponudi zelo sproščen in vsebinski program.

Stroškovno je gibanje oskrbovano iz župnijskega denarja (nakup knjig ipd.), mentorsko delo pa je zastojno in prostovoljno. Priporočilni seznam knjig [glej prilogo 1], ki ga vsako leto pripravi in redno obnavlja Medškofijski odbor za Slomškovo bralno priznanje, je razdeljen na pet starostnih obdobji, in sicer: predšolski otroci, prvo triletje (1.–3. razred), drugo triletje (4.–6. razred), tretje triletje (7.–9. razred) ter odrasli bralci. Seznam knjig je tako kot pri bralni znački zgolj priporočilne narave, temelji pa pretežno na izdajah otroških in mladinskih knjig katoliških založb Mohorjeve družbe (Celje, Celovec, Gorica), Družine, koprskega Ognjišča, rakovniške založbe Salve, mariborske Slomškove založbe, vendar pa tudi na otrokom namenjenih leposlovnih delih drugih založb (Golob, 2007). Seznam se vsako leto samo dopolnjuje, kar pomeni, da vse, kar je bilo v prejšnjih letih priporočeno, ostaja na seznamu in je vedno aktualno. Vsako leto skušajo na seznam dodati za vsako triletje približno od šest do osem knjig. Kot pravi gospa Štunfova, je to zelo težko, ker nam na verskem področju še vedno primanjkuje literature za otroke in mladostnike. Seznam določa ožja skupina sodelavcev: bibliotekarji, starši, kateheti, vzgojitelji (Jerebič, 2011).

Posamezne župnije objavljajo poročilo o dejavnostih v povezavi s SBP v župnijskih oznanilih, na domači spletni strani župnije ali v lokalnih časopisih ter v rubriki *Iz naših župnij* v katoliškem tedniku Družina. V otroškem mesečniku Mavrica je že vrsto let kotiček namenjen SBP [glej prilogo 2], občasno objavijo mnenje ali poročilo otrok, predstavijo zanimive knjige, povabijo bralce k branju in ob koncu leta na zaključno prireditev na Ponikvi. Revija Naša kateheza, ki jo izdaja Slovenski katehetski urad, že vrsto let ob koncu leta objavi predstavitev zaključne prireditve s Ponikve.

3.1 Anton Martin Slomšek

Anton Martin Slomšek se je rodil 26. novembra leta 1800 v premožni kmečki družini na Slomu v Unišah pri Ponikvi. Najprej ga je poučeval domači kaplan Jakob Prašnikar, ki je tudi prepričal očeta, da je pustil Tončka v šolo. Gimnazijo je obiskoval v Celju (1814–1819) in študij nato nadaljeval v Ljubljani, kjer se je na liceju (1819/20) spoprijateljil s sošolcem Francetom Prešernom, potem v Senju (1820) in nazadnje v Celovcu, kjer je leta 1825 končal bogoslovje. Kaplansko službo je opravljal pri sv. Lovrencu na Bizeljskem (1825–1827) in v Novi Cerkvi pri Vojniku (1827–1829). Potem je bil devet let duhovni vodja bogoslovcev v Celovcu, kjer je poskrbel, da je pouk potekal v slovenskem jeziku. Leta 1838 je postal nadžupnik, dekan in šolski nadzornik v Vuzenici, 1844 stolni kanonik v Št. Andražu v Labotski dolini in sočasno šolski nadzornik za vso lavantinsko škofijo. Leta 1846 je prevzel službo celjskega opata in bil že čez mesec dni imenovan za lavantinskega škofa. Kot škof je stanoval v št. Andražu do leta

1859, ko je prenesel sedež lavantinske škofije v Maribor. S tem dejanjem je združil v eni škofiji skoraj vse štajerske Slovence in hkrati začrtal severno mejo Slovenije, ki je ostala do danes. Umrli je v Mariboru 24. septembra 1862, kjer je pokopan v tamkajšnji stolnici. Papež Janez Pavel II. ga je 19. septembra 1999 v Mariboru razglasil za blaženega. Za svojega zavetnika so si ga izbrali učitelji, vzgojitelji, kateheti in kmetje.

Z literarnim snovanjem se je Slomšek poskušal že v dijaških letih. Kot mlad duhovnik je pisal slovenske pesmi, pridige ter razne poučne članke in zgodbe. Kmalu je začel izdajati samostojne knjige, posebno za mladino. Njegova življenjska pisateljska bera je izjemno obsežna. Slovencem je zapustil okrog petdeset knjig, ob tem pa še množico neobjavljenih pesmi, raznih spisov, pridig in pisem. Misel, ki je vodila njegovo kulturno, narodnostno in prosvetno delovanje je bila: »Sveta vera bodi vam luč, materni jezik pa ključ do zveličavne narodne omike.« Vsa Slomškova dela imajo vzgojno poučno in versko vsebino. Med slovensko ljudstvo je najbolj prodrli s svojimi pesmimi. Številnim je sam dodal napeve in nekatere so ponarodele. Med najbolj poznanimi so Veseli hribček, Vinska trta, V nebesih sem doma ... Mladim se je približal z mladinskimi spisi, pripovedmi, pravljicami in pregovori. Slomšek je obveljal za začetnika slovenskega mladinskega slovstva. Izdal je številna nabožna dela, pridige, šolske učbenike, molitvenike, življenja svetnikov, življenjepise slavnih Slovencev ... Veliko je storil za slovensko šolstvo – od nedeljske in osnovne šole do visokega šolstva in prvega bogoslovja v Mariboru. Poseben pomen ima njegova čitanka Blaže in Nežica v nedeljski šoli (1842). To je prava mala enciklopedija znanj, spretnosti in življenjske modrosti. Berila je vzel iz resničnega vsakdanjega življenja, nato pa na podlagi življenjskih situacij razlagal posamezne učne enote. Delo je dolgo veljalo za najbolj priljubljen slovenski učbenik. Urejal je mladinski nabožni list Drobtinice (1846/1847), ustanovil Bratovščino sv. Cirila in Metoda (1852) in spodbudil ustanovitev Družbe sv. Mohorja (1852), prve naše knjižne založbe (Mušič, 2004).

3.2 Pobudniki in organizatorji

3.2.1 Miha Herman²

Gospod Miha Herman je bil nekaj časa župnik na Ponikvi, rojstni župniji Antona Martina Slomška, ter voditelj Katehetskega urada v Mariboru, kjer se je ukvarjal z načrtovanjem katehetskih dejavnosti. V pripravi na Slomškovo beatifikacijo je bil član odbora za pripravo slovesnosti in papeževega obiska leta 1999. Ko so razmišljali, kako po eni strani izvesti sam dogodek, po drugi strani pa narediti tako, da bo nekaj ostalo, je predlagal Slomškovo bralno značko, ki bi mlade spodbujala k branju dobrih knjig in poznavanju Slomškovega duhovnega in kulturnega pomena. S predlogom so se sodelavci strinjali in potem je začel iskati možnosti za

---

2 Miha Herman, pogovor z avtorico, Teharje, 11. 1. 2014.

uresničitev te želje. Obrnil se je na pisateljico Berto Golob in z njenimi nasveti in sodelovanjem so začeli. Iz svojih izkušenj s šolsko bralno značko je svetovala, kaj je potrebno, kakšna bi bila pravila in podobno. Menila je, da je obdobje značke že minilo, zato so se odločili za priznanje. Tako se je leta 2000 začelo Slomškovo bralno priznanje. Postavili so nekaj osnovnih pravi. Rekli so, da to ne želi biti konkurenca nobeni drugi bralni znački, da je za obisk verouka dobrodošlo, ni pa s tem vezana nobena obveza oz. ocena pri verouku. Ko so kasneje kateheti postavljali novo veroučno spričevalo, so sodelovanje pri SBP vnesli med dejavnosti, ki so vredne posebne pohvale.

Otrokom so želeli ponuditi vzgojno dobre knjige z duhovno vsebino. Povprašali so slovenske katoliške založbe (Družino, Ognjišče, Mohorjevo družba, Salve, Slomškovo založbo), kaj so v zadnjih letih izdali za otroke. Tako so sestavili prvi seznam. Ni bilo potrebno, da knjiga prihaja iz katoliških založb, tako da so kasneje dodajali tudi knjige ostalih založb, vendar mora biti vsebina vzgojna. Priporočilni seznam knjig sta sprva sestavljala Miha Herman in Berta Golob in še kdo. Po nekaj letih so začeli bolj intenzivno sodelovati z Mohorjevo družbo, ki pripravlja plakate in zloženke, izdela mape in nalepke, vsako leto tudi prispeva darila za župnije, ki prihajajo na zaključno prireditev (kakšno knjigo, kape, šale). Vsak otrok naj bi prebral tri knjige. Niso želeli zahtevati preveč, ker so nekateri zmožni veliko prebrati in lahko preberejo več, drugi pa se ne smejo ustrašiti. Postavili so datume, do katerih je potrebno prebrati knjige.

Potem so organizirali srečanje bralcev, ki je vedno v Slomškovi rojstni župniji na Ponikvi. Sprva se je dogajanje odvijalo v cerkvi in Slomškovi rojstni hiši, ko se je nabralo več bralcev je priskočila na pomoč Osnovna šola Blaža Kocena. Ko je zaživel Katehetski urad v Mariboru, je tehnično vodenje prevzela gospa Andreja Štunf. Ona je koordinirala vse sodelujoče in vodila statistiko. Na začetku leta se namreč prijavi sodelujoče, takrat se dobijo mape in nalepke, potem se po končanem branju prijavi, koliko bralcev je uspešno zaključilo tekmovanje in dobijo priznanja. Nekatere župnije so bolj žive in pripravijo svojo zaključno prireditev. Tako je bilo v župniji Slovenske Konjice ali na Brdu pri Lukovici. Nekaj časa je imela vsaka škofija svoj odbor, kar pa ni dobro zaživel. Tudi srečanja mentorjev so se kmalu zaključila, malo zato ker, so mentorji že bili na podobnih srečanjih malo pa tudi zaradi slabe organizacije. Vodenje SBP je tudi zaradi finančnih težav Mariborske škofije prevzel Slovenski katehetski urad iz Ljubljane. Gibanje se je razširilo na predšolske otroke, kar je zaživel zlasti v vrtcih, potem so z branjem začeli tudi odrasli. Že v začetku so rekli, da ne gre le za branje, ampak za to, da nekako to, kar smo prebrali, osvojimo in ovrednotimo. Gre za odkrivanje problematike in odgovor na to, kaj je dobro in kaj ni, katere vrednote so v knjigi poudarjene, katere so premalo poudarjene.

Gospod Herman o pomenu SBP zanj pravi takole: »Kot osnovnošolec sem imel lepo izkušnjo s Prežihovo bralno značko in mi je to prišlo na misel in sem predlagal, da bi naredili Slomškovo bralno značko. To je upravičeno, ker je Slomšek na tem področju izredno velik. Že s tem, kako se je sam trudil, kot bogoslovec je bil knjižničar, v tistem času imel veliko osebno knjižnico,

kasneje ustanovil Mohorjevo družbo, razdajal knjige, zato je bilo upravičeno, da bi se ob tem malo ustavili.«

3.2.2 Berta Golob³

Pisateljica, učiteljica slovenščine, knjižničarka, lektorica, zadnja leta katehistinja v župniji sv. Modesta v Kranju je s Slomškovi brahni priznanjem povezana od vsega začetka. Zaradi šolskih izkušenj s potekom branja za bralno značko je bila povabljenaa v ožjo skupino sodelavcev, da bi bilo lažje oblikovati organizacijske in vse druge potrebne prijeme, ki bi pripomogli do uresničenja pobude. Odločili so se za majhno število obvezno prebranih knjig – le tri v celotnem obdobju, da veroučenci ne bi bili, glede na to, da imajo precej šolskih obveznosti, dodatno obremenjeni z rednimi dolžnostmi. Za začetek je bil oblikovan dovolj obsežen seznam primernih knjig, določeni so bili roki branja, zamišljeno in uresničeno spremno gradivo, npr. mape za obe bralni stopnji in pomenske nalepke. Oblike dela so bile prepuščene mentorju/katehetu, upoštevajoč, da so razmere po župnijah zelo različne, predlagani so bili motivacijski nagibi dela z bralci (prilegajoč se župnijskim okoliščinam), sklepna predstavitev župnijskemu občestvu, nagrade za nadpovprečne bralce ipd. Naslovi knjig iz »priporočilnega seznama« so bili prepuščeni izbiri bralca oziroma nasvetu mentorja, prav tako oblike povratnih informacij o prebranem delu. Priporočilni seznam je bil zamišljen kot tristopenjski: za začetne bralce, srednje veroučne razrede, višjo stopnjo. Težišče branja naj bi slonelo na knjižnih delih, ki niso obravnavana v šoli, jih pa s posebnim namenom izdajajo verske založbe in prinašajo vsebine, primerne za mlajše bralce. Ne gre zgolj za verske oziroma duhovne poudarke, pomembno pa je njihovo vrednostno sporočilo. Tudi knjižne zvrsti niso določene; zajemajo leposlovje in strokovno področje. Glede na umanjkanje duhovnih vsebin v izboru šolskega branja je temeljni pomen branja za SBP prav v tem, da se mladostnik seznanja z vsebinami, ki jih šolski program praviloma obide, ali pa so v njih posamezna življenjska področja prikazana v očitnem nasprotju s krščanstvom. Mentorji so pri spodbujanju branja in bralnih oblikah povsem svobodni; kakšne pa te oblike so, je mogoče povzeti iz sprotne, a zdaj že desetletne prakse. Vsekakor so prilagojene župnijskim okoliščinam. Izoblikovalo pa se je nekaj izjemno uspešnih podob SBP; kot vzorčne omenja župnije Brdo pri Lukovici in v Nova Cerkev. Branje za SBP se je razširilo še na odrasle, konkretno na starše veroučencev.

Gospa Berta Golob takole opisuje svoje delo z bralci za SBP: »Verouk poučujem v 1. razredu. »Bralcem« (po večini jim berejo starši, saj sami brati še ne znajo!!!) pripravim 3 Slomškove basni. O njihovi vsebini in sporočilu se med letom večkrat pomenkujemo tudi v okviru kateheze; bralci jih domiselno ilustrirajo in usvojijo kot praktično življenjsko vodilo. Mentorji v drugih razredih prilagodijo SBP po svoji presoji in možnostih. Proti koncu veroučnega leta pripravim

---

3 Berta Golob, elektronsko sporočilo avtorici, 10. 9. 2013.

skupno srečanje okoliških bralcev v knjigarni Ognjišča v Kranju s povabljenim gostom; piscem, novinarjem, igralcem ipd.«

3.2.2.1 Bralci za Slomškovo bralno priznanje v kranjski knjigarni Ognjišče

Ob zaključku bralnega leta gospa Berta Golob v sodelovanju z ostalimi animatorji kranjskih župnij v prostorih knjigarne Ognjišče organizira srečanje za pridne bralce z izbranim gostom pokramlja o njegovem življenju in delu ter na koncu ali pa, ko je potrebno, da besedo mladim bralcem. Knjigarna jih običajno nagradi s knjižnim darilom. Junija 2012 je bil gost v knjigarni radijski voditelj Jure Sešek. Po tem, ko so se mladi bralci posedli po tleh, sta z gospo Berto kramljala o njegovem življenju in delu, nato pa se je spremenil v Martina Krpana in s pomočjo mladih bralcev odigral nekaj prizorov. Ob zaključku leta 2013 je bil gost Gregor Čušin, ki je za to leto napisal šmarnice. Gospa Berta je takole povzela srečanje v knjigarni: »Bralci za Slomškovo bralno priznanje so ljubeznivo tudi letos dobili prostor v kranjski knjigarni Ognjišča; med knjigami, kot se spodobi. A ne samo zaradi knjig, tudi zaradi gosta, s katerim so se lahko kaj pomenili. To je bil pisec šmarnic in dramski igralec in pesnik iz Mavrice – Gregor Čušin. Med še zelo mladimi bralci in veroučenci je odkril kar tri svoje »kolege«, ki se že spoznajo na gledališče. Vsem pa je zaupal, da je radovedni Peter iz šmarnic sestavljen iz njegovih otrok, iz vsakega po malo. Povedal je še marsikaj in se tudi pošalil; malo na svoj račun, malo pa na našega. Prisluhnili so mu tudi starši Slomškovih bralcev, mentorica s. Vida, župnik z diakonom Petrom, nekaj župljanov, prav začudeno in z velikimi ušesi pa tudi naključni obiskovalci knjigarne. Bilo je prav zanimivo.« (Golob, 2013)

Gospa Berta Golob pa ni prispevala le organizacijskega dela, temveč je kot pisateljica svoje delo predstavila že v mnogih župnijah, ker se vedno rada odzove povabilu. Tako so jo že nekajkrat gostili v Brdu pri Lukovici, v Črenšovcih in drugod. S svojim pisateljskim delom je prispevala tudi lepo število knjig, ki so nepogrešljiv del seznama SBP.

3.2.2.2 Slom v svetlobi

V tej knjižici Celjske Mohorjeve je objavljen kratek opis Slomškove življenjske poti in je posebej namenjena bralcem za SBP. Avtorica Berta Golob je v njej objavila Slomškov življenjepis, objavljeni so tudi odlomki iz Slomškovih del in nekaj njegovih pesmi ter fotografije najpomembnejših postaj Slomškovega življenja in dela.

3.2.3 Andreja Štunf

Diplomirana teologinja je pri projektu SBP sodelovala že od leta 2000. Prek Pastoralne službe v Mariboru, ki so jo prav tisto leto ustanovili in kjer je bila Štunfova zaposlena, in

prek Slovenskega katehetskega urada je bila odgovorna za koordinacijo med animatorji, ki SBP vodijo po župnijah, in Mohorjevo družbo iz Celja, ki vsakoletno izdaja mape ter nalepke in natisne plakate ter zloženke. Vodila je statistiko in potrebne dokumente v zvezi z bralnim priznanjem ter organizirala vsakoletno zaključno prireditve na Ponikvi, ki jo je ponavadi tudi sama vodila. O svojem delu za SBP pravi: »Slomškovo bralno priznanje je priložnost in spodbuda mladim, da bi vzljubili materni jezik, da bi vstopili v svet pisane besede, ki človeku pomaga ne le pri oblikovanju besednega zaklada, ampak predvsem pri oblikovanju notranjega duševnega in duhovnega sveta in mišljenja, hkrati pa je SBP čudovita priložnost, da mladi spoznajo in začutijo, da je Slomšek naš skupni slovenski blaženi, naš vodnik in priprošnjik in ne le ‚tisti štajerski svetnik‘, kot ga nekateri imenujejo. Otroke spodbujamo k branju dobrih in tudi jezikovno kvalitetnih knjig. Spodbuda za branje se izvaja med otroki, ki so udeleženi v veroučno dejavnost širom Slovenije. Tako zadnja leta sodeluje med štiri in pet tisoč otrok iz vse domovine.« Andreja Štunf ob spominih na dvanajstletno dogajanje pravi, da je ob celoletnem dogajanju in odzivih najboljša potrditev prepričanje, da je to, za kar si prizadevajo, smiselno, ko se na sklepni prireditvi srečuje z mladimi, ki z navdušenjem pripovedujejo, kako radi sodelujejo pri SBP (Hočevar, 2013).

3.2.4 Slovenski katehetski urad

V šolskem letu 2012/2013 je odgovornost za vodenje SBP prevzel Slovenski katehetski urad s svojim Medškofijskim odborom za Slomškovo bralno priznanje, predstavnici katerega sta sestra Magda Burger in Simona Jeretina. Medškofijski odbor za SBP organizira bralno dejavnost po vseh slovenskih škofijah. Na začetku veroučnega leta pošljejo na župnije zloženke z bralnim seznamom in prijavnico za tekoče leto ter plakat za učilnico [glej prilogo 3], ki skozi vse leto vabi k sodelovanju. Animatorji zberejo prijave in jih posredujejo na medškofijski odbor za SBP, ta pa poskrbi za dostavo map in nalepk, ki jih otroci prejmejo ob preverjanju prebranih knjig. Vsak otrok naj bi v enem letu prebral tri knjige s priporočilnega seznama, lahko tudi več. Vsak otrok, ki prebere tri knjige, ob koncu leta prejme priznanje. Tisti, ki preberejo štiri ali več knjig, prejmejo še dodatno zlato nalepko. Do leta 2012/2013 so za štiri in osem let neprekinjenega sodelovanja bralci, ki so se udeležili sklepne prireditve, prejeli kipec mladega Slomška, ki med pašo bere knjigo [glej prilogo 5], sedaj pa dobijo posebno priznanje. Vsaka župnija, ki se udeleži sklepne prireditve poleg priznanja za udeležbo prejme še kakšno knjižno nagrado.

3.2.5 Celjska Mohorjeva družba

Mohorjeva družba iz Celja vsako leto pripravi potrebno gradivo. Na začetku leta sodelujočim župnijam pošljejo plakate in zgibanke s priporočilnim seznamom ter natisnejo mape in nalepke

[glej prilogo 6]. Nalepke so brezplačne, ker jih sponzorira Mohorjeva družba⁴. Župnije tako plačajo le naročene mape. Ob koncu leta sodelujejo pri pripravi zaključne prireditve na Ponikvi in prispevajo knjižna darila za pridne bralce in župnije. Seveda pa s svojo osnovno dejavnostjo, izdajanjem knjig, skrbijo, da imajo mladi bralci sveže in kakovostno branje.

3.3 Izvajanje SBP

3.3.1 Statistika sodelujočih⁵

Pregledna statistika SBP za leta 2000–2015

Leto	Število bralcev	Število župnij
2001/01	2200	86
2001/02	2400	78
2002/03	2800	90
2003/04	3600	106
2004/05	4300	110
2005/06	4600	118
2006/07	4800	135
2007/08		
2008/09	4418	128
2009/10		
2010/11		
2011/12		
2012/13	2500	100
2013/14	3500	110
2014/15	3200	100

---

4 Na spletni strani Mohorjeve družbe Celje je zapis: Projekt SBP sofinancira Javna agencija za knjigo Republike Slovenije, kar pomeni, da država prispeva nekaj denarja za izvedbo programa s strani Mohorjeve družbe (plakati, zloženke, mape, nalepke)

5 Popolne statistike sodelujočih bralcev žal ni možno napisati. Zaradi selitve vodenja SBP iz mariborskega Katehetskega urada v Ljubljano se je izgubila dokumentacija. Podatki do leta 2007 so bili zapisani v strnjeni informaciji o SBP gospe Berte Golob. Znana je tudi informacija za šolsko leto 2013/2014 in naprej, ko je vodenje SBP v polnosti prevzel Slovenski katehetski urad iz Ljubljane.

Gospod Simon Ozvatič⁶ je kot predstavnik Mohorjeve družbe povedal, da žal ne vodijo statistike prodanih map oz. sodelujočih župnij za SBP. Na leto natisnejo 6000 nalepk, ker jih ostane pod tisoč, lahko sklepamo, da je nekje čez 5000 sodelujočih vsako leto. Okrog 50 župnij sodeluje na zaključni prireditvi na Ponikvi in zanje Mohorjeva družba vsako leto prispeva knjižno darilo. V preteklih letih, ko so bile mape razdeljene na obdobje od 1.–4. leta branja in 5.–8. leta branja je bilo naročenih od 1500 do 1700 novih map za nižjo stopnjo na leto ter 200–300 map za višjo stopnjo. V šolskem letu 2012/2013 so uvedli enotno mapo od 1. do 9. razreda in prodali okrog 2200 novih map. Okrog 2000 oz. manj je torej bralcev, ki na novo pristopijo k bralni dejavnosti.

Tudi gospa Andreja Štunf je v intervjuju ob desetletnici SBP za radio Ognjišče povedala, da je številka bralcev že nekaj let približno enaka, in sicer okrog 5000, včasih kakšen več, drugič manj (Jerebič, 2011).

3.3.2 Zaključna prireditev na Ponikvi

Zaključno prireditev na Ponikvi organizira Slovenski katehetski urad, Celjska Mohorjeva družba in župnija Ponikva. Prvo srečanje je bilo organizirano maja 2002. Povabljeni so otroci, ki vse leto pridno berejo, starši, ki jih pri branju spodbujajo, animatorji v župnijah, ki vodijo srečanja, odrasli bralci, ki se srečujejo v bralnih klubih in duhovniki, ki podpirajo dejavnosti, povezane s SBP (Žajdela, 2011). V letu 2003 je bil kot gost povabljen avtor mladinskih pesmi z versko vsebino g. Franc Juvan, ki je napisal pesem, ki se je kmalu prijela in postala himna SBP [glej prilogo 7], zato se jo zapoje na vsaki zaključni prireditvi, pa tudi na srečanjih po župnijah.

Franc Juvan: In zato mi beremo (SBP)

*1. Črke, besede, pa stavki in knjige,
kakšni zakladi se skrivajo v njih.
Znanje, lepota, kultura in vera
se v naša srca preleva iz knjig.*

*Sveta vera naj bo luč, jezik materin pa ključ
škof Anton Martin še vedno nas uči.
In zato mi beremo, dobre knjige iščemo,
v njih resnico in življenje najdemo.*

*2. Pravljice, zgodbe, romani, povesti
to je bogastvo, ki čaka na nas.
Nova spoznanja, modrost in veselje
knjige ti dajo, če rad jih imaš.*

---

6 Ozvatič, Simon, telefonski pogovor z avtorico. 15. 1. 2013.

Sama prireditev je z leti dobila trden okvir, v katerem pa so možne nekatere prilagoditve. S porastom udeležencev je župnijska cerkev, kjer se je sprva vse dogajalo, postala premajhna, zato je svoje prostore velikodušno odprla Osnovna Šola Blaža Kocena na Ponikvi. V tamkajšnji telovadnici se udeleženci zberejo in prisluhnejo programu, ki je vsako leto malo drugačen. Po navadi otroke pozdravijo in jih pohvalijo za trud, sledi gledališka predstava (Kdo je sešil Vidku srajčico, Žogica Nogica, Učilnica pod orehi ...), predstavijo povabljenega gosta, domači ali povabljeni zborček kaj zapoje, podelijo se nagrade za pridne bralce, ki berejo 4. ali 9. leto. Dogajanje je lahko popestreno z iskanjem zaklada, kvizom, iskanjem Slomškove misli ... Sledi kosilo iz popotne torbe nekje v bližini cerkve. Popoldne je maša, pri kateri sodelujejo bralci iz različnih župnij. Ker je prireditev v maju, običajno šmarnice predstavi in prebere vsakoletni avtor. Po maši se vsi skupaj odpravijo po Slomškovi poti do Slomškove domačije. Prireditve se v zadnjih letih udeleži okoli 400 otrok in spremljevalcev, leta 2008, ko je bil obisk največji pa so našli okrog 760 udeležencev iz 53 župnij, iz vseh slovenskih škofij (Štunf, 2008).

3.3.2.1 Desetletnica SBP

Jubilejno leto je zaznamoval poseben plakat, praznično noto pa je dobila tudi zaključna prireditev na Ponikvi 15. 5. 2010. Mlade bralce je kot običajno v Osnovni šoli Ponikva sprejela voditeljica Andreja Štunf in vsem otrokom podelila kape s simbolom SBP. Program je bil posebej slovesen, saj ga je v živo, v svoji otroški oddaji Sobotna iskrica, prenašal Radio Ognjišče. Ob deseti uri je radijski voditelj Jure Sešek pozdravil vse zbrane in predstavil goste ter z njimi pokramljal o njihovem delu za SBP. Jerica Smodej–Bohanec, ki je sicer, ko dogajanje ni teklo v radijski eter, vodila program v dvorani, povedala, da v njihovi župniji SBP ni organizirano, zato se njena družina prijavi samostojno, drugače pa sodeluje pri izboru knjig za najmlajše. Pravi, da je to težko delo, ker je treba izbrati kvalitetno slikanico – je veliko slikanic, ki poudarjajo neke vrednote, je pa hkrati zelo malo slikanic, ki imajo tudi duhovno razsežnost. Govorili so tudi Miha Herman, Andreja Štunf, duhovnik Silvester Fabijan in animatorka Sonja Mlakar Kreft, ki vodita SBP v svoji župniji in otroci iz župnij Brdo pri Lukovici, Šempeter pri Gorici in Šempas. Nato so župnijam Šempeter pri Gorici, Celje – Sveti Duh, Branik, Bovec, Nova Cerkev in Ponikva podelili pozlačene Slomškove kipce za 10 sodelovanje od začetka SBP, se pravi za 10. let branja (Sobotna iskrica, 2010). S tem se je program na radiu zaključil, sledila je malica, lutkovna predstava Žogica Nogica in animiranje čarovnika Grega. Po zabavnem programu so otroke presenetili s torto, ki je bila dovolj velika, da je vsak dobil svoj kos. Kot običajno so se nato zbrali v cerkvi pri sveti maši, kjer je šmarnično branje predstavila avtorica Dragica Šteh. Na ta dan je bil v šmarnicah policijski vikar Janez Novak, zato ga je avtorica pripeljala s seboj in ga predstavila otrokom. Po maši sta gospe Berta Golob in Zdenka Mastnak vsem, ki so si to zaslužili, podelili priznanja in knjižne nagrade (Štunf, 2010).

3.3.3 Predšolski otroci

SBP za predšolske otroke je bila uvedena v šolskem letu 2010/2011. Posamezniki so verjetno sodelovali že prej, vendar so to leto prvič objavili priporočilni seznam za najmlajše. Sam potek bralne dejavnosti pri tej populaciji je videti drugače. Ker največkrat še ne znajo brati, jim knjige bere nekdo drug. Običajno so to starši, lahko pa tudi katehet v okviru verouka ali posebnih bralnih srečanj, pripravljenih prav zanje. Po navadi v župnijah, kjer ni posebej organiziranega dela z najmlajšimi, v SBP sodelujejo mlajši bratci in sestre starejših otrok, ki v bralni dejavnosti redno sodelujejo. Tako kot gospa Berta Golob, ki tri Slomškove basni obravnava pri verouku, delajo tudi nekateri drugi kateheti. V župniji Šmartno pri Litiji so v šolskem letu 2013/2014 pri SBP sodelovali s predšolskimi otroki v starosti od 3 do 5 let v okviru Kateheze Dobrega pastirja⁷. Gospa Andreja Štunf je dejala, da sta trenutno najbolj pogosti dve možnosti: branje v okviru družine in branje v katoliških vrtcih. V obeh primerih so starši oz. vzgojitelji tisti, ki zgodbo preberejo ali pripovedujejo in potem imajo veliko možnosti, kaj bi naredili: kaj narišejo, izdelujejo, skušajo ponovno zaigrati na njim primeren način. V družini pa je to ponavadi zelo dobro izhodišče, da se otroci naučijo pogovarjati in izražati svoja občutja (Štunf, 2011).

3.3.3.1 Vrtec Lavra Murska Sobota

Za bralno značko in Slomškovo bralno priznanje je v vrtcu Lavra odgovorna Jožica Bagari⁸. Takole opisuje svoje delo: »V SBP so vključeni otroci, ki so pred vstopom v osnovno šolo. V šolskem letu 2013/2014 je bilo vključenih 14 otrok. Izbrana dela so bila različna, vendar njim prilagojena. Za osvojitve priznanja ter zlate nalepke so bili enaki pogoji, kot za SBP po župnijah, vendar smo začeli prej (že z mesecem oktobrom) in končali pozneje (do meseca maja). Otroci so prebrana (pomoč staršev) knjižna dela tudi predstavili, in sicer pred svojimi prijatelji v skupini. V ta namen so imeli izdelano brošuro, v kateri je bila na omenjeno delo tudi naloga (kaj narisati, pobarvati, izdelati ...), v katero so po predstavitvi dobili pečat. Knjižni seznam [glej prilogo 8] in brošura se izmenjujeta (zato imamo dva seznama ter dve brošuri – na vsaki dve leti enako). Otrok je dal v brošuro Lavrin pečat, v Slomškovo mapo pa si je prilepil nalepko, ki jo je pridobil. Kakšnih večjih težav ni bilo, ker je prisotno sodelovanje staršev.«

---

7 Kateheza Dobrega Pastirja je sodoben, na teologiji in pedagogiki temelječ pristop k vzgoji otroka, ki omogoča celovito spodbujanje otrokovih verskih zmožnosti. Ob tem v otroku zbuja čudenje in veselje, ki pa nista ločeni od življenja, saj se ne dotikata le verskega področja. Glavna stebra Kateheze Dobrega pastirja sta dva: močan teološki temelj, ki je s svojim spoštovanjem Svetega pisma in liturgije neposredni izvir Božjega razodetja ter trden pedagoški temelj – pedagogika montessori s spoštovanjem osebe in zmožnosti otroka [<http://www.montessori-institut.si/pedagogikakateheza.html>].

8 Jožica Bagari, elektronsko sporočilo avtorici, 27. 8. 2014.

3.3.3.2 Vrtec Antonina Ilirska Bistrica

SBP je projekt, kjer petletni otroci s pomočjo staršev preberejo vsaj tri knjige in nato obnovijo vsebino. Za vsako prebrano knjigo dobijo posebno nalepko, na koncu pa Slomškovo bralno priznanje (Vrtec Antonina, 2015).

3.3.4 Odrasli bralci

SBP za odrasle poteka v obliki bralne skupine v župniji, v kateri se zbirajo odrasli bralci, da bi skupaj razmišljali ob prebranih knjigah z duhovno, versko, vzgojno, družbeno-kritično ali splošno etično tematiko. Bralci, vključeni v SBP za odrasle, letno preberejo vsaj pet knjig, ki jih izberejo iz predlaganega seznama, na katerega lahko dodajo tudi svoje predloge. SBP za odrasle se vsako leto začne v septembru in sklene v maju, ko poteka zaključno skupno srečanje vseh bralcev SBP na Ponikvi, na katerem so jim podeljena Slomškova bralna priznanja.

Bralci se na začetku leta dogovorijo o enem izmed načinov dela (Slovenski katehetski urad, 2013):

- Berejo različne knjige, nato pa na skupnem srečanju z ostalimi člani skupine podelijo kratko obnovo prebrane knjige, svoje razmišljanje o prebranem, spodbudijo razpravo, pripravijo okroglo mizo ...
- b) V seznamu izberejo pet knjig in se dogovorijo za pet srečanj, ki jih bodo posvetili pogovoru o prebranem. Tematiko lahko poglobijo s pripravo predavanja, na katerega povabijo strokovnjaka, ki spregovori o obravnavani tematiki.
- Dogovorijo se za redna (mesečna ali po dogovoru) srečanja, na katera se pripravijo tako, da preberejo izbrano knjigo ali njen del. Skupaj si podelijo misli o prebranem, vprašanja in izzive, ki se ob tem porajajo.

3.3.4.1 Brdo pri Lukovici

Na Brdu pri Lukovici, kjer je SBP zelo živo, so organizirali bralno dejavnost za odrasle in jo po nekaj srečanjih poimenovali Slomškov bralni klub. Gospa Ana Meden, ki je odgovorna in glavna animatorka za otroke in odrasle, ki sodelujejo pri SBP je takole opisala delovanje bralnega kluba: »V bralni klub za odrasle smo uspeli povabiti predvsem starše Slomškovih bralcev, pogrešamo pa še stare starše in starejše mladince. Srečanja potekajo po dogovoru na dva ali tri mesece, odvisno od tega, kako zahtevno knjigo beremo. Tudi tu moram pohvaliti Katehetski urad, ki je posodobil tudi seznam knjig za odrasle in knjige s ponujenega seznama so zares vredne branja. Ugotavljamo, da nas nagovarjajo različne vsebine, kot smo različni tudi bralci. Nobena od izbranih knjig pa nas ni razočarala. Sem pa navdušena nad tem, kako

pogovor o prebrani knjigi samo vsebino obogati. Tako smo ob knjigi Pobeg odkrili, da tudi krščanske skupnosti lahko zaidejo, če sledijo ljudem, ne Bogu. Presenetila nas je knjiga Brez očeta, saj odpira veliko vprašanj in zaposluje misli tudi še potem, ko je knjiga že zdavnaj našla drugega bralca. Zelo bogat pogovor smo imeli ob njej. Razočarani smo bili, ko v vseh okoliških knjižnicah skupaj nismo uspeli najti niti deset Slomškovih življenjepisov. Upam, da bodo javne knjižnice to žalost kmalu odpravile.« (Jeretina, 2013)

Drago Juteršek, ki redno objavlja prispevke o SBP v lokalnih časopisih pa tudi v Družini, je takole opisal srečanje Slomškovega bralnega kluba: »Želje medškofijskega odbora za SBP smo tokrat preizkusili v praksi in tako začeli naše prvo druženje, ki smo ga razdelili v tri dele, in sicer tako, da je vsak najprej povedal zgodbo, ki se mu je najbolj vtisnila v spomin, pustila neko posebno sporočilo, naredila poseben vtis nanj. V drugem delu smo iskali skupni imenovalec in v tretjem je pogovor stekel o tem, kaj smo pridobili oziroma odnesli od branja knjige (Juteršek, 2010). Tokrat je naš pogovor stekel o vsebini knjige avtorice Zdenke Zalokar Divjak Vzgjajati z ljubeznijo. Svoje mnenje o vsebini smo si podajali iz ust v ušesa in v nekaterih delih knjige smo našli skupne točke. Vsi skupaj pa smo se zadržali na vsebini uvodne misli, ki pravi: Namesto, da bi iskali srečno zvezdo kjerkoli drugje, jo iščimo le v sebi. Sprehodili smo se po posameznih poglavjih knjige, ki govorijo o tem, kako vzgajati za vrednote, zakaj je v družini največ varnosti, kaj pomeni gibanje za zdravje, kdaj prvič od doma, ter se zadržali v medsebojnem pogovoru o temi, ki nam je dala največ, in tudi ob tisti, od katere nismo dobili kar bi pričakovali. Na koncu smo se s skupnimi močmi odločili, da bomo za tretje bralno obdobje prebrali knjigo Stanka Gerjolja Živeti, delati, ljubiti ...« (Juteršek, 2011)

3.3.4.2 Celje sv. Danijel

V župniji Celje sv. Danijel je za bralno dejavnost odgovorna Aleksandra Krznar⁹. Takole je opisala Skupnost bralcev dobre knjige, kot imenujejo bralni krožek, ki deluje v okviru SBP: »Konec leta 2012 se mi je porodila tudi ideja in želja, da bi se ob knjigah zbirali tudi odrasli. Gospod Opat je idejo z navdušenjem sprejel in jo podprl. Tako smo se prvič srečali 29. 1. 2013 v župnijskih prostorih ob pogovoru o knjigi Vse poti vodijo v Rim. Dogovorili smo se, da bodo srečanja potekala enkrat mesečno, vsak zadnji torek v mesecu. Med poletnimi počitnicami se nismo sestajali, enkrat pa tudi na dva meseca. Srečanja potekajo zelo sproščeno. Začnemo s kratko molitvijo ali mislijo, nadaljujemo pa s pogovorom. Vsak je povabljen, da pove svoje mnenje o knjigi, ki so večkrat prav različna. Gospod Opat nam s svojim bogatim znanjem razlaga verske pojme, včasih pa kdo izpriča tudi osebno izkušnjo, kar nas še posebno bogati. Na srečanju se nas zbere od 7 pa do 14 bralcev, večina stalnih, nekaj priložnostnih. Knjigo za naslednji mesec izberemo soglasno, tako da kdo predlaga naslov, največkrat res gospod Opat. Knjige so na voljo v Osrednji knjižnici Celje, smo si jih pa tudi že sposojali med seboj. Izmenjali

---

9 Aleksandra Krznar, elektronsko sporočilo avtorici, 25. 3. 2014.

smo si namreč elektronske naslove, tako da se lahko obveščamo. Do sedaj smo prebrali 9 knjig. Ime oz. naziv skupine je Skupnost bralcev dobre knjige, čeprav so ideje, pobude in načrti za skupino misli bl. Antona Martina Slomška. Najdete nas lahko na spletni strani Stolno-opatijske župnije Sv. Danijel, Celje.«

3.4 Težave

Težave so predvsem s pomanjkanjem primernih knjig v župnijskih knjižnicah, otroci so obremenjeni s šolskimi in raznimi krožkovnimi dejavnostmi, zato za SBP zmanjka volje in časa, otroci do branja čutijo odpor, od župnije do župnije je tudi različno razumevanje in podpora tej bralni dejavnosti (ponekod manjka primernih animatorjev, drugod zainteresiranost duhovnika), z veroučenci prvih dveh razredov je potreben drugačen način dela, saj se z branjem šele spoznavajo, v drugem in tretjem triletju pa začne udeležba pri SBP upadati. Na zaključni prireditvi na Ponikvi maja 2014 so tako podelili priznanja za zvesto branje, in sicer za 4 leta branja 101 bralcu in le 4 priznanja z 9 let branja (Potrpin, 2014).

Gospa Berta Golob je v četrtem letu obstoja SBP takole predstavila začetne težave: »Čeprav je spodbudno vedeti, da je Slomškovih bralcev vedno več, pa je slišati tudi jedikovanje in ponekod kar pravi odpor proti sedanjí obliki te verskokulturne in medijskovzgojne dejavnosti. Nihče ne trdi, da je za vse ustrezna, saj je le priporočena. Praksa kaže na različne odzive: da so tri knjige preveč, naj zadošča ena, češ da je že v šoli dovolj branja, da je priporočilni seznam slab, naj zadošča ena predpisana knjiga, ki naj jo v dovolj veliki nakladi izda cerkvena založba, naj jo potem preberejo vsi veroučenci in bralna kultura bo s tem zadovoljivo podprta. Slišati je, da parlamentiranje o prebranih knjigah ni drugega kot izgubljanje časa in da župnijska knjižnica ni nikoli nabavljala knjig za otroke, ki še veroučnih nalog ne naredijo vzorno, kaj šele, da bi še kaj dodatnega prebrali! [...] začne se že pri spodbujanju – naj je še tako goreče, nikoli ne bo nagovorilo kar vseh veroučencev.« (Golob, 2004)

3.4.1 Informiranost animatorjev in ostalih udeležencev

Na začetku šolskega leta, ponavadi v septembru, Slovenski katehetski urad pošlje po župnijah plakate, zloženke in dopise, v katerem so navedene vse pomembne informacije za tekoče bralno leto in določen datum zaključne prireditve na Ponikvi.

V preteklosti je bilo težko dobiti informacije na spletu, ker ni bilo uradne spletne strani. Nato so na spletni strani Mohorjeve družbe iz Celja (<http://www.mohorjeva.org/>) odprli poseben zavihek SBP, kjer so bili objavljeni sezname in najnujnejše informacije. Tik pred zaključkom vodenja SBP iz Katehetskega urada v Mariboru je bila postavljena uradna spletna stran, ki ni nikoli zaživela. V šolskem letu 2013/2014 so na spletni strani Slovenskega katehetskega urada (<http://sku.rkc.si/>) odprli posebni zavihek SBP, kjer so objavljene vse sveže informacije, možna

je spletna prijava in naročilo nalepk ter map, objavljeni so vsi sezname, ob koncu leta se je možno prijaviti na srečanje na Ponikvi.

V začetkih SBP so bila v okviru Katehetskega urada organizirana srečanja animatorjev, kot pravi gospa Berta Golob: »O tem, kako in kdaj izpeljati vsebinsko in organizacijsko plat branja za SBP, se je mogoče pomeniti na katehetskih srečanjih v dekanijskem, škofijskem in medškofijskem merilu.« (Golob, 2004) Gospod Miha Herman je omenil, da mu je zelo žal, da so ta srečanja hitro zamrla in da bi jih bilo treba ponovno obuditi. Nekateri animatorji, ki so bili na novo postavljeni v to vlogo voditeljev SBP, so potožili, da je težko poiskati informacije, kako bi bilo bralno dejavnost najprimerneje organizirati v njihovi župniji. Oktobra 2003 je bilo na Mirenskem gradu organizirano srečanje katehistov, da bi izmenjali izkušnje, drug drugega spodbudili, spoznali nove možnosti in oblike dela z mladimi bralci, skratka da bi se pogovorili o SBP, kot je zapisano na vabilu na srečanje. Na dnevnem redu so bila vprašanja: kako in zakaj sploh začeti SBP, kje in kako najti animatorje ter delo z animatorji, kako najti primeren čas, nabava in izposoja knjig, možnosti in načini preverjanja (pisno, ustno, posamezno, v skupini ...), seznam knjig, kako poskrbeti za večje sodelovanje animatorev znotraj ene škofije. Prav odgovore na ta vprašanja bi novi animatorji radi izvedeli tudi danes.

3.4.2 Problematika knjižnega fonda

Gospod Miha Herman je povedal, da so bile v začetku težave s knjižnim fondom. Teh knjig je bilo v splošnih knjižnicah manj, zato je bilo rečeno, naj otroci berejo tisto, kar imajo. Potem so župnije začele ustvarjati svoje knjižnice po župniščih. Ugotovil je, da ni treba imeti 10 knjig istega naslova, ker knjige dobro krožijo med bralci. Ustvarjanje knjižnice otroške in mladinske literature je lahko kar velik strošek, zato so v Brdu pri Lukovici poprosili župljane, katerih otroci so že prerasli otroške slikanice, naj jih prinesejo v župnišče in tako spravijo iz zaprašenih polic v uporabo. V nekaterih knjižnicah so se povezali s splošnimi knjižnicami, spet drugi so otrokom ponudili kratek seznam knjig, ki so dosegljive v župniji.

3.4.2.1 Metlika

Vsi bralci istega triletja berejo iste knjige za svojo starostno skupino iz danega seznama [glej prilogo 9]. Tako ni treba imeti velike knjižnice pa tudi animator bolje pozna knjige. Otroci si izposodijo knjigo, jo preberejo, rešijo dano nalogo, ki jo oddajo katehistu. Nato se udeležijo srečanja, ki je napovedan v župnijskem listu. Četrta knjiga, ki je v poševnem tisku, ni obvezna, če jo bralec prebere, prejme zlato nalepko (Župnija Metlika, 2014).

3.4.2.2 Šturje

V župniji Šturje je SBP vse od začetka, to je 13 let, vodila sestra Majda Tisel.¹⁰ Na začetku so se povezali z Lavričevo knjižnico v Ajdovščini, ki jim je omogočila, da si otroci tam izposojajo knjige. Knjižnica je uredila poseben kotiček in označila vse knjige s posebnimi nalepkami, in sicer za vsako triletje drugačne barve. Na začetku šolskega leta izobesijo plakat in izpostavijo zloženke, tako da so otrokom na voljo. V župnišču tako ni knjižnice, ker je splošna dovolj blizu in pripravljena sodelovati. V začetku so sicer na župnikovo željo skušali urediti kiosk s knjigami za izposajo, vendar se ni obneslo, ker so otroci navajeni hoditi v šolsko in splošno knjižnico.

3.5 Primeri dobre prakse

3.5.1 Brdo pri Lukovici

V letu 2013/2014 so v župniji Brdo pri Lukovici¹¹ praznovali 10-letnico SBP. Otroke k branju povabi župnik v oznanilih in župnijskem listu, animatorji pa pripravijo prijavnice s povabilom za vse veroučence. Letno je prijavljenih 50–60 bralcev. Župnik jim je odstopil omaro, v kateri je organizirana knjižnica, ki trenutno obsega okrog 470 knjig. Sproti dokupujejo nove. Animatorji (trenutno jih je devet) pričakujejo bralce vsako soboto po večerni maši v veroučni učilnici. Ko bralci v pogovoru z animatorjem predstavijo prebrano knjigo, animator v njihovo mapo nalepi novo nalepko in shrani pisni povzetek. Od starejših bralcev pričakujejo mnenje o knjigi, od mlajših pa nekaj stavkov oz. risbico. Za motivacijo bralcev so to leto uporabljali simbolična darilca in listek z mislijo ter delom Slomškovega življenjepisa, ki so ju bralci prejeli za vsako prebrano knjigo. Iz življenjepisa so ob koncu leta pripravili nagradni kviz. Kdor je prebral več, je zbral več podrobnosti o življenju blaženega Slomška in imel boljše možnosti na kvizu. Vse bralce povabijo tudi na delavnico izdelovanja adventnih venčkov. Osnovo iz slame podari župnija, mah in naravne okraske naberejo animatorji. Z bralci in njihovimi starši se srečajo tudi na prireditvi ob začetku šolskega leta, kulturnem prazniku, romanju na Ponikvo in zaključni prireditvi s podelitvijo priznanj v župnijski dvorani. To je osrednja prireditev SBP, ki je zelo slovesna, na njej pa praviloma k sodelovanju v kulturnem programu povabijo vse bralce. Na to in druge prireditve povabijo pisatelje, ilustratorje, urednike, da je podelitev bolj slovesna in da imajo otroci priložnost spoznati kdo stoji za napisanimi knjigami (Jeretina, 2013). V preteklosti so tako gostili gospo Berto Golob, Anko Hribar Košmerl, Andraža Arka, Zdenko Candellari ... Gosta podrobno predstavijo in otokom pokažejo njegova knjižna dela, na koncu pa otroci iz njegovih rok dobijo priznanja.

---

10 Po pripovedovanju s. Majde Tisel avtorici, Brezje, 30. 8. 2014.

11 Župnijo Brdo pri Lukovi sem obiskala 16. 11. 2013, opazovala delo z bralci in opravila pogovor z animatorji.

3.5.2 Šempeter pri Gorici

V župniji Šempeter pri Gorici, kjer sodelujejo pri SBP od začetka, in to brez prekinitve, je voditeljica gospa Mara Pižent.¹² Pravi, da je sodelovanje včasih večje, včasih manjše, odvisno od tega, kako in koliko se katehet potrudil za motivacijo. Če je katehet sam navdušen, zna navdušiti tudi otroke. Sodeluje večina veroučencev v prvih štirih razredih, ker imajo verouk katehistinje. Pri prehodu veroučencev k župniku pride do osipa, ker se župnik s tem ne ukvarja preveč. Pravi, da samo oznanilo, da je mogoče brati, ne zadošča. Sama otroke spodbuja vsako uro. Na god Antona Martina Slomška¹³ pripravi o njem katehezo in predstavi otrokom knjige. Otroke poskuša navdušiti in potem sledi vpis (po posvetu s starši seveda). Knjige imajo v učilnici in si jih otrok lahko izposodi. Po želji pa si lahko knjige izposoja tudi v knjižnici. Seznam imajo na oglasni deski. Dovolijo pa otroku prebrati knjigo tudi mimo seznama, če presodijo, da je knjiga poučna, čeprav nima verske vsebine.

Glede preverjanja znanja gospa Mara Pižent pravi: »Preverjanje znanja sem poizkusila na več načinov:

- 1 uro vsi [glej prilogo 10], s kvizom, ustvarjanjem knjige itd.
- posamezno, veroučenci individualno pripovedujejo po veroučni uri.

Rajši se poslužujem drugega načina, ker imam takrat možnost osebnega stika z otrokom, z njim se lahko pogovorim, ga motiviram. Ta srečanja so mi dragocena in bogata. Otroci v knjigi odkrijejo zaklade, ki jih sama ne in včasih ostanem brez besed. Je pa ta način v redu tudi za otroke, ki so bolj sramežljivi in se težje vključujejo v verouk. Tako tudi lahko ugotovim, če otrok mogoče težje bere in potem prilagodim težavnost knjige temu. Prav tako nekateri otroci raje pišejo in rišejo kot pripovedujejo. Vsekakor se trudim otroka začutiti in potem njemu prilagoditi način. Letos sem imela zelo tiho deklico, ki je pri uri verouka težko kaj povedala, prebrala pa mi je 20 knjig in je pripovedovala zelo lepo.« Zagnani veroučenci preberejo knjige že do božiča, nekatere pa je treba spodbujati do konca. Otroci enkrat letno sodelujejo pri sveti maši. Vsako leto se udeležijo zaključnega romanja na Ponikvi, in sicer se združijo s sosednjimi župnijami, ker je sicer prevoz predrag. Pravi, da je v župniji SBP dobro sprejeto in lepo teče, če kateheti motivirajo otroke.

3.5.3 Celje sv. Danijel

Aleksandra Krznar, članica Župnijskega pastoralnega sveta, kjer so se septembra 2012 pogovarjali glede vodenja SBP, saj dotedanja animatorka, gospa Sabina Zupan, ni več zmogla

---

12 Mara Pižent, elektronsko sporočilo avtorici, 20. 8. 2014.

13 Anton Martin Slomšek goduje 24. septembra, torej v prvem mesecu novega šolskega leta.

tega dela. Ker ima tri šoloobvezne otroke in želi aktivno sodelovati v župniji, je to delo z veseljem prevzela. Vsem veroučencem se je na veroučni uri osebno predstavila, jim razdelila pisna navodila, kako poteka SBP in jim razdelila zloženke književnih naslovov glede na starost otrok, ki jih je izdal Slovenski katehetski urad. Knjige so večinoma na voljo v Osrednji knjižnici Celje, s katero dobro sodelujejo. Na zaključni prireditvi jim npr. posodijo lutki Blažeta in Nežice. Med veroučnim letom je ob pomoči katehetov večkrat razdelila pisne spodbude. Otroci so kot dokaz o prebrani knjigi prinesli k verouku risbico z naslovom, avtorjem in seveda svojim podpisom. Kateheti so risbice pobrali in jih nesli v župnijsko pisarno, kjer je gospa Aleksandra Krznar izpolnila priznanja. Sklepna slovesnost je vsako leto med sveto mašo ob prazniku Jezusovega vnebohoda. V veroučnem letu 2012/2013 je 55 otrok osvojilo Slomškovo bralno priznanje, od teh kar 36 tudi zlato nalepko, kar pomeni, da so prebrali vsaj štiri knjige. Vse risbice so razstavili v vitrini vhoda v župnijske prostore. Zaključne prireditve na Ponikvi so se maja 2013 udeležili v skromnem številu, le družina gospe Aleksandre Krznar in ena veroučenka z mamico. Za naprej načrtujejo organizirano romanje veroučencev z avtobusom.

3.5.4 Kapla na Kozjaku

Gospa Mateja Rihter¹⁴ je SBP v župniji Kapla na Kozjaku vodila 6 let (od 2007/2008 do 2012/2013). Prvo leto je sodelovalo 5 bralcev, drugo 13, tretje 12, četrto 9, peto 8 in deveto 6. Vpišejo se takrat, ko se prijavijo k verouku, in obkrožijo tudi dejavnosti, kje bodo sodelovali. Bralci dobijo knjige v župnišču (na začetku je uredila župnijsko knjižnico), včasih si jih tudi sama sposodi v knjižnici in jih prinese bralcem. Ko knjigo preberejo, napišejo obnovo (ali kaj narišejo) in to oddajo. Na zaključno prireditev so šli leta 2009, 2011 in 2012. Priznanja podelijo pri sv. maši ob zaključku verouka. Otroci vztrajajo različno dolgo, nekateri so brali tudi do 9. razreda.

3.5.5 Šturje

Sestra Majda Tisel je bila odgovorna za organizacijo bralne dejavnosti v župniji. Otroci so lahko knjige predstavili svojim katehetom ali njej pred veroukom ali po njem, za vse, ki takrat niso mogli predstaviti knjige, pa je imela dežurstvo vsako sredo od 4. do 5. ure. Otroci so imeli poseben zvezek za SBP, v katerega so morali napisati osnovne podatke o knjigi (naslov, glavne osebe, glavni dogodek, kaj si se naučil za življenje) in nekaj stavkov o vsebini. Zvezek je pregledala in dala Slomškovo šampiljko. Mlajši otroci pa so morali nekaj o vsebini knjige narisati. Na zaključno prireditev so šli ali pa tudi ne. Odvisno, koliko se je pokrivalo z drugimi prireditvami. Otroke, ki so brali 4 leta ali 8, je spodbujala, da bi jih na prireditev peljali starši sami, ker je bilo le tam možno dobiti Slomškov kipec. Pohvale so delili na kocu leta, ko so zadnjikrat peli pri šolski maši, za najmlajše v torek, za starejše v petek. Včasih pa so jih podelili

---

14 Mateja Rihter, elektronsko sporočilo avtorici, 20. 3. 2014.

pri verouku. Diplome je plastificirala, zlate nalepke nekaj časa lepila v spričevalo [glej prilogo 11], na koncu pa kar na diplomo. Imela je poseben zvezek za evidenco, v katerega je vpisovala, kaj je kdo bral. Po navadi so začeli z branjem v tretjem razredu, lahko pa tudi prej, če so brali starejši bratje in sestre. Nikoli ni bila preveč stroga. Če je komu manjkala le ena knjiga, ga je vedno spodbujala. Lahko so brali tudi čez počitnice. Ne zdi se ji potrebno, da bi otroke motivirali z darilci, ker je to zanjo kupovanje. Lepo se ji zdi že, če župnik otroke pohvali v cerkvi ali pa na koncu verouka. Sestra Majda Tisel takole strne svoje izkušnje: »Tamejčkani morajo narisati pa povejo par stavkov. Tavelki pa morajo nekaj napisati in tudi povedati. Jaz tudi, če kakšne knjige nisem prebrala, sem skozi tisto spoznala zgodbo. Tudi če bi jih samo 5 sodelovalo, bi delala z njimi.«

3.5.6 Ljubljana Polje

Animatorica SBP v župniji Ljubljana Polje je Katarina Plut. Za otroke navadno pripravljajo srečanja **štirikrat na leto**. Uvodno srečanje je v mesecu septembru, nato se držijo predlaganih datumov. Mladi bralci iz župnije Ljubljana Polje sodelujejo pri branju za SBP že kakšnih deset let. Za osvojitve SBP je treba prebrati tri knjige, kdor prebere še **četrto**, prejme zlato nalepko. Srečanja potekajo v obliki družabnega srečanja, kjer bralci strnejo svoja razmišljanja o prebrani knjigi (v obliki obnove, pipovedi, dramatizacije, kviza ...). O načinu predstavitve se dogovorijo na uvodnem srečanju. Srečanja potekajo ob petkih, štirikrat na leto v treh starostnih skupinah in sicer:

- predšolski otroci in 1.–3. razred ob 17.00,
- 4.–6. razred ob 17.30,
- 7.–9. razred ob 18.00.

Srečanja potekajo v župnijski knjižnici. Po srečanju si otroci lahko sposodijo knjige. S seznamom knjig so otroci seznanjeni na uvodnem srečanju v septembru. Priporočene knjige so zares kakovostno branje in jih otroci z veseljem prebirajo. Nekaj jih je na voljo v župnijski knjižnici (lahko si jih sposodijo v drugih knjižnicah). Bralci si lahko izberejo tudi kakšno drugo knjigo z versko vsebino. Na srečanje bralci lahko prinesejo svojo risbico kot ilustracijo kašnega dogodka ali prizora iz prebrane knjige V letošnjem šolskem letu je Slomškovo bralno priznanje osvojilo 26 mladih bralnih moljev. Otroci so na štirih srečanjih povedali vsaj tri knjige (za zlato nalepko pa še eno „za povrh“). In vseh 26 je osvojilo tudi zlato nalepko. (Ljubljana Polje, 2014).

3.5.7 Bled¹⁵

V župniji Bled SBP poteka četrto leto, vendar prvič pod vodstvom odgovorne animatorke Brigitte Lukman. Pred tem so katehistinje poskrbele vsaka za svoj razred. Prav tako letos prvič poteka skupno branje 1. in 2. razreda. Animatorka SBP pride v času veroučne ure v razred, za kar se pred tem dogovori s katehistinjo. Otrokom bere sama, navadno knjigo, ki je primerna za določeno obdobje leta, če se bliža kak praznik in temu prilagodi temo. Nato otroci obnavljajo knjigo in med tem iz knjige kaj pobarvajo ali izdelajo (npr. rožni venček, križev pot ...), na koncu na temo knjige kaj zapojejo in se posladkajo. Skupno branje se zelo dobro obnese. Otroci dobro spremljajo tematiko.

Veroučenci višjih razredov berejo sami, in sicer knjige s seznama za to leto, četrto knjigo in naprej lahko izberejo sami (ki ni na seznamu ali je bila v prejšnjih letih ali pa jo imajo v župnijski knjižnici). Veroučencem, ki so prijavljeni na SBP je animatorka na razpolago za oddajo obnov ali pripovedovanje le-teh vsako tretjo nedeljo v mesecu v času pred drugo jutranjo sveto mašo. Otroci si knjige sposodijo pri animatorki v času, ko jim je na razpolago. Knjige so iz knjižnice župnije Bled ali pa si jo priskrbijo sami iz splošne ali domače knjižnice.

V SBP so vključeni samo otroci, radi pa bi ponudili tudi odraslim, predvsebi radi vključili mladince in animatorje, tako bi tematiko knjig predelali na mladinskem verouku.

3.6 Odzivi na SBP

Iz spodaj navedenih mnenj duhovnikov razberemo, da je otrokom pomembno približati bralno kulturo. Za starše je SBP dobro pomagalo pri vzgoji, mnenja otrok iz različnih župnij in različnih starosti pa kažejo, da pri bralni dejavnosti sodelujejo otroci, ki že drugače radi in veliko berejo, pritegne jih vsebina knjig ter druženje z ostalimi bralci in animatorji.

3.6.1 Izkušnje duhovnikov

»Vsako srečanje na podlagi dobrega, kulturnega ljudi duhovno bogati. SBP bralcem pomaga razumeti knjigo in branje – še posebej v času spletnega brskanja in SMS-ov. Pomembno je, da spodbujamo bralno kulturo, tudi pisno izražanje. Pri tem imajo poglavitno vlogo starši, saj so prvi, ki najmlajše lahko navdušijo za branje in sodelovanje,« meni župnik Andrej Svete (Jeretina, 2013).

»Branje pri SBP je zelo koristno za tistega ali tisto, ki bere in bogati svoj besedni zaklad, spoznava pisatelje in pa tudi Slomška, saj je veliko naših bralcev prebiralo prav njegova dela. Je pa seveda vrednoteno tudi pri veroučnem spričevalu in pred župljani, saj enkrat na leto

---

15 Brigita Lukman, elektronsko sporočilo avtorici, 27. 3. 2015.

predstavimo bralke in bralce in podelimo priznanja med nedeljsko mašo,« meni župnik Silvester Fabjan (Sobotna iskrica, 2010).

3.6.2 Izkušnje staršev

»Vesela sem, da otroci radi berejo za SBP. O knjigah se veliko pogovarjamo. Otroci vprašajo stvari, ki jih za šolo nikoli ne zanimajo. Pri najmlajši knjige spodbujajo domišljijo. Pogovoriva se kako bo narisala sporočilo. Gotovo prebrano pozitivno vpliva na otroke, knjige pomagajo pri krščanski vzgoji za vrednote. To je vzgoja za dušo,« meni mamica Nataša (Jeretina 2013).

»Naša družina sodeluje pri SBP-ju, ker vemo, da so izbrane knjige dobre, imajo primerno vsebino. Otroka rada bereta in nato rišeta. Mislim, da je spodbujanje k branju pomembna podpora vzgoji. Tudi sama sem vključena v SBP. Na srečanjih za odrasle je zanimiva izmenjava izkušenj o prebranem. Všeč mi je, da beremo tako knjige o vzgoji, pa tudi duhovno literaturo in leposlovje – trenutno Balantičevo in Gregorčičevo poezijo. Namigi za branje so v tem svetu še kako dobrodošli,« meni mamica Oti (Jeretina, 2013).

3.6.3 Izkušnje animatorjev

»Otroke vedno vprašam – še posebej pri zgodbah o svetnikih, kaj jim je bilo najbolj všeč, katera lastnost jih je pritegnila. Spodbudim jih, da bi dobre zglede prenesli v svoje življenje. V zvezek mlajši večinoma rišejo, starejši pišejo. Nikogar nisem še zavrnil, čeprav so predvsem fantje včasih malo leni, zato jih spodbudim, naj se naslednjič bolj potrudijo. Vse izdelke zbiramo v mapi, ki jo dobijo ob koncu devetega razreda,« pravi Janez.

»Sama sem brala osem let, nato sem se odločila, da postanem animatorka. Rada se pogovarjam z otroki, da vidim, kako razumejo zgodbe, kako razmišljajo. Mlajše zelo pritegnejo zgodbe z lepimi ilustracijami (npr. o božični zgodbi),« pravi Ema.

»Najbolj so priljubljene zgodbe za dušo, pa tudi svetopisemske zgodbe. Vedno jih vprašamo, če jim je bilo prebrano všeč, opišejo najljubši del, dodajo pa tudi svoje mnenje. Spodbujamo jih, da so kritični in se potrudijo izraziti svoje doživljanje,« pravi Bogdana.

»Pomemben je animatorjev pristop. Veselimo se vsakega otroka, ki pride. Usedemo se poleg njega in mu prisluhnemo. Nekateri povedo zelo podrobno obnovo. Otroci se tako učijo izražati svoje mnenje. Ob koncu leta lahko sodelujejo na zaključni prireditvi. Včasih se opogumi tudi kakšen od otrok, ki ga v šoli nikoli ne izberejo, ker morda težje bere ali govori. Po dobri izkušnji postane samozavestnejši in premaga tremo,« meni animatorka (Jeretina, 2013).

3.6.4 Izkušnje mladih bralcev SBP

»Pri SBP-ju sodelujem pet let. Vsako leto preberem okrog deset knjig. Pred leti sem dobila nagrado za enajst prebranih knjig. Knjige me ponesejo v poseben svet, ko se mi zdi, da sem na potovanju. Zato mi je branje všeč. Najraje berem pustolovske knjige, pa take o ljubezni. Všeč mi je, če ima knjiga kakšen nauk. Zdaj berem o dogodivščinah Pepija in Tinkare.« Doroteja

»Za SBP berem pet let, začel sem v prvem razredu. Sodelujem, ker za vsako prebrano knjigo dobiš darilce. Najraje imam pustolovske knjige. Sedaj sem prebral Nevihto v hiši. Govori o starših, ki se spreta, zato Tinkara misli, da se bosta ločila. Toda vse se srečno konča, saj se po skupnem zajtrku vsi objamejo.« Ožbolt

»Berem že šesto leto, začel sem v prvem razredu. Knjige ne smejo biti predolge, pa tudi prekratke ne. Všeč so mi stripi. Nazadnje sem prebral knjigo o Janezu Vianneyu. Zanimiva je, ker govori o dečku, ki želi postati duhovnik. V šoli mu ni šlo prav dobro, a na koncu postane svetnik. Med vsemi knjigami mi je bila najbolj všeč Zelena je najlepša, ker govori o prijateljstvu in zaupanju.« Jan (Jeretina, 2013)

»Že od nekdanj zelo rada berem knjige. Obožujem svet nadnaravnih sil in bitij. Ob branju se sprostim in se s tem napolnim z energijo. Vedno pa se ob tem tudi kaj novega naučim. Zato si želim, da bi tudi drugi otroci z veseljem brali knjige.« Veronika, 10 let, Šentjernej

»Všeč mi je, ker se iz knjig veliko naučimo. Zelo zanimivi sta bili knjigi o Janezu Bosku in Baragi, ki smo ju srečali že na duhovnih vajah.« Lenart

»Slomškovo bralno priznanje obiskujem že od nižjih razredov osnovne šole. Beremo knjige, ki nam pomagajo spoznavati Boga ter so hkrati zanimive in poučne. O njih se tudi pogovarjamo ter jih drug drugemu na zanimiv način predstavimo. Zdi se mi, da tako na neki način skrbimo za naš slovenski jezik, ki ga vedno bolj ogrožajo tuji jeziki.« Lojze, 9. r., Ljubljana Šentvid

»Pri Slomškovem bralnem priznanju dolgo sodelujem zato, ker rada berem. Všeč pa mi je tudi to, da gremo vsako leto ob koncu na Ponikvo.« Tea, Polzela (Mavrica, 2007)

»Knjige rada prebiram, ker s tem urim tekoče branje, poleg tega pridobivam znanje. Knjige so zanimive, vsebina me pritegne.« Neja Vuk, Šempeter pri Gorici¹⁶

»Najbolj mi je bila všeč knjiga z naslovom Angel Serafinček, ker so bile zgodbe kratke in lepe.« Meta, Šempeter pri Gorici

---

16 Mnenja bralcev iz Šempetra pri Gorici so vzeta iz interne publikacije, ki jo je posredovala gospa Mara Pižent.

»Rada berem, ker so knjige moje najboljše prijateljice. Všeč so mi veseli konci.« Katarina, Šempeter pri Gorici

»Meni je bila najbolj všeč knjiga Čevljarjeve sanje, zato ker je bil čevljar dober človek.« Ana, Šempeter pri Gorici

»Všeč mi je, kadar si berem naglas. Sveto pismo za otroke berem, ker govori o Jezusu in Bogu.« Eva, Šempeter pri Gorici

»Letos bom tekmovala za Slomškovo bralno priznanje že tretje leto, saj rada berem, odkar pomnim. Na literarnih delavnicah, ki jih imamo trikrat v letu, pa je tudi priložnost za prijetno druženje s prijatelji. Mamljiva je tudi vsakoletna nagrada za pridne SBP-jevce: izlet po Sloveniji.« Špela, 7. razred

»Vsako jesen že komaj čakam, da se začne tekmovanje za SBP. Mitja, Jure, Monika, Antonija in Lucija, naši animatorji, nam vsako leto ponudijo zanimive knjige in nato pripravijo literarno-poustvarjalne delavnice, kjer se prepričajo, da smo knjige zares prebrali. Delo poteka v sproščenem ozračju, delu pa sledi zabavni del s prijetnim druženjem ob sladkih dobrotah.« Tilen, 7. razred

»Tekmovanje za Slomškovo bralno priznanje ni le branje zanimivih knjig. Je še mnogo več. SBP-jevci namreč skupaj počnemo še mnogo drugih zabavnih stvari. S svojimi prispevki sodelujemo na kulturnih prireditvah v župniji, ob začetku SBP-jevskega leta pa smo se lani in predlani odpravili tudi na Sladko goro in Slom na Ponikvi. Prireditve so tudi priložnost, da razveselimo starše, prijatelje in sorodnike.« Petra, 7. razred

»Mladi bralci imamo v tekmovanju za SBP še eno priložnost, da spoznavamo bogastvo knjig in slovenske besede. Ponuja pa se nam tudi priložnost, da bolje spoznamo Antona Martina Slomška in njegove zasluge za slovenski narod. Tekmovati za Slomškovo bralno priznanje mi je v veliko veselje, saj rada berem.« Ana, 7. razred (Naša kateheza, 2003)

»O bralnem priznanju menim, da je zanimivo in da lahko verouk spoznaš na drugačen način. Skozi zgodbe.« 8. razred, Bohinjska Bistrica

4 SBP v župniji Bohinjska Bistrica

SBP je v župniji Bohinjska Bistrica od leta 2001 naprej vodila sestra Ancila Kladnik. Sodelovali oz. na bralno dejavnost so bili prijavljeni vsi veroučenci. Sestra Ancila je namreč v knjižnici pripravila kupčke treh knjig z delovnimi listi in jih pred veroukom ali po njem delila veroučencem. Naslednji teden je otrok vrnil knjige, ponavadi z izpolnjenim listom, saj je bilo treba prebrati in obdelati le eno stran vsake knjige. Knjižnica še ni bila dobro založena z otroško literaturo, tako da se je v rokah mladih bralcev znašlo marsikaj. Nekateri otroci so vendarle pridno brali in si zares prislužili nalepke, ki so bile podeljene ob koncu leta.

V šolskem letu 2009/2010 so sestro Ancilo prestavili v drugo župnijo in tamkajšnji župnik me je prosil, da bi, glede na veliko število sodelujočih bralcev v preteklosti, nadaljevala z bralno dejavnostjo. V tistem času je bilo težko priti do informacij o SBP, zato sem stvari zastavila malo po svoje. V knjižnici je bila dovolj velika zaloga starih map, da na začetku leta ni bilo potrebno iskati odgovornih oseb. Proti koncu leta sem telefonirala na Mohorjevo družbo v Celju, kjer so mi z veseljem poslali nalepke, župljanka Urša Rožič, ki je ilustrirala tudi nekaj knjig s seznama SBP, mi je narisala pobarvanko za priznanje [glej prilogo 12], a še vedno nisem vedela, kdo pravzaprav vodi SBP. Ker je bila splošna knjižnica slabo založena s knjigami s seznama, v župnijski knjižnici pa je bilo tudi zelo malo otroške in mladinske literature, sva se z župnikom najprej odpravila v katoliške založbe in nakupila zajeten kup knjig ter uredila knjižnico s posebnim kotom za SBP. Določila sem dan, ko bom na voljo za izposojanje in vračilo knjig, in sicer v četrtek od 16:30–18:00. Ta termin velja vsa leta, le da sem bila sprva dosegljiva vsak teden, zadnji dve leti pa le drugi četrtek v mesecu. Otroci morajo prebrati 3 knjige, za četrto dobijo zlato nalepko, lahko pa jih preberejo tudi več. Bralni roki niso postavljeni, le na koncu šolskega leta jih začnem spodbujati, naj le vrnejo izposojene knjige. Knjige si izposodijo v župnijski knjižnici, lahko pa preberejo tudi kakšno knjigo, ki jo imajo doma. O prebrani knjigi morajo napisati osnovne podatke, glavne osebe in kaj se jih je najbolj dotaknilo in nekaj napisati ali narisati [glej prilogo 13]. Zelo redki se odločijo kaj napisati, zato morajo ob vračilu knjige povedati nekaj stavkov o vsebini in odgovoriti na nekaj mojih vprašanj. S pridobivanjem bralcev začnem v drugem razredu, ker branje mlajših otrok ponavadi zahteva sodelovanje staršev.

Motiviranje oz. privabljanje bralcev je vsako leto malo drugačno, glede na razpoložljivi čas in ideje. Prvo leto sem na začetku šolskega leta v vsakem veroučnem razredu prebrala in obrazložila kratko knjigo Paula Coelhoa *Sanje treh libanonskih ceder*. Knjiga je otroke pritegnila in z veseljem so se prijavili k sodelovanju. Sedaj eno veroučno uro na začetku leta preživimo v knjižnici, uredimo prijave in izposojamo knjig, skupaj izberemo kakšno knjigo in se o njej pogovorimo. Knjižnico vsako leto dopolnjujemo, tako da sedaj vsebuje okrog 600 naslovov (dostopno na spletu: <http://www.mojaknjiznica.com/sNikolaj>). Knjige na policah niso razdeljene po starostnih skupinah in od otrok tudi ne zahtevam, da bi brali za njihovo starost

določeno primerno literaturo. Nekateri tako berejo zelo zahtevne knjige, bralci zadnjega triletja pa najraje izbirajo bolj drobne knjige. Med letom nekajkrat (vsaj trikrat, na začetku, sredi in ob koncu leta) pridem v razred in otroke povabim, spodbudim k branju in terjam izposojene knjige.

Ob koncu leta ponavadi v razredu pred vsemi sošolci podelim nalepke in priznanja, lahko pa tudi na zaključni prireditvi ali zaključni maši verouka poleg spričeval. Trikrat smo imeli zaključno prireditev, na kateri je prisoten tudi gospod župnik. Konec šolskega leta 2010/2011 sem najprej pohvalila bralce in jim podelila nalepke in priznanja. Nato sem naredila kratek uvod v film s pomočjo predstavitve v Power Pointu in sledil je ogled filma Skrivnost iz Kellsa, ki govori o ustvarjanju Knjige iz Kellsa, ki je eden izmed najbolj znanih iluminiranih rokopisov. Zaradi prikazovanja nasilnih napadov Vikingov je bilo najmlajše strah, otrokom zadnjega triletja pa je bilo nezanimivo. Tako je zelo težko izbrati film ali dejavnost, ki bo ustrezala vsem, ki sodelujejo pri SBP. Naslednje leto smo priznanja podelili v razredu, zato je bila udeležba na zaključni prireditvi nekoliko slabša. Na začetku smo zapeli nekaj pesmi in nato s pomočjo predstavitve v Power pointu skupaj prebrali slikanico C. S. Lewisa iz serije Zgodbe iz Narnije Princ Kaspijan. Prireditev je trajala malo več kot pol ure, zato so bili vsi zadovoljni. V šolskem letu 2012/2013 sem se odločila, da si bomo na zaključni prireditvi ogledali film Zgodbe iz Narnije: Lev, čarovnica in omara, ker sem imela med bralci veliko fantov in ker so na Oratoriju obravnavali knjigo Zgodbe iz Narnije Popotovanje potepuške zarje. Ker je bil celoten film predolg, sem izrezala vsa dolga bojevanja in še kakšen manj pomemben del in dolžino skrajšala na uro in pol. Ko je preteklo pol ure, so mi bralci začeli uhajati na različne krožke in druge prireditve, edina deklica, ki je prišla, se je ustrašila in letela ven, ko so v filmu ubili leva, tako da sem na koncu ostala z dvema fantoma, ki jima je bil film všeč. V šolskem letu 2013/2014 zaključne prireditve ni bilo, ker je ob zaključku šolskega leta zelo težko dobiti prost termin otrok. Tako največkrat priznanja podelimo na eni zadnjih ur verouka in zaključno prireditev pripravimo za tiste otroke, ki se želijo udeležiti in imajo čas.

Za predšolske otroke do sedaj ni bilo posebnega programa, vendar je nekaj pridnih bralcev, ki pridejo v knjižnico s starejšimi brati in že sodelujejo v bralni dejavnosti. Z nekaterimi starši smo se pogovarjali o ustanovitvi bralnega kluba, vendar smo se ustrašili ob razmišljanju o vseh preprekah: v župnijski knjižnici ni dovolj izvodov ene knjige, tudi za splošno knjižnico velja enako, če bere vsak svojo knjigo, se je težko o njej pogovarjati, ker ne poznajo vsi vsebine, za nakup pa so knjige predrage. Zato si v naši župniji starši, ko imajo čas za branje, izposodijo sebi primerno literaturo. V okviru SBP sicer ne dobijo nobenega potrdila, pa bi si včasih zaslužili, saj marsikdo ob vračilu knjige o vsebini pove več kot otroci.

Za obravnavo pri uri verouka sem izbrala dve knjigi, ki sta dovolj kratki za obdelavo v eni šolski uri. S tretjim razredom smo tako obravnavali slikanico Frana Milčinskega z naslovom *Laž in njen ženin*. Najprej smo si ogledali kratek film, ki je prosto dostopen na spletni strani založbe

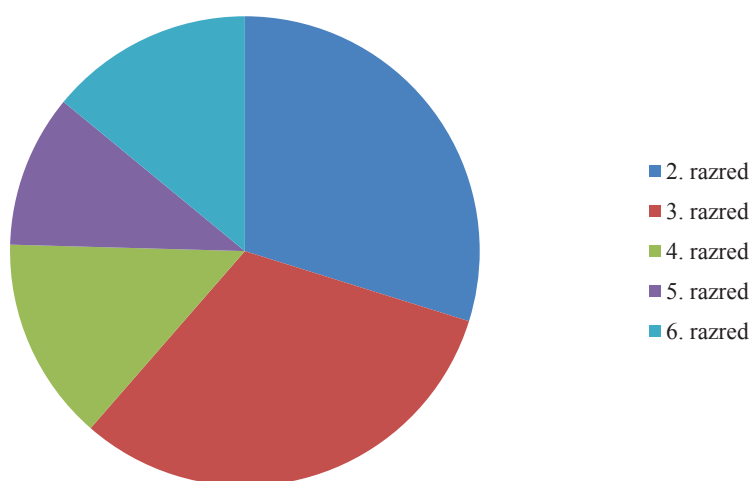
Sanje.¹⁷ Nato smo s pomočjo delovnega lista [glej prilogo 13] ugotovili, kaj pomenijo težke in neznane besede, nakar smo z ogledom nemega filma knjigo še enkrat prebrali in rešili ostale naloge, prek katerih smo ugotavljali, kaj je laž, kako hitro se širi in kako malo je potrebno, da z besedami ranimo prijatelja. Z veroukarji šestega razreda smo prek projekcije pdf-ja prebrali slikanico Jutte Bauer z naslovom *Dedkov angel*. Z reševanjem delovnega lista [glej prilogo 14] smo spoznali, kaj je podoba, ki spremlja glavno osebo, kdo so angeli in iz katerih težkih situacij v življenju so pomagali glavni osebi. Knjiga se loteva zahtevne teme dedkove smrti, vendar je ton zgodbe, kljub težkim situacijam, ki jih opisuje, optimističen. Angel varuh, ki je dedka varno vodil skozi preizkušnje, bo po njegovi smrti bdel nad malim dečkom. Zgodba otrokom na njim razumljiv način predstavi žalostno izkušnjo in odpira možnosti za pogovor o številnih temah, ki so le na kratko omenjene ali ilustrirane.

4.1 Statistika

Statistika je narejena na podlagi evidence izposojenih knjig v župnijski knjižnici svetega Nikolaja v Bohinjski Bistrici. Na SBP v začetku leta prijavim vse otroke, ki si izposodijo vsaj eno knjigo, ki je nekateri otroci, kljub večkratnemu prigovarjanju, do konca let ne uspejo prebrati.

2009/2010

57 prijavljenih bralcev, 9 otrok ni prebralo izposojene knjige, 8 otrok je prebralo eno knjigo, 4 dve knjigi, 21 tri knjige, 15 otrok je prebralo štiri knjige ali več. Največ bralcev je bralo iz tretjega razreda (18).

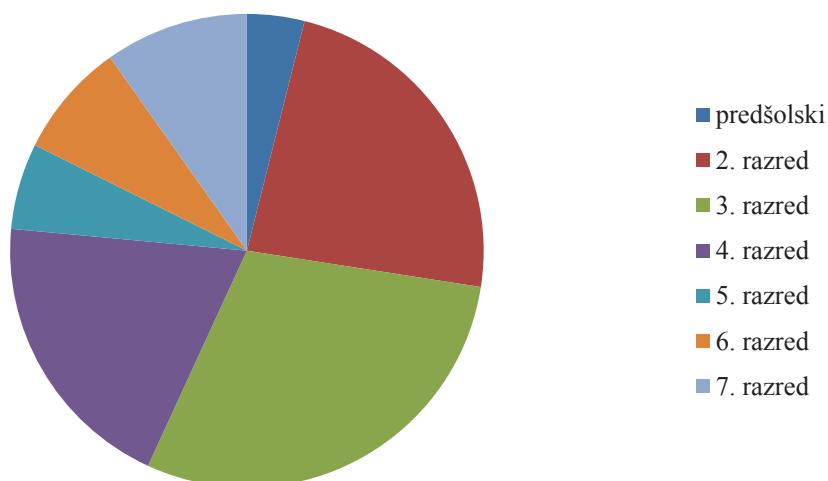

Graf 1: Število bralcev po razredih 2009/2010

¹⁷ Laž in njen ženin (<https://www.youtube.com/watch?v=XLXfZTeWhN4>).

2010/2011

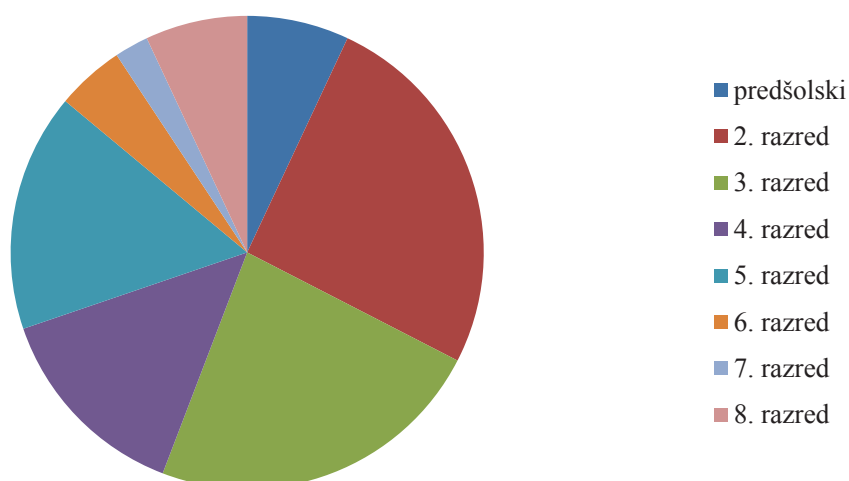
80 prijavljenih bralcev, 27 otrok ni bralo, 6 otrok je prebralo eno knjigo, 9 dve knjigi, 8 tri knjige, 30 štiri knjige ali več. Največ bralcev je bralo iz tretjega razreda (15). Podelila sem 4 knjige za štiri leta branja (Dogodivščine male želve).

Graf 2: Število bralcev po razredih 2010/2011

2011/2012

43 prijavljenih bralcev, 6 otrok ni bralo, 4 otroci so prebrali eno knjigo, 2 dve knjige, 2 tri knjige, 29 je prebralo več kot štiri knjige. Podelila sem 5 knjig za štiri leta branja (Sanje treh libanonskih ceder) in 3 knjige za osem let branja (Serafinski svetniki II). Največ bralcev je bilo iz drugega razreda (11).

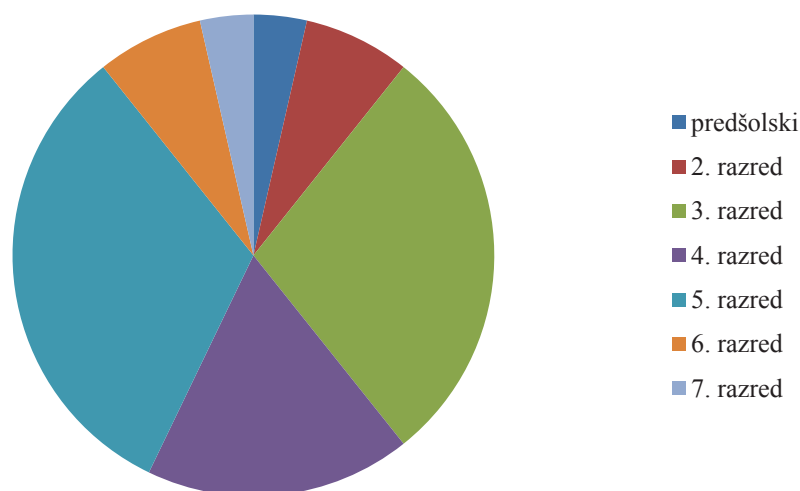

Graf 3: Število bralcev po razredih 2011/2012

2012/2013

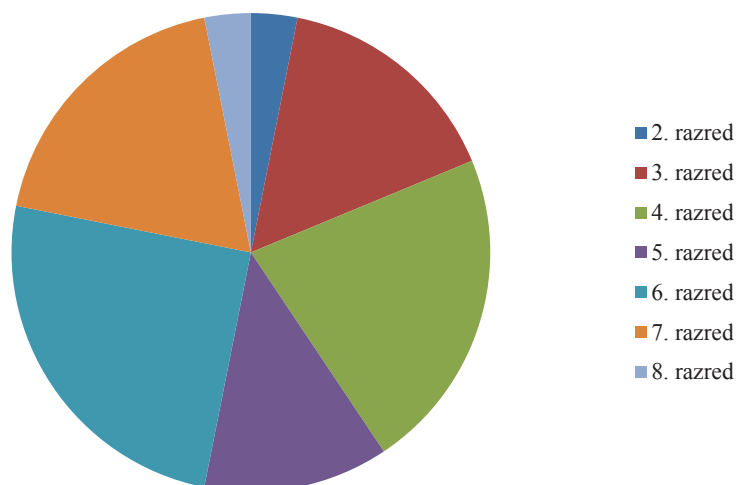
28 prijavljenih bralcev, 3 otroci so prebrali eno knjigo, 1 dve knjigi, 4 tri in 20 otrok več kot štiri knjige. Največ bralcev je bilo iz petega razreda (9). Podelila sem 1 knjigo za osem let branja (Serafinski svetniki III).

Graf 4: Število bralcev po razredih 2012/2013

2013/2014

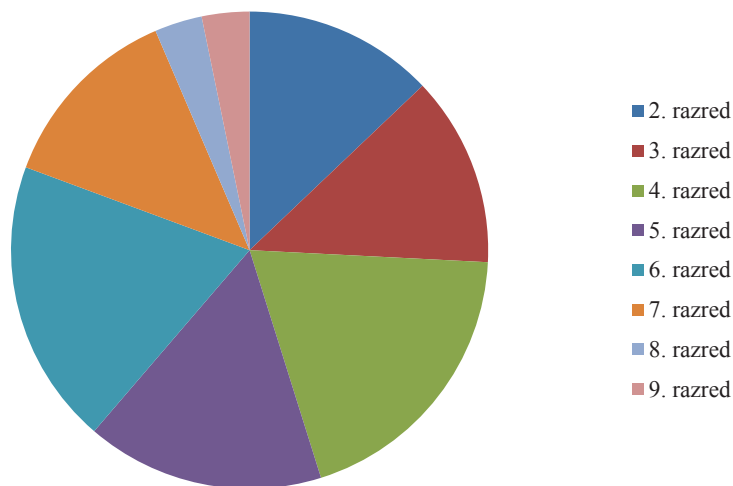
Od 120 veroučencev je bilo 46 prijavljenih bralcev, 14 otrok ni bralo, 2 otroka sta prebrala eno knjigo, 3 dve knjigi, 5 tri knjige, 22 otrok je prebralo več kot 4 knjige. Največ otrok je bralo iz šestega razreda (8).

Graf 5: Število bralcev po razredih 2013/2014

2014/15

47 prijavljenih bralcev, 16 otrok ni prebralo knjige, 6 otrok je prebralo eno knjigo, 5 dve knjigi, 5 tri knjige in 15 štiri knjige ali več. V četrtem in šestem razredu je bralo 6 bralcev.

Graf 6: Število bralcev po razredih 2014/2015

4.2 Anketa o Slomškovem bralnem priznanju

Cilj ankete je raziskati mnenje otrok o SBP; kako so se odločili za sodelovanje, kakšnega preverjanja si želijo in zakaj so prenehali brati.

Anketo sem izvedla med veroučenci župnije Bohinjska Bistrica, ki so bili na dan anketiranja prisotni. Odgovarjalo je 89 veroučencev od 2. do 8. razreda, od tega 55 fantov in 34 deklet.

Rezultati kažejo, da je večina učencev, ki so odgovorili, vsaj enkrat sodelovala pri SBP (80 %), in da večinoma sodelujejo v bralnih dejavnostih v šoli ali knjižnici (43 % anketirancev sodeluje pri bralni znački, 11 % pri angleški bralni znački in 4 % v bralnih dejavnostih v knjižnici).

Trdijo, da so se za sodelovanje odločili sami (59 %), s tem, da jih je nekaj poleg te možnosti obkrožilo tudi, da so jih spodbudili starši (25 %). Vloga mentorja je pri spodbujanju očitno majhna – le 13 % anketirancev je menila, da jih je za sodelovanje spodbudil mentor ali duhovnik.

Največ (38 %) anketirancev se je odločilo brati, ker radi in veliko berejo, sledijo anketiranci, ki so se odločili za sodelovanje, ker so se jim knjige zdele zanimive ali ker radi tekmujejo in zbirajo nagrade (oboje 21 %), ker tekmujejo sošolci in jih je sram, če sami ne bi, so se odločili za branje trije (3 %), 5 % anketirancev je odgovorilo, da bi radi ustregli mentorju ali staršem, 3 % so kot drugo napisali, da berejo, ker so jim knjige všeč.

Na vprašanje, kako so jih spodbujali za branje, je 30 % otrok odgovorilo, da so se z njimi pogovarjali o koristnosti in pomenu branja, 35 % so jih navdušili zanimivi odlomki in predstavitev knjig, 16 % anketirancev je odgovorilo, da so jih v branje prisilili, 4 % so pod drugače napisali, da radi tekmujejo ali da so brali, ker je bral cel razred.

Število knjig se 47 % anketirancev zdi ravno pravšnje, 17 % bi bralo več in 26 % anketirancev je odgovorilo, da je knjig preveč. Ta podatek lahko primerjamo s številom prijavljenih bralcev v Bohinjski Bistrici v šolskem letu 2013/2014, ko se je prijavilo 46 bralcev, 41 % se jih je odločilo, da je knjig preveč in niso uspeli zaključiti, 10 % otrok je prebralo predpisane 3 knjige, 47 % otrok je prebralo več knjig.

O ponudbi knjig v župnijski knjižnici 52 % anketirancev meni, da vsebuje dovolj zanimivih knjig, 10 % jih pravi, da je premalo knjig na izbiro in niso zanimive za njihovo starost, 15 % anketirancev pa bi raje bralo po lastni izbiri, 6 % jih je pod drugo odgovorilo, da niso videli knjižnice, da se jim je zdelo, da je branje nezanimivo in da so knjige bedne.

Glede načina preverjanja so mnenja zelo deljena. 19 % anketirancev bi imelo sproščen pogovor z mentorjem, 13 % otrok bi se v skupini pod vodstvom mentorja pogovorili o knjigi, 17 % anketirancev bi mentorju pripovedovalo o prebrani knjigi, 10 % bi jih pisno predstavilo knjigo. 3 % anketirancev so odgovorili drugo, in sicer so si zaželeli, da bi bilo preverjanje lahko.

Tudi pri zelenih nagradah so mnenja zelo deljena. 17 % otrok bi si želelo značko, 24 % nalepko, 15 % pohvalo, 23 % gledališko ali filmsko predstavo, 6 % knjigo, 22 % srečanje z avtorji ali ustvarjalci. 4 % anketirancev so pod drugo odgovorili velike vsote denarja, zaključni piknik ali Gardaland.

O bralnem priznanju večina otrok meni, da je dobro. Ostali odgovori so: da je vredno tekmovati; je zmerno dobro in zmerno zanimivo; je pravilno brati vse knjige; je brez veze; je v redu, samo boljše bi bilo, da bi knjige dobili tudi v drugih knjižnicah, ne samo v Bistrici.

Na vprašanje, kaj te je odvrnilo od branja, je 11 % anketirancev odgovorilo, da ne berejo radi, 4 %, da berejo slabo, počasi in le tanjše knjige, 4 % ni všeč izbor knjig, 2 % ni všeč način preverjanja, 1 % je odgovoril, ker so ga silili k branju in sodelovanju, 17 % niso zanimive nagrade, 9 % jih meni, da je treba prebrati preveč knjig. 7 % anketirancev je pod drugo odgovorilo: v prejšnji župniji ni bilo SBP; ob času, ko je knjižnica odprta, imam trening/nimam časa; ne da se mi več; knjige niso zanimive; vzamem si premalo časa za knjige.

1. ALI TEKMUJEŠ ZA BRALNO ZNAČKO?

a) da – v vseh razredih doslej **35**

b) da – do četrtega razreda **13**

c) le nekajkrat **23**

č) ne (nadaljuj z vprašanjem 11.) **2**

d) sodelujem pri naslednjih bralnih dejavnostih (v šoli, v knjižnici):

bralna značka **39**

angleška bralna značka **10**

knjižnica **4**

2. KDO TE JE SPODBUDIL K BRANJU ZA BRALNO ZNAČKO?

a) mentor, župnik **12**

b) starši **22**

c) sam sem se odločil **53**

č) drugi _____ (Kdo?) **0**

3. ČE SI SE SAM ODLOČIL ZA SODELOVANJE, POJASNI, ZAKAJ?

a) rad in veliko berem **34**

b) predstavljene knjige so se mi zdele zanimive **19**

c) rad tekmujem in zbiram nagrade **19**

č) sram me je pred sošolci, ki tekmujemo, da sam ne bi **3**

d) rad bi ustregel mentorju, staršem **5**

e) drugo _____ (Zakaj?) **3**

4. NA KAKŠEN NAČIN SO TE SPODBUJALI – MOTIVIRALI ZA SODELOVANJE?

a) pogovarjali so se z mano o koristnosti in pomenu branja **27**

b) navdušili so me z zanimivimi odlomki in predstavitvijo knjig **32**

c) prisilili so me **14**

č) drugače _____ (Kako?) **4**

5. ALI SE TI ZDI ŠTEVILO KNJIG, KI JIH MORAŠ PREBRATI, PRIMERNO?

a) ravno dovolj knjig **42**

b) premalo **15**

c) preveč **23**

6. KAJ MENIŠ O PONUDBI KNJIG V ŽUPNIJSKI KNJIŽNICI?

a) vsebuje dovolj zanimivih knjig **46**

b) premalo knjig na izbiro in premalo zanimive za našo starost **9**

c) raje bi bral vse knjige po lastni izbiri **13**

č) drugo _____ (Kaj?) **6**

7. KAKŠEN NAČIN »PREVERJANJA« SI ŽELIŠ?

a) sproščen pogovor z mentorjem **17**

b) skupinski pogovor o prebrani knjigi (debatna skupina pod vodstvom mentorja) **12**

c) odgovarjanje na mentorjeva vprašanja **12**

č) pripovedovanje mentorju o knjigi **15**

d) pisno odgovarjanje na mentorjeva vprašanja **9**

e) pisno na kratko predstavim knjigo (dnevnik branja, bralni zvezek ...) **6**

f) drugo _____ **3**

8. KAKŠNO NAGRADO SI ŽELIŠ?

a) značko **15**

b) nalepko v mapi **22**

c) pohvalo **13**

č) gledališko ali filmsko predstavo **21**

d) knjigo **5**

e) srečanje z avtorji, ustvarjalci **20**

h) drugo _____ (Kaj?) **4**

9. O BRALNEM PRIZNANJU MENIM, DA ...

10. KAJ TE JE ODVRNILO OD SODELOVANJA?

a) ne berem rad **10**

b) slabo berem, počasi – le tanjše knjige **4**

c) izbor knjig mi ni všeč **4**

č) način preverjanja mi ni všeč **2**

d) ker so me silili k branju in sodelovanju **1**

e) nagrade so nezanimive **15**

f) preveč knjig je treba prebrati **8**

g) drugo _____ **6**

5 Knjige

Bralci za SBP naj bi torej brali knjige z duhovno (versko oz. krščansko ali splošno etično) tematiko. Prav s takšnimi knjigami se je mladinska književnost na Slovenskem začela.

Mladinska književnost je bila v začetkih predvsem domovinsko- in verskovzgojna kategorija beriva za mlade bralce, ki se je bolj ali manj šele v dvajsetem stoletju začela oddaljevati od poučnosti (Haramija, 2014, 77). Mladinska književnost na Slovenskem se je razvijala pod močnim vplivom nemškega razsvetljenstva, ugotavlja Marjana Kobe v monografiji *Vedež in začetki posvetnega mladinskega slovstva na Slovenskem 1778–1850*. Kot zapiše Kobetova (2004) so prvi začetki v prevodih in priredbah Christopha von Schmida. Tudi Anton Martin Slomšek se v svojih delih, npr. pesniškem almanahu *Drobtinice* ali učbeniku *Blaže in Nežica v nedeljski šoli* (1842) poslužuje Christoh-Schmidovske matrice. Teksti tematizirajo tipične vrline in pregrehe znane iz razsvetljenskega moralnega kataloga za otroke; poznajo tudi lik zglednega otroškega govorca pesmi kot nosilca moralnovzgojnega sporočila; otroški lik v značilno dialoško strukturiranih pesmih doživi moralni poduk odraslega lika ali pa pesmi mladega sprejemnika ogovorno opozarajo na čednostno držo.

Po pregledu knjig s seznamov SBP lahko ugotovim, da le redke presežejo zgolj poučnost in pridigarski ton podajanja teme in se povzpnejo na višji nivo kvalitete. Iz povprečnega vzorca izstopajo predvsem knjige, ki so prejele znak zlata hruška.

Dragica Haramija (2003) v svojem članku *Krščanstvo v slikanicah na Slovenskem* ugotavlja, da se krščanstvo v slikanicah kaže na treh nivojih, in sicer slikanice:

- ki so povezane s krščanskimi prazniki (božič, velika noč, miklavževo),
- ki vsebujejo besedila iz Svetega pisma (prilike, legende, informativne slikanice),
- v katerih se posamezni motivi navezujejo na krščanstvo.

Po tem zgledu sem knjige s priporočilnega seznama 2013/2014 razdelila na:

- knjige, ki so povezane s krščanskimi prazniki (božič, velika noč, sv. Miklavž): *Zgodba o Jezusovem rojstvu; Velikonočne lastovke; Potica za ljubega Boga; Angel za božično drevo; Božični objem; Božična zgodba; Legenda o svetem Miklavžu; Jaslice in miška; Miklavž piškote peče; Ko Bog potrka na dušo; Moja prva zgodba o veliki noči; Viharnik in angela treh žeblicev; Velikonočna zgodba; Marijin osliček; Osliček in otrok;*
- knjige, ki temeljijo na Svetem pismu: *Vse to se je zgodilo; Prilika o dobrem očetu; Medvedkovo prvo Sveto pismo; Izgubljena ovca; Zgodba o veliki ribi; Zmagovalec; Izgubljena ovca; Moja knjiga svetopisemskih zgodb; Jezus in nov začetek; Mirjam in*

Emanuel; Jezus; Popotovanje očetov; Jezus, njegovo življenje in nauk; Sveto pismo – knjiga, ki je spremenila svet;

- knjige, ki opisujejo življenje svetnikov: *Bernardka; Učilnica pod orehi; Janez Pavel II.; Chiara Luce Badano; Oče vsem; Ti si sonce mojega življenja; Francišek, naš brat; Pastirica Urška in svetogorska Kraljica; Marija Pomagaj; Kraljica Slovencev; Janez Pavel II.; Miha Magone in resničen pogum; Sveta Julija, deklica, ki je govorila z Jezusom; Slom v svetlobi; Mali volk in njegove pustolovščine; Janez Bosko, moj prijatelj; Dominik Savio; Jožef in Kiko; Sem mislil, da sem sam; Brat Francišek; Ustvarjena za srečo; Imam vse – Chiara Luce in njenih osemnajst let;*
- knjige, v katerih se posamezni motivi zgodb navezujejo na krščanstvo: *Zdrava Marija; Sveti angel varuh moj; Ana in Marija pri sveti maši; Če bi Bogec res bil, potem ...; Očenaš za otroke; Moje prve molitve; Knjige iz zbirke Dogodivščine Pepija in Tinkare, Iščemo vrednote; Tik in Tak; Živeti je priložnost; Mavrični angel; Tako težko verujem;*
- knjige s poudarkom na vzgoji za pozitivne vrednote: *Oprosti; A veš, koliko te imam rad; Punčka in velikan; Kje je sreča; Rožnati avtobus; Vprašanja srca; Če bi Bogec res bil, potem ...; Kosmata vest; Matic in Meta vsepovsod; Ravno prav velik; Jaz ... Jana; Ana se preseli; Učilnica pod orehi; Iščemo vrednote; Pikica in Tonček; Tik in Tak; Zadeva s Henrikom; Benjamin; Zakaj pri nas ni tako; Prava baraba; Bela kot mleko, rdeča kot kri; Kaj sploh veš o ljubezni?; Živeti je priložnost; Bela, bela lilija; Popravni izpit; Zgodbe s semeni upanja.*

Na seznamu za predšolske otroke je največ knjig s svetopisemsko vsebino in navezavo na krščanske praznike. V prvem triletju prav tako, s tem da so dodane knjige s poudarkom na vzgoji. V drugem triletju je poudarek na spoznavanju svetnikov. V zadnjem triletju pa je poudarek na poučnih knjigah za odraščajoče najstnike.

Tilka Jamnik (1999) v svojem članku *Svet svetega v slovenskih mladinskih knjigah*, v katerem popisuje religiozne motive v mladinskih knjig nekaterih slovenskih avtorjev, pravi, da je v letih 1990–1999 izšlo 55 leposlovnih in 26 poučnih knjig, le 5 naslovov leposlovnih mladinskih knjig, 4 naslovi poučnih knjig so izšli pred letom 1990. Iskala je poučne knjige iz UDK skupine 2 (verstvo) in leposlovne knjige izsledene z gesli: biblijski motivi, božič, velika noč. Zapiše še, da tudi v letih, ko je izšlo največ mladinskih knjig z religioznimi (krščanskimi) motivi, njihov delež znotraj svoje skupine nikoli ne presega 7,4 % (najvišji so deleži znotraj slikaniške produkcije). Povprečni delež v skupini poučnih knjig je 4 %. Pravi, da je med 22 poučnimi knjigami s krščansko vsebino 6 izvirno slovenskih in 16 prevedenih.

Na seznamu SBP za leto 2013/2014 je 44 % knjig izvirno slovenskih.

Pregledala sem priročnike branja kakovostnih mladinskih knjig, ki jih vsakoletno objavlja Mestna knjižnica Ljubljana, natančneje njen Pionirski oddelek. Priročnik pregledno in sistematično predstavlja produkcijo mladinskih knjig obravnavanega leta. Po letih izdajanja sem pregledala knjige in preštela tiste, ki so na seznamu SBP. Tako sta na seznamu za leto 1999 2 knjigi, 2000 4, 2001 7, 2002 9, 2003 16, 2004 10, 2005 17, 2006 17, 2007 24, 2008 33, 2009 44, 2010 14, 2011 32 in 2012 54 knjig s primerno vsebino. Knjige na seznamih SBP niso le z versko tematiko, vendar lahko potegnem vzporednico z ugotovitvijo, da je izidov knjig s tovrstno (ali splošno etično) tematiko zelo malo. Leta 2012, ko je produkcija največja (54 knjig), je delež proti vsem izdanim knjigam le 6 %.

V priročniku Ekvilibristika branja za leto 2012 so knjige označene z naslednjimi priporočilnimi oznakami: pogrešljivo, pomanjkljivo, dobro zelo dobro in odlično.

- **Odlično:** po mnenju uredniškega odbora se knjige, ki v odlični meri ustrezajo kakovostnim kriterijem vrednotenja in po vsebini ter izvedbi izstopajo iz letne knjižne produkcije za otroke in mladino, uvrstijo med odlične izdaje leta in imajo pravico do znaka kakovosti zlata hruška.
- **Zelo dobro:** so ocenjene knjige, ki poleg tega, da zadovoljivo ustrezajo kriterijem vrednotenja, izstopajo še po kaki izvornosti, ki jo knjižni izdelek očitno izkazuje.
- **Dobro:** so ocenjene knjige, ki zadovoljivo težijo k estetiki, izvornosti, humanitarni ali kaki drugi osnovni človeški vrednoti in so iz založniškega vidika pomembne predvsem za utrjevanje bralne kulture.
- **Pomanjkljivo:** so ocenjene knjige, ki so sicer neškodljive, a založniško nedodelane in zato ne uspejo zadostiti kriterijem dobre knjige.
- **Pogrešljivo:** so ocenjene knjige, v katerih manjka osnovni napor, da bi izdaja težila k estetiki, izvornosti, humanitarni ali kaki drugi vrednoti, ali nedvoumno izkazuje vsestransko nedoraslost ali zgrešenost založniškega cilja.

Knjige, ki sem jih izbrala s seznama priročnika, ki so na seznamu SBP (skupaj 54 knjig), so ocenjene sledeče: pogrešljivo 5 knjig (Vid Dlapka; *Don Bosko, prijatelj otrok*, ki jo bralci v Bohinjski Bistrici zelo radi berejo); 23 pomanjkljivo (med njimi Oliver Bonnewijn: *Adijo žalost*, ki je prav tako zelo izposojana); dobro 11 knjig; zelo dobro 8 knjig in odlično 7 knjig. Iz tega sledi, da je 26 knjig ocenjenih pozitivno in so priporočene, 28 knjig pa je bolj ali ne slabih.

5.1 Zlata hruška

Ker naj bi bile knjige s seznama kakovostne, sem pregledala sezname dobitnikov oznake zlata hruška, ki ga od decembra 2010 podeljuje Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana in je znak za kakovost otroških in mladinskih knjig. V vseh letih je znak zlata hruška dobilo 12 knjig s seznamov SBP. To so najslednje knjige: Ida Mlakar: *Kako sta Bibi in Gusti preganjala žalost* (2004), Ida Mlakar: *Kako sta Bibi in Gusti porahljala prepir* (2006), Bina Štampe Žmavc: *Vprašanja srca* (2008), Neli Kodrič Filipič: *Punčka in velikan* (2009), Marjan Kovačevič Beltram: *Jakobova lestev in druge zgodbe* (2009), Agnes de Lestrade: *Dežela velike tovarne besed* (2009), Peter Svetina: *Kako je Jaromir iskal srečo* (2010), Shel Silverstein: *Drevo ima srce* (2011), Irene Cohen–Janca: *Tudi drevesa jokajo* (2012), Quentin Blake: *Benjamin* (2012), Quentin Blake: *Kakaduji* (2013) ter Ulrich Hub: *Na Noetovi barki ob osmih* (2013)¹⁸.

5.1.1 Ida Mlakar: Kako sta Bibi in Gusti preganjala žalost (2004)

Pujsko Bibi napade tegoba, ki občasno obide vse, žalost. A na srečo ima prijatelja Gustija, ki za njeno „prehlajeno srce“ s pomočjo pogovora najde najboljše zdravilo. Prijazna in skrbno zapisana pripoved lahko prek takšnega okvirja že najmlajšim razloži občutke, ki jih prevevajo na deževni popoldan, saj jim besedilo na prefinjen način ponuja enostavno pot do identifikacije z junakoma. Njihovim staršem pa pomaga ob skupnem branju lažje razumeti otroka, kajti predvsem jih bo opomnila na drugačno dojetanje sveta. Dodatna vrednost večinoma pristrčnih medbesedilnih in celostranskih ilustracij se pri tem izvrstno kaže v spremenjenih čutilih glavnih junakov: sprva poklapana ušesa v drugem delu razprta lovijo srečo, oči, ki so zaskrbljeno razširjene, nato postanejo sijoče črne pike, smrček pa odločno sporoča čustvena stanja s svojo veliko barvno ploskvijo. Škoda le, da ilustracije ponekod delujejo malce pretemačno in se tako preveč oddaljijo od venomer prisotne hudomušne distance, skrite v podtekstu besedila. Pohvale vredna pa je vsekakor pisava, ki omogoča zgodnje samostojno branje, ter recepta na koncu knjige; po eni plati prispevata svoje k ljubeznivem vzdušju celote, po drugi pa se slikanica (in s tem branje!) z njuno izvedbo umesti v otrokov vsakdan (Klicarji zvezd, 2005, 43).

5.1.2 Ida Mlakar: Kako sta Bibi in Gusti porahljala prepir (2006)

Pujška Bibi in Gusti, ki sta v prejšnji zgodbi v kozji rog ugnala žalost, morata tokrat porahljati prepir, za katerega je kriva razmetana in potacana kuhinja. Kdo bo pospravil svinjarijo? Pujška se črno gledata in (prav domiselno) zmerjata, vse dokler ne ovenijo marjetice v lončku, ki jih je Gusti podaril Bibi za rojstni dan. Šele tedaj spoznata, kako neumen je njun prepir in se odločita, da ga je treba nemudoma zgladiti. Pristrčna zgodbica nazorno pokaže, iz kakšne banalnosti se

---

¹⁸ Knjiga je obravnavana v poglavju 6. Knjige.

utegne poroditi grd prepir in ponudi preprost, vendar učinkovit recept za ponovno prijateljstvo in dobro voljo: nekaj lepih in prijaznih besed. Ida Mlakar zgodbo o živahni pujsji dvojici zapisuje s pestrim besednjakom (in velikimi tiskanimi črkami, kar knjižico še bolj približa otrokom), Kristina Krhin pa jo pospremi in nadgradi z ilustracijami, ki odlično ujamejo vzdušje v pujsjem domovanju. Ilustratorica poleg številnih detajlov prostora na vizualni ravni v zgodbo vpelje celo nov lik – belega mačkona – predvsem pa se posveti obrazni mimiki in gestikulaciji obeh pujskov, kar naredi slikanico izjemno živ(ahn)o (O niču, odejah in koncu sveta, 2008, 33).

5.1.3 Bina Štampe Žmavc: Vprašanja srca (2008)

Vprašanja srca so za vse ljudi – majhne in velike – še posebej pomembna. Avtorica skozi pesmi odgovarja na zanimiva in pomembna vprašanja, ki se nas dotaknejo; najpomembnejši del zbirke predstavljajo pesmi, ki govorijo o človeku in njegovem doživljanju sveta. Pesmi izpovedujejo odnos do vsega, kar nas obdaja in kar je v nas, kajti Bina Štampe Žmavc ve, zakaj imamo ljudje srce: »Srce je, da vse, / kar živi, / ima svoje središče, / iz srca roža cveti / in ljubezen ima v njem sidrišče.« (Haramija, 2012, 303)

Vprašanja srca so zelo homogena zbirka tridesetih pesmi, v katerih prehaja pesnica od veselja, ki nima mej, do najbolj intimnega v človeku, njegovega srca oz. duše. Tematsko gre torej za bivanjsko problematiko, ki z občutkom za dobro vzpostavlja pozitivna razmerja in opozarja na temne plati človeštva in človeka. Naslovi pesmi so povedni, saj izražajo temeljne motive, vsak od njih se začne z retoričnim vprašanjem Zakaj ... Vse pesmi imajo isto strukturo, po dve štirivrstičnici s prestopno ali pretrgano rimo. Prvi del pesniške zbirke daje odgovore na to, zakaj je vesolje, zakaj so zvezde, posebej so izpostavljeni Sonce, nebo in Luna. Nebesna telesa so povezana tudi z dnevom in nočjo. Na Zemlji so najprej kot naravni habitati predstavljeni morja in hribi. Naslednji sklop se dotika barv, letnih časov, živali in rastlin le-teh, osrednja pesem sklopa nosi naslov Zakaj imajo mame praznik, kajti mame so počelo življenja. Sledijo pesmi o prijetnih stvareh (npr. poljub, pravljice) in njihovem nasprotju (vojna in smrt), ki jih pesnica omili z nežnostmi (praznik, veter, rime, sanje, glasba). Zadnji dve pesmi, o času in o srcu, sta odgovora na srž našega bivanja: v času želimo pustiti sledi, te pa so vredne le, če so narejene z dušo, torej s pravičnim in z dobrim, z visokoetičnim namenom. Pesnica vzpostavlja skozi pesmi odnos čutečega človeka do narave in do soljudi, povezanost veselja, ljudi, živali in rastlin, torej naravnih pojavov in človeškega ravnanja, kar lahko v temelju pretrese ali blagohotno obdari posameznika. Biti, ljubiti in imeti dušo (dobroto) so trije poudarki vrednosti človeškega življenja.

Danijel Demšar je pesniško zbirko dopolnil s sedemnajstimi »liričnimi« ilustracijami, v katerih se izmenjujejo mehke podobe in prelivajoče se svetlejšje barve ter teksture, odtisi, temne barve. Ilustrator likovno prikaže prevladujoče razpoloženje (Haramija, 2013, 89–90).

5.1.4 Agnes de Lestrade: Dežela velike tovarne besed (2009)

Subverzivno naravnano slikaniški svet ustoličuje Besedo kot najvišjo vrednoto dane stvarnosti; (ne)dostopna, kupljiva in vpeta v primež družbene diferenciacije privzame lastnosti aterialnih dobrin potrošniškega sveta in kot taka, z rahlo bizarnim, a vsekakor originalnim prijemom, zamaje zakoreninjeni stereotip o svoji vrednosti.

Da bi jo lahko izgovoril, jo moraš pogoltniti. Da bi jo lahko pogoltnil, jo moraš kupiti. Še več: nekatere besede so dragocenejšje od drugih. Beseda je torej rezervirana za premožnejše, moč besede pogojuje moč denarja. A čeprav se zdi sporočilo vse prej kot optimistično, je prav potujitveni efekt tisti, ki povsem eksplicitno izpostavi polno in pravo vrednost komunikacije zunajslikaniškega sveta, ki ji družbena razslojenost ne more do živega: prožnost, gnetljivost, predvsem pa neomejena razpoložljivost besed posameznika oblikuje in vedno znova osvobaja. Gladko drsenje v tujost upodobljene realnosti omogoča puščobna atmosfera ilustracij, kjer iz brezizrazno pustega ozadja prihajata v ospredje oba protagonista, Filip in Sara, polnokrvna in samosvoja, željna stika, bližine in dotika besed. Neprecenljivost prave in žive komunikacije je v njeni resnici – govoriti in živeti, čutiti, se boriti za izgovorjeno. Beseda, ki ni vseprisotna in razpoložljiva, ki v svoji izvorni pojavnosti ne more biti vnaprej dana, raziskuje mnogotere izraze bližine in ponuja v pretres temeljna izhodišča o moči, (ne)omejenosti in vrednosti medsebojne komunikacije (Ozvezdje knjiga, 2010, 72).

5.1.5 Neli Kodrič Filipič: Punčka in velikan (2009)

Slikanica Punčka in velikan je zgodba o družinskem nasilju. Čeprav se imajo starši in otroci radi, se krog družinskega nasilja odvija in kar naprej ponavlja že od nekdanj. Glavna lika zgodbe sta neimenovana punčka in njen oče velikan, torej odrasli. Ta bi rad počival, deklica pa se igra in ga s tem moti, zato postane jezen, vanjo zaluča kamen, ki sicer razpade na tisoče koščkov, a eden od njih se zarije deklici v srce. Kamen naredi luknjo, skozi katero odtekajo njeno zaupanje do ljudi, radost, sreča. Metafora kamna, tudi zaradi trdote, je pretresljiva. Ko deklica odraste, postane velikanka, med njo in očetom ostane tisto neizrekljivo. Drobec kamenčka v njej raste, postane skala, ki je ni mogoče zdrobiti. Velikanka ima nato sinčka, ki se razposajeno igra, ona pa bi rada v miru počivala. V strašni jezi zagleda njegove prestrašene oči, v katerih se zrcali nasilje davnih rodov. Velikanka začne jokati, sinček jo tolaži, morda jima bo uspelo prekiniti družinsko nasilje (Haramija, 2013, 240).

Tomislav Trojanec je oblikoval celotno likovno podobo slikanice. Ilustracije so naslikane z oljnimi barvami in na leseno podlago. Ilustrator z gostimi barvnimi nanosi, s sledjo čopiča in s temnimi odtenki likovno prikaže družinsko nasilje (Haramija, 2013, 241).

5.1.6 Marjan Kovačević Beltram: Jakobova lestev in druge zgodbe (2009)

To je že tretja knjiga v seriji znamenitih zgodb iz antične mitologije, biblije in post-antičnih zgodovinskih obdobj, se pravi pomembnih sporočil iz kulturne zakladnice zahodne civilizacije. Tudi te so razvrščene v tri sklope: grška mitologija, sveto pismo ter pomembne zgodovinske osebnosti in dogodki. V 70 zgodbah avtor razlaga izvor in pomen znanih rekel in pojmov, s katerimi se srečujemo v vsakdanjem življenju. Pri tem gre za celostne razlage izrazov: vsak naslovni pojem je najprej predstavljen v obliki razlagalne zgodbe, iz katere je mogoče poznati njegov izvor, nazadnje pa je zgoščeno predstavljen njegov današnji preneseni pomen. Posebna odlika knjige so ilustracije; vsaka izmed njih učinkuje impresivno, saj hkrati slikovito izpostavlja osrednji motiv zgodbe in obenem razodeva umetnikov sicer kritičen, a obenem razumevajoč in topel odnos do tem, ki vznemirjajo človeštvo od davnih časov do današnjih dni (Ozvezdje knjiga, 2010, 106).

5.1.7 Peter Svetina: Kako je Jaromir iskal srečo (2010)

Kako je Jaromir iskal srečo je ljubezenska zgodba naslovnega literarnega lika, astronoma Jaromira, ki svoje sreče sploh ne opazi, dokler jo ima pred nosom. Kar naprej ponavlja, da bo njegova sreča prišla s kometom (na tem mestu se Svetina dotika svetopisemske zgodbe o Jezusovem rojstvu, svetih streh kraljih, Gašperju, Mihi in Boltežarju namreč komet pokaže pot v Betlehem). Jaromir je namreč vse noči opazoval zvezde, podnevi in ob oblačnih nočeh pa meril in preučeval zvezdne karte. Za njegove zapiske je ob torkih in petkih skrbela gospodična Jarmila. Šele ko si je ta vzela dva tedna dopusta in je bilo vreme res nemogoče, saj astronom sploh ni mogel opazovati zvezdnatega neba, je s svojim daljnogledom začel opazovati ljudi. Življenje v mestu, ki ga drugače ni niti opazil, je postalo zanimivo, potem pa je na drugi strani Vltave opazil še Jarmilo. Šele ko jo je pogledal skozi daljnogled, je zaznal njeno lepoto. Ko je Jarmila naslednjič prišla urejat zapiske, jo je povabil na otok sredi reke in ji razkril, da je našel svojo srečo – v njej. Iz opisa mesta in ilustracij je prepoznavna veduta Prage s Karlovim mostom in starim mestnim jedrom. Zanimivo je, da v zgodbi ni kakšne posebne akcije, temveč so v ospredju čustva in spoznanja o pomembnih rečeh, ki zapolnjujejo/napolnjujejo življenje (Haramija, 2012, 276–277).

Lirična, čeprav zadržana, postavljena v samo središče svetovljanske Prage in pretkana z meščansko uglajenostjo je ta skorajda nostalgična pripoved, posvečena zvezdam in sreči, kakor jo je moč videti skozi teleskop raztresenega zvezdoznanca Jaromira. Blago, hudomušno, prijazno in poetično besedilo za vse starosti, kraje in čase pa je tudi stara zgodba o ljubezni na novo povedana in tako močna, kakor da je privršala s kometom. Da se takšno srečanje s srečo v resnici lahko zgodi tudi vase zazrtemu in v delo zaverovanem zvezdoznancu Jaromiru, pa ima vse zasluge gospodična Jarmila, zelo zemeljsko bitje, ki astronomu pomaga urejati

zvezdoslovne zapiske. Stepančičeve ilustracije v tehniki perorisbe dopolnjujejo in nadgrajujejo strogo urejeno besedilo, ki izžareva meščanski svet starodavne Prage z njenimi svetovno znanimi znamenitostmi, kakršna je med drugim cerkev svetega Miklavža, za katero živi *Jaromir. To je tudi svet znanosti, ozvezdij, starih knjig in porumenelih zemljevidov, prepletanja preteklosti in sedanjosti, domišljije in realnosti*, kar malce spominja na ilustratorjevo Zgodbo o sidru. Slikanica je dovršen umetniški izdelek, v katerem ilustracije in tekst živijo v pravi simbiozi in se prelivajo v eno (Geneze, 2011, 74).

5.1.8 Shel Silverstein: Drevo ima srce (2011)

Shel Silverstein (1932–1999), ameriški pisatelj in pesnik ter glasbenik, je slovenskim bralcem znan predvsem po mladinskih oz. naslovniško odprtih pripovedih (*Dolgomobil, Manjkajoči košček, Manjkajoči košček sreča Veliki O*). *Drevo ima srce* je ponatis iz leta 1992. Avtor je napisal in narisal zgodbo o dečku, ki je igriv in vesel, vsak dan prihaja k drevesu, uživa njegova jabolka, se ziblje na njegovih vejah ... in zato se drevo počuti srečno. Odrasli mož pa je pridobitniški, od drevesa zahteva vedno več, drevo daje in daje, dokler ga postarani mož ne poseka in zgradi čoln, da bi ubežal zagrenjenosti od življenja. Ostane samo še štor, utrujeni starec lahko sede nanj in drevo je spet srečno. Črno-bela ilustracija je minimalistična risba, ki je že sama po sebi sporočilna, v kombinaciji z besedilom pa gradi originalno nežno zgodbo o dajanju in prejemanju, ki je prežeta tako z žalostjo in otožnostjo kot s sprejetjem in razumevanjem. Življenje je minljivo, toda živo bitje je srečnejše v dajanju in predajanju ... (Algoritem arene, 2012, 55).

5.1.9 Božična knjiga (2012)

V bogato ilustrirani Božični knjigi je zbranih trinajst pravljic in zgodb, ki nagovarjajo tako otroškega kot odraslega bralca, nekatere celo bolj slednjega. To se navsezadnje pokaže že v izboru avtorjev, ki so sledeči: Afanasjev, Andersen, brata Grimm, Čapek, London, Henry, Puškin, Bulgakov, Tolstoj, Hulpach, Daudet in Stifter. Njihovim zgodbam je skupno, da se dogajajo pozimi, mnoge na praznični dan, bodisi božič bodisi na silvestrovo, sicer pa so ubrane zelo različno. Ene bolj, druge manj veselo, ene so bolj lirične, druge trdno prizemljene, tretje so klasične pravljice ... Božična knjiga je tako primerna za zimske dni nasploh, še posebno, ker je ni oplazil osladen, kičast, veseljaški praznični duh in je že zato prava knjiga presenečenj. Kdor bo v njej iskal vesele medvedje družine, ki odvijajo darila ali Božičke in jelenčke, bo iskal zaman. Prav bo iskal tisti bralec, ki si želi dobro pisane besede in raznolikosti. Božična knjiga se namreč ponuja predvsem kot nekakšna specialna antologija velikih avtorskih imen in njihovih zgodb, postavljenih v zimski, pogosto praznični čas. Knjiga, ki jo sklepajo kratki zapiski o avtorjih in besedilih (dobrodošla bi bila še beseda ali dve o ilustratorjih), lahko torej

služi bodisi kot vpogled v zakonitosti pravljичnega sveta, kot uvod v velike klasike, ali kot dober izgovor za družinsko druženje (Ekvilibratika branja, 2013, 77).

5.1.10 Quentin Blake: Benjamin (2012)

Quentina Blaka smo doslej pri nas poznali predvsem kot ilustratorja otroških knjig Roalda Dahla, kakršni sta Čarovnice in Matilda, toda Blake, eden najbolj priljubljenih in največkrat nagrajenih britanskih ilustratorjev, že od poznih šestdesetih ilustrira tudi lastna besedila. Benjamin je ena izmed petintridesetih knjig, v kateri nam Blake slikovito predstavi težave mladega para. Ta prejme na dom paket z dojenčkom, ki pred zmedenimi očmi staršev iz prisrčnega malega bitja spreminja v vse bolj grozne kreature – od malega jastreba prek besnega zmaja pa do kosmatega godrnjavsa – dokler nazadnje ne odraste v prijetnega mladeniča. Ko mladi Benjamin čez nekaj let domov pripelje svojo izbranko, ugotovi, da sta tudi njegova starša medtem zamenjala svoji zunanji podobi ... Čeprav Benjamin po duhovitosti ne dosega Blakovih projektov z Dahlom (in ni Blakova najboljša samostojna knjiga) in čeprav bodo njen humor prej razumeli odrasli kot otroci, gre za vrhunsko slikanico z izjemno domiselno in pametno zgodbo, ki je nabita z avtorjevimi muhastimi, divje načeečkaniimi ilustracijami, z vrhunsko karakterizacijo likov in bogato barvno paletto. Čeprav knjigo zaradi vsebine nagrajujemo z zlato hruško, velja tudi tokrat dodati opombo zaradi problematičnega prevoda. Izvirni naslov Benjamin je namreč Zagazoo, čarobna, nesmiselna in skrivnostna beseda za nenavadno bitje, ki doda precej teže čudežnim preobrazbam in našo pozornost preusmeri od takojšnjega razumevanja metaforike odraščanja, da nas ta na koncu preseneti. Pri slovenski rešitvi ta čudežnost že od začetka umanjka in ni povsem jasno, čemu prevajalec ni poiskal kake ustrežnejše slovenske besede. Kljub tej opombi gre za eno najlepših slikanic leta v slovenščini in jo toplo priporočamo v branje (Ekvilibratika branja, 2013, 40).

5.1.11 Irene Cohen–Janca: Tudi drevesa jokajo (2012)

Francoska mladinska pisateljica (rojena v Tuniziji, danes bibliotekarska svetovalka) s svojo najnovejšo slikanico, prvo prevedeno v slovenščino, ostaja zvesta angažiranemu pisanju za otroke in mladino, s katerim na spoštljiv in inovativen način povezuje preteklost s sedanjostjo in trpeče z njihovimi sopotniki. Skupaj z italijanskim slikarjem in ilustratorjem sta ustvarila pretresljiv opomnik na Anno Frank in s preprostim šelestenjem ostarelega kostanja povedala vse bistveno o nesmislih 2. svetovne vojne. V vlogi starša ali mentorja vam bo slikanica v veliko oporo, ko boste otrokom razlagali dejstva o vojnah, vsem bralcem pa bo med vrsticami in kostanjevimi listi govorila tudi o neuničljivi moči življenja: svojo življenjsko moč in spomine kostanj tik pred poseko predaja cepiču, ki bo na njegovem mestu kot novo drevo prevzelo vlogo pomnika na Prinsengracht 263, svoj les pa ... tudi tej slikanici in s tem trajnemu spominu na Anno Frank (Ekvilibratika branja, 2013, 42).

5.1.12 Quentin Blake: Kakaduji (2013)

V slikanici se na duhovit in neponovljivo spreten način loti problema, kako otroka naučiti šteti, ne da bi mu že v osnovi štetje postalo nezanimivo. Raztreseni profesor Dupont je ponosni lastnik desetih kakadujev. Nekega dne se mu kakaduji skrijejo in profesor jih neutrudno išče po celi hiši. Vsak prostor v hiši ima svojo ilustracijo in na vsaki ilustraciji je skrit en kakadu več. Otroci se ob iskanju kakadujev in ob pogledu na prikupno zbežanega profesorja sproščeno zabavajo in prav to jih motivira, da knjigo vzamejo v roke neštetokrat oziroma jo potisnejo staršem v roke in zahtevajo branje ter se na ta način naučijo šteti na neprisiljen in šegav način. Literarna in ilustratorska mojstrovina, ki ne bi smela manjkati na nobeni knjižni polici, in po kateri bo segalo več generacij bralcev znova in znova (¿60:40?, 2014, 44).

5.1.13 David Ratte: Popotovanje očetov¹⁹ (2014)

Predelave svetopisemskih zgodb so v svetovni literaturi stalnica že vse od oblikovanja celovitega pojma Sveto pismo. V mladinski književnosti so take predelave večinoma namenjene katehezi, nekatere zgodbe pa so postale zimzeleni del potrošnih izdaj (npr. Noetova barka). Manj pogosto te izpeljave odpirajo nove, inovativne poglede. Strip francoskega striparja Davida Ratteja, nagrajen z najprestižnejšo stripovsko nagrado mednarodnega festivala Angoulême, zagotovo sodi med slednje. Jona, Alfej in Simon, trije očetje novozaveznih apostolov, ki jih zgodba poveže pri iskanju pobeglih sinov, poosebljajo tri značajske tipe in njihovo dožemanje zgodovinskih, socialnih, političnih in kulturnih danosti okupirane Galileje in severne Palestine na začetku našega štetja. Z njihovim iskanjem avtor na humoren način razkriva probleme tistega časa in sveta, podobne današnjim problemom: stereotipe, ki vodijo v versko, rasno in nacionalno nestrpnost, sektaštvo, pa probleme z okupatorji in člani osvobodilnih gibanj. Med iskanjem se srečajo z izrednimi dogodki, ki jih sicer opisujejo evangeliji, vendar jih ne dojemajo na usoden, religiozen način, še več, ti dogodki nobenega od očetov notranje ne spremenijo, tudi soočanja z usodami njihovih nerazumljivo vpletenih sinov so le del siceršnjega preprostega dozorevanja. Strip torej nima religiozne tendence, ne uči zgodovine, ne propagira domoljubja in ne nacionalizma. Njegov pomen je podoben pomenu Asterixa, ki na korektno zgrajenem zgodovinskem ozadju vzpostavlja še eno vez med nekoč in danes, med očetmi in sinovi; torej utemeljen občečloveški vprašaj. Žal prevod na nekaterih mestih uporabi formalno slovensko liturgično dikcijo, zato ta mesta niso uglašena z ostalim naravno duhovitim besednim in likovnim pripovedovanjem, ta disharmonija pa lahko bralcu vsiljuje drugačno konotacijo, kot jo strip ima (¿60:40?, 2014, 50).

---

¹⁹ Knjiga ni prejela znaka zlata hruška, vendar je v priročniku ¿60:40? navedena in opisana med priporočenimi novostmi.

5.2 Izbor knjig

V nadaljevanju predstavljam izbor knjig, ki se do sedaj še niso uvrstile na seznam za Slomškovo bralno priznanje, vendar po mojem mnenju nanj zagotovo sodijo, zaradi kakovosti in predvsem problemske vsebine. Knjige sem torej izbrala po kriteriju kvalitete, kar pomeni, da so bile v priročniku Pionirske knjižnice ocenjene zelo dobro ali odlično ali prejele znak zlata hruška, obenem pa na zanimiv in nepridigarski način obravnavajo eno ali več problemskih tem, ki so seveda vezane tudi na vsebino katehetskega dela pri verouku.

Kmalu se je izkazalo, da so ti kriteriji postavljeni zelo visoko in da v Sloveniji primanjkuje kakovostnih knjig z versko vsebino, sploh takih, ki bi se lotevale problemskih tem. Res je, da že slikanice in ostale knjige za najmlajše, nastale na podlagi biblijskih zgodb govorijo o smrti, uboju, umoru in podobnih temah, ki jih je težko približati najmlajšim, vendar te knjige največkrat le povzemajo vsebine Svetega pisma. Redka izjema na tem področju je strip Davida Ratteja²⁰: *Popotovanje očetov*, ki z zornega kota zaskrbljenih očetov treh apostolov prikaže dogajanje v Jezusovem času, in sicer na zelo vsakdanji način, brez olepševanj, kar celotno zgodbo naredi dostopno in razumljivo sodobnemu človeku. Knjiga *Laž in njen ženin* Frana Milčinskega na hudomušen način predstavlja naivnost in lahkovernost ljudi in na igriv način prikaže, kako malo je potrebno, da se laž začne širiti. *Moj mali varuh* Lissy Kramer je slikanica, ki na humoren način prikazuje delo angela varuha. V slikanici Tadeja Trnovška *Zaklad pisarja Bernarda* sta opisana nastanek in zgodovina najstarejšega samostana na slovenskih tleh v Stični na nevsiljiv način, omeni pomembne prebivalce samostana, njegovo knjižnico in vse skupaj čarobno zaokroži z legendo o zlati ptici, ki samostan spremlja vse od začetka in je upodobljena v njegovem grbu. *Na Noetovi barki ob osmih* je kratka zgodba, ki povzema svetopisemsko vsebino vesoljnega potopa, kar je sicer zelo pogosta tema, vendar se je loti s stališča solidarnosti ter prijateljstva, še posebej z zornega kota, da je težko oditi na ladjo in za seboj pustiti najboljšega prijatelja. Knjiga *Dam ti še zadnjo priložnost*, *Bog* v ospredje postavlja iskanja in dvom otroka o obstoju Boga, ki dovoljuje toliko hudega na svetu. Knjiga Janje Vidmar *Prijatelja* se loteva dveh velikih religij – krščanstva in islama z zornega kota dveh prijateljev, ki skozi igro in vsakodnevne pripetljaje spoznavata glavne značilnosti ver drug drugega. Strpnosti in raznolikosti verovanja se loteva tudi zbirka novel *Moj Bog, tvoj Bog*, kjer je v vsaki od peti novel z gledišča otrok predstavljena ena od svetovnih religij – budizem, hinduizem, islam, judovstvo in krščanstvo. V drobni slikanici Jutte Bauer *Dedkov angel* je zajeta cela paleta tem, ki so kljub kratkosti besedila ali le prikaza na ilustraciji lahko dobro izhodišče za pogovor: angel varuh malega otroka spremlja skozi življenje med drugo svetovno vojno, ga opozori na previdnost v prometu, previdnost pred tujci, spremlja ga skozi življenje, kjer spoznava medvrstniško nasilje, odraščanje, vojno, holokavst, prisilno delo, lakoto, beračenje, medgeneracijsko sodelovanje, bolezen, smrt. Kljub obilici težkih tem se slikanica konča v pozitivnih tonih, saj se dedek zaveda, da je imel lepo

---

20 Glej poglavje Zlata hruška.

življenje s svojo družino, po njegovi smrti pa njegov angel začne spremljati vnuka. Prav tako se z različnimi temami, predvsem s tem, kako se spopasti s preprekami, ki nam jih na pot postavlja življenje, ukvarjata glavna junaka stripa *Tik in Tak: spoprijemanje z življenjem*. Bolezen in umiranje otroka, ki v svojih zadnjih dneh prek prijazne gospe spoznava Boga, je tematika knjige Erica-Emmanuela Schmitta *Oskar in gospa v rožnatem*. Za slovensko področje zelo pomembne teme samomora se v stripu *Gugalnica* loteva Žiga Valetič.

5.2.1 Fran Milčinski: Laž in njen ženin

Zgodba o Laži in njenem ženinu Prilažiču je zgodba za vse čase in vse generacije. Tokrat jo je založba Sanje bralcem prinesla v kombinaciji s svežo sodobno in duhovito ilustracijo Ane Razpotnik Donati in se s to uspešno povezavo uvrstila med pet finalistk izbora za najlepšo slovensko slikanico 2009. Morda pod črto le pomislek, da bi pri pripravi knjige namesto tipografskim poudarkom, ki so moteči tako v vsebinskem kot v oblikovnem pogledu, lahko več pozornosti posvetili vprašanju, ali bi bilo morda smiselno (mlademu) bralcu razložiti kakšno besedo, ki je dandanes ne uporabljamo več prav pogosto (Ekvilibratika branja, 2013, 55).

Slikanico bogatijo pomenski zasuki in duhovita namigovanja, vendar je zaradi otrokom neznanih besed včasih težko razumljiva. Tako je bolj primerna za skupno branje ali branje s pomočjo staršev. Bralci s pomočjo zgodbe spoznavajo, kaj je neresnica, kako hitro se laž začne širiti in kako malo je potrebno, da prizadenemo sočloveka.

5.2.2 Lissy Kramer: Moj mali varuh

Slikanica predstavi Liso, ki rada zabrede v težave, in njenega angela varuha. Lisa se prevrne s kolesom, zato ima nogo v mavcu. Sprašuje se, kje je bil njen angel varuh, da se je to lahko zgodilo. Lisa opazuje svojega bratca in meni, da se njegov angel varuh zelo dolgočasi, ker mama prihiti vsakič, ko bi se mu lahko kaj zgodilo. Zvečer pred spanjem angel ogovori Liso, vendar ga ona bolj ali manj ignorira. Ko naslednji dan ušpiči marsikaj slabega in se vse srečno konča, jo angelček okara, da nanj nič ne misli, zato mu obljubi, da bo odslej bolj previdna. Slikanica tako na nevsiljiv način mlademu bralcu predstavi lik angela varuha in ga opozori na previdnost pri igri in odgovornost za svoja dejanja.

5.2.3 Tadej Trnovšek: Zaklad pisarja Bernarda

Poučno slikanico, ki jo je izdal Muzej krščanstva na Slovenskem iz Stične, priporočamo vsem, ki jih zanima, kako so nastajale prve knjige v času, ko še nismo poznali tiska. Skozi zgodbo o pisarskem mojstru Bernardu nas avtor slikanice Tadej Trnovšek (drugače kustos v Muzeju krščanstva na Slovenskem) popelje skozi pisarsko delavnico, ki je okoli leta 1180 delovala

v samostanu Stična. Opiše, kako je pisarski mojster Bernard na povabilo opata Folklanda v samostanu ustvaril skriptorij, ki je postal eno izmed glavnih zbirališč evropskih mojstrov takratnega pisarskega ustvarjanja in knjižnega slikarstva; v samostanu so ustvarjali za takratni čas ene izmed najlepših knjig, med njimi tudi Stiški rokopis v slovenščini. Zgodbo pripoveduje menih Robert in v njej nastopajo osebe, ki so takrat res živele in delovale v samostanu. Slikanica je opremljena z 21 ilustracijami priznanega ilustratorja Damijana Stepančiča, ki še bolj nazorno in prepričljivo prikažejo zgodbo o pisarju Bernardu in njegovem zakladu (Algoritem arene, 2012, 109).

5.2.4 Jutta Bauer: Dedkov angel

V naslovniško odprti avtorski slikanici spremljamo deda, ki z bolniške postelje pripoveduje svojemu vnuku. V obliki kratkih refleksij razgrinja pred nami svoj življenjski album od brezskrbnega otroštva, mladosti v času hudih preizkušenj, zrelih let, vse do zadovoljne starosti z vnukom ob sebi. Avtorica, priljubljena nemška ilustratorica, ki jo pri nas poznamo predvsem po ilustracijah nekaterih knjig Christine Nöstlinger, s humorjem Quentina Blaka in s spoštljivim minimalizmom v risbi in besedilu ustvari poetično slovo dveh generacij. V to slovo nevsiljivo vplete tudi svoje zavedanje zgodovinske ravni odhajajoče generacije, zaznamovane s preganjanjem nedolžnih (dedov mladostni prijatelj izgine za vedno), z uničevanjem (nacistična nasilnost) in z revščino (od vojne opustošena dežela). Kot humorna distanca slehernemu položaju in s tem brezpogojno življenjeljubje se kot rdeča nit v vsaki epizodi pojavi kroki 'nevidnega' angela varuha. Ta lik dejavno posega v dogajanja vsakega prizora posebej, ne da bi ded angela omenjal ali se njegovih intervencij sploh zavedal. Dedov odnos do angela in s tem tudi utemeljenost angelovih intervencij v ilustraciji je pravzaprav dedov odnos do lastnega življenja in svojevrstna oporoka vnuku: »Bilo je lepo, včasih prav čudovito. Imel sem srečo.» (O niču, odejah in koncu sveta, 2007, 41).

5.2.5 Ulrich Hub: Na Noetovi barki ob osmih

Nemški dramatik, scenarist in režiser Ulrich Hub se v slovenščini predstavlja s prevodom dela, ki je prejelo že več pomembnih literarnih nagrad. Odlikujejo ga izrazito dodelani dialogi in dobro poantirani konflikti med junaki, ki vsak s svoje perspektive duhovito parafrazirajo znano svetopisemsko zgodbo o vesoljnem potopu. V Hubovi modernizirani različici imajo pri iskanju odgovorov na temeljne življenjske dileme glavno besedo trije pingvini in debel bel golob, čigar naloga je predstavnike vseh živalskih vrst obvestiti o povodnji ter zanje organizirati in uspešno izpeljati reševalno akcijo. Zgodba se začne, ko pingvini navidez lahkotno, v resnici pa poglobljeno debatirajo o veri, morali, pravičnosti, božjih zakonih ter nastanku in koncu življenja, malo za njihovim prepirom pa se zgodi nepredstavljivo: Bog se jim razodene z novico o pogubljenju in jim ponudi rešilno bilko – dve vstopnici za Noetovo barko. Navodilom navkljub

se povabljena pingvina odločita v ladijsko podpalubje pretihotapiti tudi svojega prijatelja, kar je v nadaljevanju vir številnih komičnih situacij, ki jih osmišlja globoka avtorjeva ironična distanca do dandanes prevladujočega in pravzaprav vraževernega odnosa do Boga. Čudovita, spoštljivo provokativna knjiga raznoterih vidikov in globokih aktualnih pomenov, ki pogumno in brez zadržkov svobodno predrugači številne svetopisemske motive, problematizira ustaljene konvencije, relativizira verske dogme, odpira prava filozofsko-teološka vprašanja in nanje ponuja vselej odprte odgovore, ni zanimiva le za otroke, temveč nedvomno tudi za odrasle, ki se bodo ob njej vsak na svoj način neizmerno zabavali in glasno smejali, pa tudi tiho in globoko zamislili. Pogrešamo le spremno besedo, ki bi dodatno osvetlila tako zanimiv tekst (č.60:40?, 2014, 44).

5.2.6 Gudrun Pausewang: Dam ti še zadnjo priložnost, Bog

Knjiga govori o dvomih mlade deklice in njenem iskanju Boga. Ko voznik povozi mlado muco in ji nihče noče pomagati, deklica neha verovati v Boga oz. si izbere novega prašičjegaboga. Po napadu psa pomisli, da jo mogoče vendarle nekdo varuje, in ko vidi, da prašičjega boga ni več na steni, želi, da ji fant nariše pravega Boga. Skozi težke preizkušnje dneva, ko zaradi obljube, ki je ne more prelomiti, zbeži od doma in srečuje preizkušane, pa tudi nevarne ljudi, se oddaljuje in nato spet približuje veri v Boga.

V knjigi *Dam ti še zadnjo priložnost, Bog* deklica Nina začne dvomiti v obstoj Boga, saj ne more verjeti, da lahko dovoli trpljenje muce. Nini namreč zaradi vročine odpade zadnja ura, zato se domov odpravi počasi, ob pokopališkem zidu, ki je vedno pisano pobarvan z grafiti. Še posebej ji je všeč roza krog z rilcem na sredini, ki ga poimenuje prašičji bog, ker bi bil njihov bog zagotovo tako videti, če bi ga imeli. Med tem časom, ko si ogleduje grafite, na cesto pride muca s svojim mladičkom. Po cesti pripelje moder dostavni avto in kljub Nininemu trudu, da bi ga opozorila, povozi belo-rumeno muco. Nina ji skuša pomagati, prosi Boga za čudež, vendar se nič ne spremeni, zato se odloči, da Boga ni. Na prigovarjanje vrtnarjev, da bo muca laže umrla, če ji obljubi, da bo skrbela za njenega mucka, ji to zares obljubi in jo priporoči svojemu novemu – prašičjemu bogu. Skupaj z vrtnarji jo zakoplje in se z muckom odpravi domov, kjer jo mama že nestrpno pričakuje. Vendar pa ji mama ne dovoli obdržati mucka, zaradi obljube mačji mami pa ga Nina ne more zavreči, zato pobegne od doma. Na begu sreča lopova, moža, ki jo skuša privabiti v avto, berača, priseljensko družino iz Afrike, zaspri med orglarskim koncertom v cerkvi odkoder spet zbeži, ker hoče duhovnik poklicati njeno mamo, odzunaj ji pot proti domu pokaže delavka noči. Končno je blizu pokopališča in s tem blizu doma. Na pokopališkem zidu so zbrisali grafite, vendar nekdo riše novega. Nina ga prosi, naj nariše pravega Boga, in fant ji ustreže. Potem ji pove, da jo mama zelo pogreša in išče, da je bila sprva sicer zelo jezna, sedaj pa je ugotovila tudi, kje bo prostor za mačje stranišče, če se le Nina srečno vrne domov.

5.2.7 Janja Vidmar: Prijatelja

V delu *Prijatelja* se glavna lika Jakob in Amir, najboljša prijatelja, domislita, da sta tudi njuna bogova Bog in Alah zagotovo prijatelja. Tematika verovanja in raznolikosti verstev je v mladinski književnosti redka, sploh v tako visoki etični drži, kot jo srečamo v tem delu. Njegova posebna odlika so tudi humorni elementi, ti blažijo nestrpnost do drugače verujočih. Že naslov literarnega dela izraža osrednjo temo besedila, vsekakor pa sodi knjiga med tista mladinska dela, ki poskušajo ozavestiti strpno ravnanje in sprejemanje drugačnosti med otroki in med odraslimi. V sociološkem smislu vera pogosto ločuje, ne združuje, zato se zdi delo *Prijatelja* prav primerno za razmislek o verskih stališčih naše družbe (Haramija, 2012, 328–329).

Dogajanje v knjigi se osredinja okrog dveh mladih junakov, ki sta kljub verskim in kulturnim razlikam najboljša prijatelja. Jakob in Amir se pri svojih druženjih največkrat pogovarjata o Bogu in Alahu, uganujeta oz. kar tekmujeta, kdo je močnejši, zasebno pa imata drugačne težave: Jakoba pesti preštevilna družina z novo članico, sestrico Ivo, Amir pa ravno nasprotno pogreša svoja stara starša. Zgodba se zaplete, ko se dečka odločita na lastno pest s kolesom oditi iskat Amirjeva ljubljena deda in nano. Delo pristrčno in humorno opisuje različni veri in družinske razmere, kot ju spoznavata otroka; spodbuja k razumevanju, strpnosti in sožitju (*Pravljični vrtovi, sezname želja in druge dobre zgodbe*, 2004, 26).

5.2.8 Moj Bog, tvoj Bog

V zbirki novel, posvečenih petim svetovnim religijam, nastopajo tipični najstniki, kritični do svojih nedoslednih staršev in potrošniškega okolja, globalizirani z mobijem in netom, radovedni, osamljeni in ranljivi. V njih spoznamo Američanko Shanon in budizem kot način doživljanja sveta; Indijko Kalpano in hinduizem kot potovanje iz življenja v življenje; Turka Tarika in islam kot zakon spodobnega in dobrotljivega življenja; Judinjo Šošo in judovstvo kot postavo besede in zgodovine; brezdomca Simona in krščanstvo kot zapoved ljubezni in odpuščanja. Pohvaliti velja, da nobena od novel ver ne ocenjuje, nobena ne misionari in celo z osnovnimi verskimi informacijami so skrajno racionalne, pač pa vsaka zase in zbirka kot celota legitimizira občutje svetega kot eno od temeljnih občutij človeka in človeške kulture. Knjigi je dodano tudi zanimivo razmišljanje Aleša Debeljaka *Stili verskega čustvovanja v modernem urbanem svetu* (Padci in igre, 2006, 66).

5.2.9 Walter Kostner: Tik in tak. Spoprijemanje z življenjem.

Kostnerjeva klovnčka Tika in Taka v slovenskih prevodih že poznamo iz več izdaj v preteklih letih. Stripi so nastajali kot odgovori na vprašanja, ki so se porajala otrokom ob odraščanju, spoznavanju življenja in sveta; tako zelo so se priljubili, da so jih prenesli v televizijske risanke.

Minimalistične risbe so zgovornejše od besed, ki jih je v njegovih stripih v resnici malo. Vsi stripi obravnavajo glavne bivanjske teme: minljivost, neskončnost in pomembnost sedanjega trenutka, opozarjajo na razliko med imeti in dati, opozarjajo na žlahtne medsebojne odnose itd. Vse skupaj pa je jasno, obzirno, ljubeznivo, prepričljivo in z mnogo poetičnega naboja. Tik in Tak prepričata in očarata s svojimi preprostimi življenjskimi modrostmi, ki so mladim bralcem (in ne samo njim) dobrodošle predvsem zaradi pozitivne naravnosti, saj se je z njimi res nekako lažje „spoprijemati z življenjem“ (č:60:40?, 2014, 50).

5.2.10 Eric–Emmanuel Schmitt: Oskar in gospa v rožnatem

Mamka Roza neozdravljivemu dečku Oskarju predlaga, naj vsak dan Bogu napiše pismo. Oskar mu v pismih pripoveduje o vsakdanjih stvareh, poleg tega pa mu zastavlja vprašanja o življenju in smrti. Ob svojem pospešenem odraščanju nam v svoji ganljivi modrosti govori o upanju, premagovanju bolečine in moči nad smrtjo (Padci in igre, 2005, 68).

Eric–Emmanuel Schmitt v delu *Oskar in gospa v rožnatem* z duhovitostjo in lahkotnostjo pripovedovanja pomaga, da se zoperstavimo občutkom tesnobe, ki jih spremlja misel na bolezen in smrt, sploh kadar gre za otroke. Prav njim je težko razložiti, zakaj so zboleli. Oskar v knjigi ugotavlja, da v bolnici prav vsi oglušijo, ko pogovor nanese na umiranje. Edina oseba, ki je ni strah teh pogovorov, je mamka Roza, ki Oskarja spodbuja, naj se priporoči Bogu in naj odpusti staršem, ki se težko spopadajo z njegovo boleznijo in umiranjem. Ob misli na smrt otroka nam je težko, saj se zavedamo, da bo prikrajšan za mnoga občutja in doživetja življenja. Vendar nas Schmittova zgodba opozarja na trenutke, ki jih daje Bog in jih ni mogoče meriti z urami in leti, ker se razprostrejo v večnost. Kar dela knjigo navkljub grenkemu priokusu zabavno branje, je polnost Oskarjevih dni in veselje, da jih je dočakal.

5.2.11 Žiga Valetič: Gugalnica

Gugalnica je nekakšen terapevtski strip o samomoru, skozi oči dečka in pozneje odraslega moškega, ki se sooča s samomorom očeta. V ospredju tako ni teža življenja, ki je nekoga pripeljala do samomora, temveč teža izgube, ki glavnega junaka spremlja vse življenje. Okvirna zgodba namreč prikazuje izlet očeta in hčerke na morje, kjer je oče, po samomoru svojega očeta, preživljal čas v poletni koloniji in kjer nato, čez več let, pred hčerko razpre zgodbo o soočanju z očetovim samomorom, o neskončnem guganju in premišljevanju, o prijateljstvu in deljenju občutij ob sorodni izkušnji. Strip je mestoma preveč tendiciozen, saj glavni namen stripa ni literarni užitek, temveč terapevtska pomoč. Rus dovolj mojstrsko obvlada stripovsko pripoved, da nam prek kadriranja, kompozicije in dramatičnih prehodov zgodbo profesionalno pričara. Barvno se je omejil na črno, belo in umazano oranžno barvo, oče v zgodbi pa je likovno prikazan kot nekdo, ki ga že celo življenje nekaj teži in ki je primarno definiran skozi to obtežitev

– ostarel in utrujen. Kljub temu tako scenarij kot izvedba ponekod trpita: zgodba je mestoma malo trda, prozaična in preveč pedagoška, sama risba pa bi bila lahko pripeljana dlje v smislu živosti detajla in izrazov, bolj sproščene linije ter gibkejše anatomije. *Gugalnica* tako namesto kakšne neverjetne mojstrovine ponuja predvsem izjemen dosežek prvega vnaprej plačanega, profesionalno projektiranega slovenskega stripa, narejenega v timu risarja in scenarista, česar bi si pri nas želeli še veliko, veliko več (L60:40?, 2014, 51).

6 Zaključek

Za obstoj SBP so odgovorni posamezniki in skupine ljudi, predvsem ustanovitelja gospod Miha Herman in gospa Berta Golob ter Slovenski katehetski urad in Celjska Mohorjeva družba, ki vodita bralno gibanje.

Osnovni namen SBP je spodbujati branje duhovno bogate literature in spoznavanje življenja ter dela blaženega Antona Martina Slomška. Na seznamu literature so predvsem knjige z duhovno (versko, krščansko ali splošno etično) tematiko. Na seznamu za predšolske otroke je največ knjig s svetopisemsko vsebino in navezavo na krščanske praznike. V prvem triletju prav tako, s tem da so dodane knjige o vzgoji. V drugem triletju je poudarek na spoznavanju svetnikov, v zadnjem triletju pa je poudarek na poučnih knjigah za odraščajoče najstnike.

Za večjo udeležbo veroučencev pri bralni dejavnosti bi bila potrebna boljša promocija gibanja in čim boljša dostopnost potrebnih informacij za mentorje. Slovenske katoliške, pa tudi ostale založbe, bodo morale poskrbeti za kakovostne nove izdaje knjig, ki bodo cenovno dostopne, in pri ustvarjanju mladinske literature podpreti slovenske avtorje.

Za dobro delovanje SBP so odgovorni predvsem mentorji na posameznih župnijah in duhovniki, ki jih pri delu podpirajo, predvsem pa bralci, ki jim je vse skupaj namenjeno.

IZJAVA

Študentka Marjeta Burja izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof. dr. Igorja Saksida, in dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

Viri

Božična knjiga. Ljubljana: Sanje, 2012.

Moj Bog, tvoj Bog: zbirka novel o iskanju smisla življenja. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005.

Irene Cohen–Janca: *Tudi drevesa jokajo*. Ljubljana: Novi svet, 2012.

Jutta Bauer: *Dedkov angel*. Ljubljana: Sanje, 2006.

Quentin Blake: *Benjamin*. Celje: Celjska Mohorjeva družba, 2012.

Quentin Blake: *Kakaduji*. Celje: Celjska Mohorjeva družba, 2013.

Ulrich Hub: *Na Noetovi barki ob osmih*. Celje: Celjska Mohorjeva družba: Društvo Mohorjeva družba, 2013.

Neli Kodrič Filipič: *Punčka in velikan*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009.

Marjan Kovačevič Beltram: *Jakobova lestev in druge zgodbe*. Ljubljana: Mladika, 2009.

Walter Kostner: *Tik in Tak: spoprijemanje z življenjem*. Ljubljana: Novi svet, 2013.

Lissy Kramer: *Moj mali varuh*. Ljubljana: Kres, 2004.

Agnès de Lestrade: *Dežela velike tovarne besed*. Ljubljana: Kres, 2009.

Fran Milčinski: *Laž in njen ženin*. Ljubljana: Sanje, 2008.

Ida Mlakar: *Kako sta Bibi in Gusti porahljala prepir*. Radovljica: Didakta, 2006.

Ida Mlakar: *Kako sta Bibi in Gusti pregnjala žalost*. Radovljica: Didakta, 2004.

Gudrun Pausewang: *Dam ti še zadnjo priložnost, Bog!* Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999.

David Ratte: *Popotovanje očetov*. Celje: Celjska Mohorjeva družba, 2013.

Eric-Emmanuel Schmitt: *Oskar in gospa vrožnatem*. Ljubljana: Vale-Novak, 2005.

Shel Silverstein: *Drevo ima srce*. Celje: Mohorjeva družba, 1997.

Peter Svetina: *Kako je Jaromir iskal srečo*. Celovec: Mohorjeva, 2010.

Bina Štampe Žmavc: *Vprašanja srca*. Maribor: Obzorja, 2008.

Tadej Trnovšek: *Zaklad pisarja Bernarda*. Stična: Muzej krščanstva na Slovenskem, 2011.

Žiga Valetič: *Gugalnica*. Celje: Celjska Mohorjeva družba: Društvo Mohorjeva družba, 2013.

Janja Vidmar: *Prijatelj*. Ljubljana: Mladika, 2003.

Literatura

Ivan Bizjak: *Tekmovanje za bralno značko*. Branje je potovanje: ob 50-letnici bralne značke. Ljubljana: Društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS, 2011.

Berta Golob: *Bralna dejavnost veroučencev – Slomškovo bralno priznanje (strnjena informacija za Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS)*. Iz arhiva avtorice. Dostopno tudi na spletu: Ostržek 10. <http://www.bralnaznacka.si/index.php?Stran=4&stevilka=10&podstran=2> (23. 9. 2014)

Berta Golob: *Iz naših župnij. Kranj Zlato polje*. Družina, 7. julij. 2013.

Berta Golob: *Zavzeto in z blagoslovom*. Naša kateheza (7), avgust 2004. 44–45.

Dragica Haramija: *Kršćanstvo v slikanicah na Slovenskem*. Mednarodni znanstveni skup Zlatni danci. Osijek: Filozofski Fakultet: Matica hrvatska, Ogranak Osijek; Pečuh: Filozofski fakultet, 2004. 27–36.

Dragica Haramija: *Nagrajene pisave: opusi po letu 1991 nagrajenih slovenskih mladinskih pripovednikov*. Murska Sobota: Franc-Franc, 2012.

Dragica Haramija: *O prevladovanju estetskega nad poučnim v mladinski književnosti*. Jezik in slovstvo, Letnik 59, 2014, št. 2–3.

Dragica Haramija, Janja Batič: *Poetika slikanice*. Murska Sobota: Franc-Franc, 2013.

Ksenja Hočevar: *Animatorica branja*. Osebnost tedna. Družina 29. april. 2013. 3.

Tilka Jamnik: *S knjigo v svet. Bralna značka v tretjem tisočletju: zbornik ob 40-letnici bralne značke*. Ljubljana: Rokus, 2000.

Tilka Jamnik: *Svet svetega v slovenskih mladinskih knjigah*. Religiozni motivi v mladinskih knjigah, poučnih in leposlovnih, slovenskih in prevedenih. Otrok in knjiga (letn. 26, št. 48), 1999. 45–52.

Marta Jerebič: *Sklepna prireditev Slomškovega bralnega priznanja*. <http://radio.ognjisce.si/sl/118/slovenija/4240/> (15. 3. 2014).

Simona Jeretina: *Za nebesa si nabirajte zakladov! Slomškovo bralno priznanje na Brdu pri Lukovici*. Naša kateheza (št. 43), 2013. 27–32.

Drago Juteršek: *Slomškov klub za odrasle*. <http://up-djutersek.rkc.si/index.php/content/display/1404/arhivnovica-251> (17. 2. 2011)

Drago Juteršek. *Slomškovo bralno priznanje za odrasle*. <http://up-djutersek.rkc.si/index.php/content/display/1386/arhivnovica-233> (16. 12. 2010).

Marjana Kobe: *Vedež in začetki posvetnega mladinskega slovstva na Slovenskem 1778–1850*. Maribor, Mariborska knjižnica, Revija Otrok in knjiga, 2004.

Miha Mohor: *Petdeset let bralne značke*. Branje je potovanje: ob 50-letnici bralne značke. Ljubljana: Društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS, 2011.

Janez Mušič: *Veliki album slovenskih pisateljev*. Ljubljana: Mladika, 2004. 58–59.

Manca Perko: *Bralna značka pri zvezi prijateljev mladine*. Bralna značka v tretjem tisočletju: zbornik ob 40-letnici bralne značke. Ljubljana: Rokus, 2000.

Jože Potrpin: *Zakladi za življenje*. Sklepna prireditev Slomškovega bralnega priznanja. Družina (20), 18. maj. 2014. 19.

Priročniki branja kakovostne mladinske literature. Dosegljivi na spletu: <http://www.mklj.si/prirocnik/item/451> (22. 9. 2014)

Priporočilni seznam iz leta 1998. Tržič: Učila, 1999.

Priporočilni seznam mladinskih knjig. Izbor iz leta 1999. Ljubljana: Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica, 2000.

Med tabuji in fantastiko: izbor mladinskih knjig iz leta 2000 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica, 2001.

Lov na klone in superjunake: na sledi popularnim knjižnim zbirkam za mladino: izbor mladinskih knjig iz leta 2001 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica, 2002.

Kozmični poljubi vzporednih svetov: izbor mladinskih knjig iz leta 2002 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Rokus, 2003.

Pravljični vrtovi, sezname želja in druge dobre zgodbe: pregledni in priporočilni seznam mladinskih knjig iz leta 2003 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Rokus, 2004.

Klicarji zvezd: pregledni in priporočilni seznam mladinskih knjig iz leta 2004 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Rokus, 2005.

Padci in igre: pregledni in priporočilni seznam mladinskih knjig iz leta 2005 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Knjižnica Otona Župančiča, Enota Pionirska knjižnica, 2006.

O niču, odejah in koncu sveta: pregledni in priporočilni seznam mladinskih knjig iz leta 2006 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Knjižnica Otona Župančiča, 2007.

Polet nad črtasto pižamo ali Pogum iz ptičje perspektive: pregledni in priporočilni seznam mladinskih knjig iz leta 2007 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Mestna knjižnica, Knjižnica Otona Župančiča, Center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, 2008.

Pogled na drugo stran: priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2009: pregled knjižne produkcije za mladino iz leta 2008. Ljubljana: Mestna knjižnica, Pionirska - center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, 2009.

Ozvezdje Knjiga: priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2010: pregled knjižne produkcije za mladino iz leta 2009. Ljubljana: Mestna knjižnica, Pionirska - center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, 2010.

Geneze - poti v bistroumne nesmisle: priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2011: pregled knjižne produkcije za mladino iz leta 2010. Ljubljana: Mestna knjižnica, 2011.

Algoritem arene: priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2012: pregled knjižne produkcije za mladino iz leta 2011. Ljubljana: Mestna knjižnica, 2012.

Ekvilibristika branja: priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2013: pregled knjižne produkcije za mladino iz leta 2012. Ljubljana: Mestna knjižnica, 2013.

¿60:40?: priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2014: pregled knjižne produkcije za mladino iz leta 2013. Ljubljana: Mestna knjižnica, 2014.

Slomškovo bralno priznanje. Mavrica (4, leto 37), december 2007. 42.

Slomškovo bralno priznanje. Vabilo na zaključno prireditev. Dostopno na spletu: <http://www.druzina.si/ICD/spletnastran.nsf/koledar/slomskovo-bralno-priznanje-sklepna-prireditev> (27. 10. 2015).

Slovenski katehetski urad. *Seznam za odrasle 2013/2014.* Dostopen na spletu: http://portal.rkc.si/uploads/0258/files/2013-09/vsebina-1747/1008_seznam_odrasli_1996.pdf (22. 9. 2014).

Slovenski katehetski urad. *Zloženka Slomškovo bralno priznanje 2013–2014.*

Slovenski katehetski urad. *Slomškovo bralno priznanje.* <http://sku.rkc.si/index.php/content/display/1576/20/20> (4. 9. 2014).

Sobotna iskrica. 15. 5. 2010. Posnetek na spletu: <http://radio.ognjisce.si/sl/106/slovenija/1578/> (22. 9. 2014).

Andreja Štunf: *Slomškovo bralno priznanje*. Poročilo o zaključni prireditvi. Naša kateheza (22), maj 2008. 42.

Andreja Štunf: *10 let Slomškovega bralnega priznanja*. Naša kateheza (30), junij 2010. 47– 8.

Ivo Žajdela: *Sklepna prireditev Slomškovega bralnega priznanja*. Družina (21), 22. maj. 2011. 18.

Ivo Žajdela: *Dajmo pomen knjigi: Deset let Slomškovega bralnega priznanja*. Družina, 23. maj 2010. 19.

Izkušnje mladih bralcev Slomškovega bralnega priznanja. Naša Kateheza (8), november 2003. 18.

Vrtec Antonina. *Obogatitvene dejavnosti*. Dostopno na spletu: <http://vrtec-antonina.splet.arnes.si/obogatit-vene-dejavnosti/> (17. 3. 2015).

Župnija Ljubljana Polje. *Slomškovo bralno priznanje*. Dostopno na spletu: <http://www.zupnija-ljpolje.si/skupine/slomskovo-bralno-priznanje> (22. 9. 2014).

Župnija Metlika. *Slomškovo bralno priznanje 2014*. Dostopno na spletu: <http://zupnija-metlika.rkc.si/joomla/index.php/dejavnosti/slomskovo-bralno-priznanje> (22. 9.2014).

Priloge

Priloga 1: Priporočilni seznam knjig

Predšolski otroci	Naslov	Založba
Amiot, K. M.	<i>Ti si pravi čudež</i>	Družina
Bethan, J., Nagy, K.	<i>Bog me je ustvaril</i>	Ognjišče
Brata Grimm	<i>Zvezdni tolarji</i>	Mladinska knjiga
David, J.	<i>Zgodba o Jezusovem rojstvu</i>	Družina
Durr-Freckmann, L.	<i>Bernardka</i>	Katehetski center
Golob, B.	<i>Vse to se je zgodilo</i>	Ognjišče
Howie, V.	<i>Velikonočne lastovke</i>	Ognjišče
Kastelec, B.	<i>Zdravje, Marijci!</i>	Družina
Kästner, E.	<i>Mame ni doma</i>	Mladinska knjiga
Kodrič Filipič, N.	<i>Punkca in velikan</i>	Mladinska knjiga
Kodrič Filipič, N.	<i>Alli te lahko objemem močno?</i>	Mladinska knjiga
Landa, N.	<i>Oprost!</i>	Morfem
Lapajne, T.	<i>Od kod si, krulček?</i>	Didakta
Lestrade, A.	<i>Dežela velike brvarne besed</i>	Kes
Mayer-Skumanz, L.	<i>Poičica za ljubelega Boga</i>	Mohorjeva Celovec
Mayer-Skumanz, L.	<i>Angeli za božično drevo</i>	Mohorjeva Celovec
McBraney, S.	<i>A veš, koliko te imam rad</i>	Mladinska knjiga
Motchinging, U.	<i>Kje je sreča</i>	Mohorjeva Celovec
Dulleck, N.	<i>Ta čudovita zemlja</i>	Mladinska knjiga
Butterworth, N.	<i>Kako je krtek dobil hlačice</i>	Narava
Petiška, E.	<i>O požu, kije kupoval novo hiško</i>	Danodar
Podgoršek, M.	<i>Rožnati avtobus</i>	Založba Ajda
Radovanović, V.	<i>Misliji bomo mame, babica</i>	Kes
Schneider, A.	<i>Medved Edvard</i>	Celjska MD
Stabej, M.	<i>Mroček dobi očala</i>	Mladinska knjiga
Svetina, P.	<i>Vprašanja srca</i>	Založba Obzorja
Štampe žnanč, B.	<i>Passirčkova nebesa</i>	Celjska MD
Tomazič, J.	<i>Snežkove dogodivščine</i>	Celjska MD
Urh, V.	<i>Prilika o dobrem očetu</i>	Družina
Vanoni, G.	<i>Slovenske ljudske pravljice</i>	Mladinska knjiga
	<i>Jezusove prilike: izgubljeni kovanec</i>	Ognjišče
	<i>Sveti angel, varni moj</i>	Ognjišče
	<i>Medvedkovo prvo sveto pismo</i>	Ognjišče
	<i>Izgubljena ovca</i>	Ognjišče
	<i>Zgodba o veliki ribi</i>	Ognjišče

Projekti SBP sofinancira
JAK | JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO REPUBLIKE SLOVENIJE
IZDAVAJKA SVETA KRIŽANOV

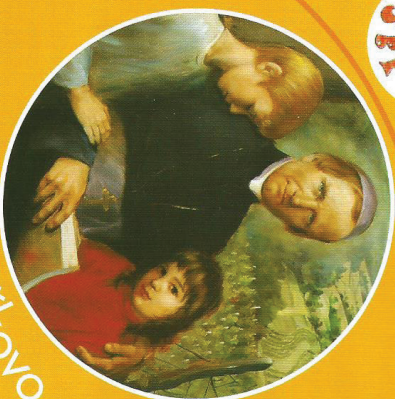
Dragi bralci in bralke!

Zakorakali smo v novo veroučno leto, ki s seboj prinaša tudi nov koš knjig za Slomškovo bralno priznanje. Čakajo nas, da jih odpremo, se sprehodimo po svetovju besedi, ki snujajo zgodbe – take vesele in navihane, a tudi bolj resne in razmišljujoče. Prav vse pa nas vabijo, da v njih odkrijemo zaklade modrosti in jih potem z dobriimi deli ter veseljem nad življenjem preneseemo v vsakdan. Naj nas ob tem spremlja navdušenje in zgled bl. A. M. Slomška, ki nas še posebej spodbuja: »Za nebesa si nabirajte zakladi!«

SBP-pravila

1. Za Slomškovo bralno priznanje (SBP) veroučencelahko začne brati v katerikoli razredu. Sodelovanje je prostovoljno in ne vpliva na veroučno oceno, lahko pa se v spričevalu omeni kot posebna pohvala.
2. Vsak bralec prebere vsaj tri knjige s priporočilnega seznama: prvo do 6. decembra, drugo do 8. februarja in tretjo do 23. aprila.
3. Animator SBP v okviru omenjenih bralnih rokov na ustrezne načine skupaj z bralcem preveri prebrano literaturo. V prvem letu branja prejme bralec mapo SBP, v katero po vsakem prevejanju nalepi nalepko.
4. Po zadnjem prevejanju animator na Slovenski katehetski urad sporoči število bralcev, ki so prebrali tri knjige (prejmejo pisna priznanja), in število tistih, ki so prebrali štiri ali več knjig (prejmejo še dodatno zlato nalepko).
5. Priznanja in zlato nalepke animator bralcem izroči na sklepnih slovesnostih v župniji.
6. Za vse sodelujoče pri SBP bo zaključna prireditev SBP v soboto, 10. maja 2014, na Ponikvi. Na njej posebno priznanje dobijo bralci za četrto in deveto leto branja.
7. Priloge za SBP ter naročila map in nalepk zbiramo do 5. novembra na naslovu:

Slovenski katehetski urad, Poljanska cesta 2, 1000 Ljubljana,
 01/434-72-88, 031/312-110, sku@kcs.si, <http://sku.kcs.si/>,
 Medškojski odbor za Slomškovo bralno priznanje

Slomškovo
 bralno priznanje
 2013-2014

Za nebesa si nabirajte zakladi!
 Kar bomo tukaj vsejali, bomo
 tudi velemoj želi.
 Anton Martin Slomšek

Prvo triletnje (1.–3. razred)

Avtor	Naslov	Založba
Capudelli, Z.	<i>Božični obem</i>	Družina
Capuder, N.	<i>Pravljice</i>	Celjska MD
Čušin, G.	<i>Zmogovalec</i>	Družina
David, J.	<i>Izjubljena ovca</i>	Ognjišče
Elliot, R.	<i>Mala Zoja</i>	Celjska MD
Furman, M.	<i>Učilnica pod oreh</i>	Ajda
Glogovec, V. Z.	<i>Mlec in Maksi</i>	Celjska MD
Gomboc, M.	<i>Matic in Meta</i> <i>vespovsod</i>	Družina
Grün, A.	<i>Božična zgodba</i>	Celjska MD
Grün, A.	<i>Legenda o svetem</i> <i>Milkanžu</i>	Celjska MD
Hebert, E.	<i>Ana in Marija pri sveti</i> <i>maši</i>	Salve
Jeffs, S., Thorne, J.	<i>Jaslice in miška</i>	Ognjišče
Kobal, D.	<i>Če bi Bogec res bil,</i> <i>potem....</i>	Ognjišče
Krebelj, M.	<i>Kosmata vest</i>	Celjska MD
Krebelj, M.	<i>Janez Pavelli.</i>	Družina
Kupper, N., Kassl, D.	<i>Zgodba o čarobni</i> <i>prisegi - knežji kamen</i>	Mohorjeva Celovec
Lorenzutti komc. N.	<i>Nihče ne ve</i>	Družina
Lorenzutti komc. N.	<i>Ravno prav velik</i>	Družina
Majhen, Z.	<i>Cas brez vode</i>	Mladinska knjiga
McDonnell, P.	<i>Jaz ... Jana</i>	Celjska MD
Nöstlinger, C.	<i>Francove prijateljke</i> <i>zgodbe</i>	Mohorjeva Celovec
Palermo, B., Genco, L.	<i>Chiara Luce Badano</i>	Novi svet
Petz, M.	<i>Spet se bova videla</i>	Kres
Quentini, B.	<i>Kakaduij</i>	Celjska MD
Razboršek, M.	<i>Ko Bog portika na dušo</i>	Slomškova založba
Reppes, W.	<i>Očenaš za otroke</i>	Založba Vox
Rusija, B.	<i>Moje prve molitve</i>	Ognjišče
Rusija, B.	<i>Miklavž piškote peče</i>	Ognjišče
Scheffler, U.	<i>Ana se preseli</i>	Slomškova založba
Selan Tikman, S.	<i>Anja in Anja</i>	Salve
Smith, L.	<i>Deakov vrt</i>	Celjska MD
Velardi, L.	<i>Jezusa so postavili na</i> <i>cesto</i>	Novi svet

Več na: <http://sku.rkc.si/>

Drugo triletnje (4.–6. razred)

Avtor	Naslov	Založba
Arko, A., Rožič, U.	<i>Ose vsem</i>	Brat Frančišek
Arko, A., Rožič, U.	<i>Ti si some mojega življenja</i>	Celjska MD
Arko, A., Skoberne, U.	<i>Francišek, naš brat</i>	Brat Frančišek
Arko, A., Skoberne, U.	<i>Pastirica Urška in</i> <i>svetogorska Kriljica</i>	Brat Frančišek
Arko, A., Skoberne, U.	<i>Marija Pomagaj, Kriljica</i> <i>Slovenec</i>	Brat Frančišek
Bar, D.	<i>Janez Pavel II.</i>	Emanuel
Berthetti, A.	<i>Mirjam in Emanuel</i>	Novi svet
Bornewijn, O.	<i>Knjige iz zbirke "Dogodiv-</i> <i>ščine Pepija in Tinkare"</i>	Emanuel
Brezina, T.	<i>Miha Magone in resničen</i> <i>pogum</i>	Salve
Capuder Gre, N.	<i>Mali brat</i>	Celjska MD
Devjak, S.	<i>Viharnik in angelci treh</i> <i>žabljav</i>	Slomškova založba
Galloy, J., Junker, A.	<i>Sveta Julija, deklica, kije</i> <i>govorila z Jezusom</i>	Emanuel
Golob, B.	<i>Preprosto pismo v roji</i>	Celjska MD
Golob, B.	<i>Slom v svetlobi</i>	Celjska MD
Gomboc, M.	<i>Ime mi je Jan</i>	Mladka
Grün, A.	<i>Velikonodna zgodba</i>	Celjska MD
Gržan, K.	<i>Jezus</i>	Celjska MD
Gržan, K.	<i>Iščemo vredenote</i>	Družina
Gunhild, S.	<i>Marijin osileček</i>	Celjska MD
Job-Jan	<i>Mala jata</i>	Družina
Kästner, E.	<i>Pikica in Tonček</i>	Celjska MD
Kieffer, J. F.	<i>Mali volk in njegove pusto-</i> <i>lovščane</i>	Družina
Kostner, W.	<i>Tik in Tak</i>	Novi svet
Košir, A.	<i>Zvezdogled Dore</i>	Družina
Lobe, M.	<i>Zadega s Henrikom</i>	Mohorjeva Celovec
Lubomir, F.	<i>Slovaške pravljice</i>	Celjska MD
Maurer, N.	<i>Veste, kdo je čeri</i>	Celjska MD
Monmarché, C.	<i>Janez Bosko, moj prijatelj</i>	Salve
Otrin, M., Gašper	<i>Dominik Savo</i>	Mohorjeva Celovec
Perego, J.	<i>Jožef in Kiko</i>	Celjska MD
Quentini, B.	<i>Benjamin</i>	Celjska MD
Ratte, D.	<i>Popotovanje očetov</i>	Celjska MD
Šilvka, E.	<i>Zakaj pri nas ni tako</i>	Ognjišče
Štampe Žrnavc, B.	<i>Duhec Holmir</i>	Celjska MD
	<i>Jezus, njegovo življenje in</i> <i>nauk</i>	Ognjišče

Več na: <http://sku.rkc.si/>

Tretje triletnje (7.–9. razred)

Avtor	Naslov	Založba
Ančan, U.	<i>Orovo sanje</i>	Celjska MD
Arko, A., Bogataj, J. D.	<i>Sem misli, da sem sam</i>	Brat Frančišek
Arko, A., Bogataj, J. D.	<i>Pod Presercem</i>	Brat Frančišek
Bevk, F.	<i>Brat Frančišek</i>	Brat Frančišek
Castelbajac, C.	<i>Ustvarjena za srečo</i>	Emanuel
Cohen-Janca, I., Qua-	<i>Tudi drevesa jokajo</i>	Novi svet
rello, M. A. C.		
D'Avenia, A.	<i>Bela kot mleko, rdeča kot</i> <i>ki</i>	Družina
Ferrara, A.	<i>Prava baraba</i>	Ognjišče
Frescura, L.	<i>Kaj sploh veš o ljubezni?</i>	Družina
Fynn	<i>Gospod Bog, tukaj Ana</i>	Ognjišče
Gilbreth, F.	<i>Za ducat – cenje</i>	Celjska MD
Giordano, E.	<i>Dr@gi dnevnik</i>	Ognjišče
Golob, B.	<i>Lastovka išče dom</i>	Celjska MD
Gržan, K.	<i>Cas prekratkih hlač</i>	Ognjišče
Gržan, K.	<i>Živetj je priložnost</i>	Ognjišče
Gržan, K.	<i>Mavrični angel</i>	Ognjišče
Gubanc, M.	<i>Jaz, košarka</i>	Mohorjeva Celovec
Gunhild, S.	<i>Osileček in otrok</i>	Celjska MD
Kästner, E.	<i>Ko sen še majhen bil</i>	Celjska MD
Konc Lorenzutti, N.	<i>Bela, bela lilja</i>	Celjska MD
Lasconi, T.	<i>Tako težko verujem</i>	Ognjišče
Melthen Korenčan, P.	<i>Popravni izpit</i>	Ognjišče
Milinar, R.	<i>Gugalinica za dva</i>	Mohorjeva Celovec
Monmarché, C.	<i>Janez Bosko, moj prijatelj</i>	Salve
Mouél, G.	<i>Bog v metroju</i>	Celjska MD
Opeka, P.	<i>Bojevnik upanja</i>	Celjska MD
Pridmore, J.	<i>Izповed londonskega</i> <i>gangsterja</i>	Družina
Prosenjak, B.	<i>Sejalec sreče</i>	Celjska MD
Rode, J.	<i>Skriti grad</i>	Celjska MD
Štampe Žrnavc, B.	<i>Živa hiša</i>	Celjska MD
Štampe Žrnavc, B.	<i>Snežroža</i>	Celjska MD
Zanzucchi, M.	<i>Inam vse – Chiara Luce</i> <i>in njenih osemnajst let</i>	Novi svet
Žorž, B.	<i>Pisma mojim mladim</i> <i>prijateljem</i>	Ognjišče
	<i>Sveto pismo – knjiga, kije</i> <i>spremenila svet</i>	Ognjišče
	<i>Zgodbe s semeni upanja</i>	Ognjišče

Več na: <http://sku.rkc.si/>

Priloga 2: Kotiček SBP v Mavrici

Pripravljala Vida Frelj
Ilustrirala Mojca Sekulič Fo

O PREBRANI KNJIGI

»Koliko vas je že prebralo vse knjige za Slomškovo priznanje?« je v začetku veroučne ure vprašal katehet.

Samo tri roke so se dvignile.

»Kaj pa ostali? Kmalu bo konec veroučnega leta ...«

»Jaz imam samo še eno,« se jih je oglasilo nekaj,

»jaz še dve,« se jih je še par obotavljalo.

»Kdor je pripravljen odgovarjati, naj počaka po verouku,« jih je povabil katehet.

»Jaz znam celotno vsebino na pamet,« je Jošt pošepnil Juretu.

»V moji knjigi so bile najbolj super osebe,« mu je odvrnil Jure.

»No no, fantje, po verouku bomo razglabljali,« jih je miril katehet.

Kaj moram vedeti o knjigi, ki sem jo prebral?

Lahko si pripravim poročilo o knjigi,

ki naj ima naslednje podatke:

- avtor
- naslov knjige
- tema (o čem piše)
- okoliščine (kje in kdaj se zgodba dogaja)
- osebe (glavne in stranske, kakšne so)
- dogodki (najpomembnejši)
- ideja (kaj sporoča pisec bralcu)
- mnenje (kaj ti misliš o knjigi)

Druga možnost je obnova: pri tem na kratko povzamem vsebino, to je dogodke, ki se zvrstijo v knjigi, po časovnem zaporedju.

Učenci višjih razredov si lahko pripravijo oceno knjige. To je zahtevnejše, saj pri tem izražamo svoje mnenje o knjigi, vendar na podlagi objektivnih meril. Najprej navedemo osnovne podatke kot pri poročilu. Nato predstavimo svoje mnenje o vsebini – zakaj je zanimiva oziroma ni, če kakšne stvari izstopajo, zakaj je aktualna. Lahko se opredelimo do književnih junakov in njihovega ravnanja. Predstavimo še način pisanja – kako zgodba poteka, kako govorijo književni junaki, kakšna slogovna sredstva je uporabil pisec in če so ustrezna.

Učenci nižjih razredov pa lahko ilustrirajo kakšen dogodek iz knjige, ki jih je še posebej nagovoril.

Namig:

Če vas je več prebralo isto knjigo, lahko predlagate skupen razgovor o njej, tako da drug drugega sprašujete ali da izmenjujete mnenje o dogodkih ali osebah.

Zapomni si:

Vsaka knjiga nas z nečim obogati.

Priloga 3: Plakat SBP

Slomškovo bralno priznanje

2011-2012

»Le kaj pametnega
si izvolite v branje,
da ne boste časa
in denarjev izgubljali,
si pošteno srce
in pamet kalili.
Berite in kar ste brali,
dobro preudarite!«
bl. Anton Martin Slomšek

**Se vidimo na Ponikvi
21. aprila 2012!**

SŠK-SKU
CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Priloga 4: Gospod Miha Herman s kipcem pastirčka Slomška

Priloga 5: Nalepke SBP

Šolsko leto
2000/2001

1

Šolsko leto
2001/2002

2

Šolsko leto
2002/03

3

Šolsko leto
2003/04

1

Šolsko leto
2004/05

2

Šolsko leto
2005/06

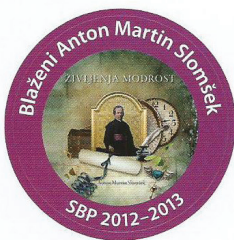
3

Šolsko leto
2006/07

4

Priloga 6: Himna SBP – note

Franc Juvan

1. Čr - ke, be - se - de, pa stav - ki in knji - ge, kak - šni za - kla - di se
2. Pra - vlji - ce, zgod - be, ro - ma - ni, po - ve - sti to je bo - ga - stvo, ki

1. skri - va - jo v njih. Zna - nje, le - po - ta, kul - tu - ra in ve - ra
2. ča - ka na nas. No - va spo - zna - nja, mo - drost in ve - se - lje

1. se v na - ša sr - ca pre - li - va iz knjig. Sve - ta ve - ra naj bo
2. knji - ge ti da - jo, če rad jih i - maš.

luč, je - zik ma - te - rin pa ključ škof An - ton Mar - tin še ve - dno nas u - či.

In za - to mi be - re - mo, do - bre knji - ge i - šče - mo, v njih re - sni - co in ži -

vlje - nje naj - de - mo.

Andreja Štunf

21

Narisal Matej Mozetič,
Šempeter pri Gorici

Priloga 7: Knjižni seznam Murska Sobota

Možiček kopitljaček
Janko in Metka
Muca Copatarica
Povodni mož
Živali pričak. kralja
Basni in žival. pravljice
Potica za ljub. Boga
Stvarjenje
Uganke

Janček ježek
Rdeča kapica
Na kolenu
Šivilja in škarjice
Noe in njegova ladja
Zgodba lastnega življenja
Pastirčkova nebesa
Veverici in opica

Priloga 8: Knjižni seznam Metlika

Seznam župnije Metlika za šolsko leto 2013/2014:

1. triletje (1.-3. razred, ob pomoči staršev)

Berta Golob: Sveti Miklavž, Ognjišče

Berta Golob: K sveti maši gremo, Ognjišče

Božo Rustja: Sveti angel, varuh moj, Ognjišče

Darinka Kobal: Če bi Bogec res bil, potem ..., Ognjišče

2. triletje (4.-6. razred)

Božo Rustja: Miklavž piškote peče, Ognjišče

Karel Gržan: Ana praznuje božič, Ognjišče

Teresio Bosco: Dominik in Lavra, Salve 2004

Loys Petillot: Janez Marija Vianej, Družina

3. triletje (7.-9. razred)

s. Imma Mack: Zakaj ljubim azaleje, Ognjišče

Tone Ciglar: Dr. Janez Janež, Salve

Janez Potočnik: Vzemi in beri, Salve

Tonino Lasconi: Nikoli sami, Ognjišče

Priloga 9: Priprava preverjanja Mara Pižent

PREDLOG ZA SKUPINSKO PREVERJANJE PREBRANE KNJIGE ZA SLOMŠKOVO BRALNO PRIZNANJE

Cilji: - **spoznavni:** naučiti se, kako si o prebrani knjigi največ zapomnimo, naučiti se, načina, kako lahko preverjamo to, kar smo prebrali,

- **doživljajski:** doživeti, kako lahko uporabimo to kar smo prebrali,

- **dejavnostni:** izdelati knjigo.

Sredstva: knjiga Slomškove basni, listi A5, karton za ovitek knjige, pisala, barvice, spenjač, 6 listov z vprašanji: 1. Kdo je napisal knjigo in kako se glasi naslov knjige?

2. Kdo nastopa v knjigi?

3. Kaj pripoveduje knjiga?

4. Kaj je nauk knjige – kaj nas hoče naučiti knjiga?

5. Kaj ti je bilo najbolj všeč v knjigi?

6. Nariši, kar ti je bilo najbolj všeč?

Vprašanja kopiramo za vsako skupino.

Otroci naj imajo s seboj zvezek za Slomškovo branje in če je le mogoče tudi prebrano knjigo.

Čas: 1 ura.

1. **Molitev: križ, pesem V nebesih sem doma**

2. **Vstopno mesto**

Kdo je napisal pesem, ki smo jo zapeli? Kdo je Anton Martin Slomšek? Kaj je pisal?

(Kratek pogovor o Slomšku in knjigi.)

3. **Slomškova basen (doživeto branje ali pripovedovanje)**

Izberemo basen po želji (cilj je, najti odgovore na vprašanja.)

4. Analiza

- Kdo je napisal basen in kako je naslov basni?
- Kdo nastopa v basni?
- Kaj pripoveduje zgodbica?
- Kaj nas hoče naučiti zgodba, kaj je nauk zgodbe?
- Kaj ti je bilo najbolj všeč v zgodbi – basni?

5. Sinteza

Anton Martin Slomšek je pisal knjige, da bi se iz njih nekaj naučili. Ko knjigo preberemo, vemo kdo je napisal knjigo, kdo nastopa v njej, kaj nam pripoveduje, kaj nas hoče naučiti, kaj nam je v knjigi najbolj všeč. Tudi drugi pisatelji napišejo veliko lepih knjig. Mi smo zdaj že prebrali eno in zdaj se bomo potrudili, da bi spomnili čimveč stvari iz knjige in izdelali knjigo. Ste za to, da naredimo knjigo?

6. Dejavnost

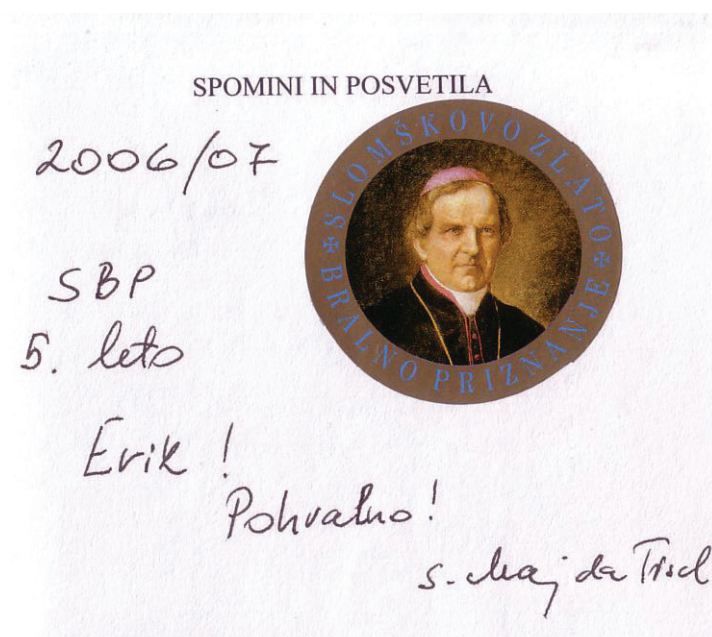
Razdelitev po skupinah (4 do 6 otrok). Vsak otrok dobi prazen list A5, vsaka skupina najprej listič s prvim vprašanjem: Kdo je napisal knjigo? Otrokom pomagamo, da vsak otrok napiše avtorja in naslov knjige na svoj list. Ko vsi končajo razdelimo drugo vprašanje, nato tretje itd. dokler ne napišejo odgovore na vsa vprašanja. Odgovori naj bodo kratki. Otroke usmerjamo in jim pomagamo, po potrebi lahko damo vsakemu še en list.

Ko vsi končajo razdelimo drugi list z nalogo, da narišejo, kar jim je bilo v knjigi najbolj všeč. Ko imamo naloge končane, se lotimo izdelave knjige. Združujemo liste (najprej tekst, nato risbico) in jih povežemo v knjigo. Skupaj z otroci izbiramo naslov knjige, otroci se podpišejo kot avtorji in skupno oblikujejo naslovnico, tako da vsak nekaj nariše. Izdelek je prva knjiga Slomškovcev, ki jo lahko razstavimo v učilnici ali na oglasno desko.

Mara Pižent, katehistinja

Šempeter pri Gorici

Priloga 10: Zlata nalepka v spričevalu

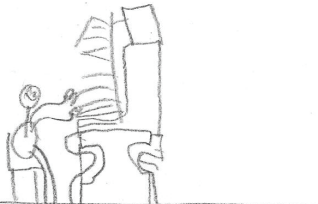
Priloga 11: Priznanje Urška Rožič

Slomškovo bralno priznanje

Priloga 12: Izdelki bralcev iz župnije Bohinjska Bistrica

<p>Slomškovo bralno priznanje</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ za SBP lahko veroučenec začne brati v katerem koli razredu; ❖ odločitev za sodelovanje je prostovoljna; ❖ vsak bralec prebere tri knjige, ki si jih lahko izposodi v župnijski knjižnici; ❖ tisti bralec, ki želi, lahko prebere tudi več knjig; ❖ za vsako prebrano knjigo bralec prejme nalepko, ki jo prilepi v mapo; ❖ vsi, ki preberejo več kot tri knjige, prejmejo priznanje; ❖ preverjanje prebranih knjig in izposoja novih poteka vsak četrtek od 16:30 - 18:00 ali pa med veroukom v naslednjih tednih: 13. - 16. december, od 7. - 10. marec in 9. - 12. maj. <p>IME IN PRIIMEK <u>Marta ...</u></p> <p>RAZRED <u>4. r</u></p> <p>Naslov prebrane knjige <u>Čudno leto</u></p> <p>Pisatelj <u>Janina Polak</u></p> <p>V zgodbi nastopajo <u>Čudno leto, Janina Polak, ...</u></p> <p>Kaj ti je bilo v knjigi najbolj všeč?</p> <p><u>Čudno leto je bilo zelo zanimivo.</u></p>	<p>Nariši (ali napiši) nekaj iz prebrane knjige:</p>
---	--

<p>Slomškovo bralno priznanje</p> <p>za SBP lahko učenec začne brati v katerem koli razredu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odločitev za sodelovanje je prostovoljna; • vsak bralec prebere 3 knjige, ki si jih lahko izposodi v župnijski knjižnici; • tisti bralec, ki želi, lahko prebere tudi več knjig (zlata nalepka); • za vsako prebrano knjigo bralec prejme nalepko, ki jo prilepi v mapo; • vsi, ki preberejo tri knjige, prejmejo priznanje; • preverjanje prebranih knjig in izposoja novih poteka vsak drugi četrtek v mesecu od 16:30 - 18:00; • (11. 10., 8. 11., 13. 12. 2012, 10. 1., 14. 2., 14. 3., 11. 4., 9. 5., 13. 6. 2013) <p>IME IN PRIIMEK: <u>JAN</u></p> <p>Razred: <u>2. r</u></p> <p>Naslov prebrane knjige <u>ZGODBICE ZA LAHKOMOČ</u></p> <p>V zgodbi nastopajo: <u>ČE MAMA BABKA DEDEK MAIDA SREČKO ROMAN</u></p> <p>Kaj ti je bilo v knjigi najbolj všeč: <u>NIČ</u></p>	<p>Nariši ali napiši nekaj iz prebrane knjige:</p>
---	--

Šolsko bralno priznanje

za SBP lahko učenec začne brati v katerem koli razredu;

- odločitev za sodelovanje je prostovoljna;
- vsak bralec prebere 3 knjige, ki si jih lahko izposodi v župnijski knjižnici;
- tisti bralec, ki želi, lahko prebere tudi več knjig (zlata nalepka);
- za vsako prebrano knjigo bralec prejme nalepko, ki jo prilepi v mapo;
- vsi, ki preberejo tri knjige, prejmejo priznanje;
- preverjanje prebranih knjig in izposoja novih poteka vsak drugi četrtek v mesecu od 16:30 – 18:00;
- (11. 10., 8. 11., 13. 12. 2012, 10. 1., 14. 2., 14. 3., 11. 4., 9. 5., 13. 6. 2013)

IME IN PRIIMEK: LENA

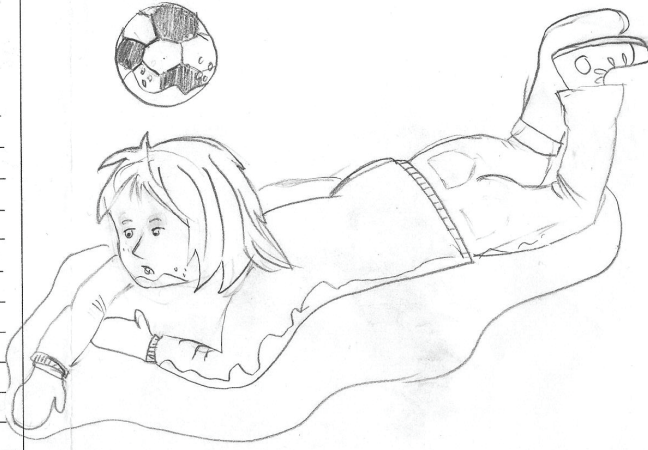
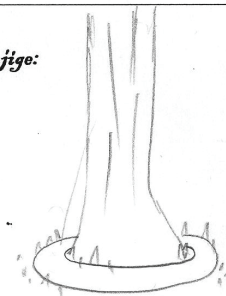
Razred: 4a

Naslov prebrane knjige ANJO ŽALOST

V zgodbi nastopajo: Tinkara, Bog, angel varuh,
in čivčiv (ptiček).

Kaj ti je bilo v knjigi najbolj všeč: najbolj všeč mi je
bilo, ko je bog pomagal Tinkari, da je spet
videla barve.

Nariši ali napiši nekaj iz prebrane knjige:

Šolsko bralno priznanje

za SBP lahko učenec začne brati v katerem koli razredu;

- odločitev za sodelovanje je prostovoljna;
- vsak bralec prebere 3 knjige, ki si jih lahko izposodi v župnijski knjižnici;
- tisti bralec, ki želi, lahko prebere tudi več knjig (zlata nalepka);
- za vsako prebrano knjigo bralec prejme nalepko, ki jo prilepi v mapo;
- vsi, ki preberejo tri knjige, prejmejo priznanje;
- preverjanje prebranih knjig in izposoja novih poteka vsak drugi četrtek v mesecu od 16:30 – 18:00;
- (11. 10., 8. 11., 13. 12. 2012, 10. 1., 14. 2., 14. 3., 11. 4., 9. 5., 13. 6. 2013) in 6. 6. 13

IME IN PRIIMEK: BENO

Razred: 3.A

Naslov prebrane knjige ZGUBLJENI JAGENJČEK

V zgodbi nastopajo: JAGENJČEK, PASTIR,
volk, roparice in druge
ovce.

Kaj ti je bilo v knjigi najbolj všeč: V knjigi mi
je bilo najbolj všeč
ko je pastir našel
jagenjčka v gozdu.

Nariši ali napiši nekaj iz prebrane knjige:

Slomškovo bralno priznanje

za SBP lahko učenec začne brati v katerem koli razredu;

- odločitev za sodelovanje je prostovoljna;
- vsak bralec prebere 3 knjige, ki si jih lahko izposodi v župnijski knjižnici;
- tisti bralec, ki želi, lahko prebere tudi več knjig (zlata nalepka);
- za vsako prebrano knjigo bralec prejme nalepko, ki jo prilepi v mapo;
- vsi, ki preberejo tri knjige, prejmejo priznanje;
- preverjanje prebranih knjig in izposoja novih poteka vsak drugi četrtek v mesecu od 16:30 – 18:00;
- (11. 10., 8. 11., 13. 12. 2012, 10. 1., 14. 2., 14. 3., 11. 4., 9. 5., 13. 6. 2013)

IME IN PRIIMEK: MARKO

Razred: 2.B

Naslov prebrane knjige: KO SO JEZUSA UMORILI

V zgodbi nastopajo: JEZUS IZRAELSKI VOJAKI

Kaj ti je bilo v knjigi najbolj všeč: DA JE JEZUS

I LJUBIL DUDI SOVRAŽNIKE

Nariši ali napiši nekaj iz prebrane knjige:

Slomškovo bralno priznanje

- za SBP lahko učenec začne brati v katerem koli razredu;
- odločitev za sodelovanje je prostovoljna;
- vsak bralec prebere 3 knjige, ki si jih lahko izposodi v župnijski knjižnici;
- tisti bralec, ki želi, lahko prebere tudi več knjig (dobi zlato nalepko);
- za vsako prebrano knjigo bralec prejme nalepko, ki jo prilepi v mapo;
- vsi, ki preberejo tri knjige, prejmejo priznanje;
- preverjanje prebranih knjig in izposoja novih poteka vsak drugi četrtek v mesecu od 16:30 – 18:00;
- (13. 10., 10. 11., 8. 12. 2011, 12. 1., 9. 2., 8. 3., 12. 4., 10. 5., 14. 6. 2012)

IME IN PRIIMEK: NELI

Razred: 2.A

Naslov prebrane knjige: Njegovo veličanstvo tigrič

V zgodbi nastopajo: tiger, želva, medved, mravlja, poliz, bobar

Kaj ti je bilo v knjigi najbolj všeč? Draga je želva navida,

kaj je prav.

Nariši ali napiši nekaj iz prebrane knjige:

Slomškovo bralno priznanje

- za SBP lahko učenec začne brati v katerem koli razredu;
- odločitev za sodelovanje je prostovoljna;
- vsak bralec prebere 3 knjige, ki si jih lahko izposodi v župnijski knjižnici;
- tisti bralec, ki želi, lahko prebere tudi več knjig (dobi zlato nalepko);
- za vsako prebrano knjigo bralec prejme nalepko, ki jo prilepi v mapo;
- vsi, ki preberejo tri knjige, prejme priznanje;
- preverjanje prebranih knjig in izposoja novih poteka vsak drugi četrtek v mesecu od 16:30 – 18:00;
- (13. 10., 10. 11., 8. 12. 2011, 12. 1., 9. 2., 8. 3., 12. 4., 10. 5., 14. 6. 2012)

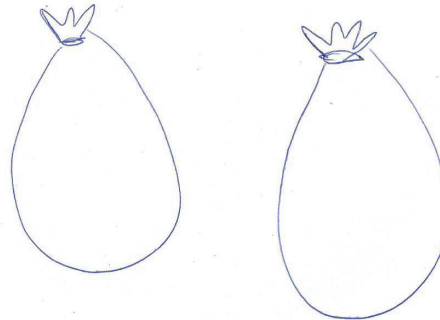
IME IN PRIIMEK: ŠPELA

Razred: B.B

Naslov prebrane knjige: ZGODBE ZA MLADÉ: Najmlajši od vseh, Drvar in misijonar, Orlje, Drav, korenje in zemlja, Kristus brez rok, Pohlepni, Teo žito škrbi, Dobri in slabi sosedi, Buze in Edod, Prijazen in ljubazni prijatelji, Ptice v vsaki hiši, Zlati in težki, Juba in te, Deček in TV, Tonje, Kmet, gozdar, misijonar, orel, spoznavalec ptic, drevo, korenine, zemlja, ptica, šaso, Kristus, žena, vnuh, dedi, dvabrata deček, Toni

Kaj ti je bilo v knjigi najbolj všeč? Najbolj mi je bila vsa zgodba žito škrbi, v kateri sta si brata drug drugemu kazala milost, tako da sta si dejala na škrivaj žito, na koncu pa jima ni bilo ja sn o, kerio to, da se hvalična žita nikoli ne zmanjša, dokler se nista veloga večera zletela in spoznala vesnico.

Nariši ali napiši nekaj iz prebrane knjige:

Slomškovo bralno priznanje

- za SBP lahko učenec začne brati v katerem koli razredu;
- odločitev za sodelovanje je prostovoljna;
- vsak bralec prebere 3 knjige, ki si jih lahko izposodi v župnijski knjižnici;
- tisti bralec, ki želi, lahko prebere tudi več knjig (zlata nalepka);
- za vsako prebrano knjigo bralec prejme nalepko, ki jo prilepi v mapo;
- vsi, ki preberejo tri knjige, prejmejo priznanje;
- preverjanje prebranih knjig in izposoja novih poteka vsak drugi četrtek v mesecu od 16:30 – 18:00;
- (13. 10., 10. 11., 8. 12. 2011, 12. 1., 9. 2., 8. 3., 12. 4., 10. 5., 14. 6. 2012)

IME IN PRIIMEK: Katja

Razred: 5.c

Naslov prebrane knjige: Bernardka

V zgodbi nastopajo: Bernardka, Marija, župnik, ljubi dje

Kaj ti je bilo v knjigi najbolj všeč? Ko je Bernardka šla k župniku in mu povedala, da naj ljudje pridejo (prezertija) z prižgano svečo k skalni vohem

Nariši ali napiši nekaj iz prebrane knjige:

Slomškovo bralno priznanje

- ❖ za SBP lahko veroučenec začne brati v katerem koli razredu;
- ❖ odločitev za sodelovanje je prostovoljna;
- ❖ vsak bralec prebere tri knjige, ki si jih lahko izposodi v župnijski knjižnici;
- ❖ tisti bralec, ki želi, lahko prebere tudi več knjig;
- ❖ za vsako prebrano knjigo bralec prejme nalepko, ki jo prilepi v mapo;
- ❖ vsi, ki preberejo več kot tri knjige, prejmejo priznanje;
- ❖ preverjanje prebranih knjig in izposoja novih poteka vsak četrtek od 16:30 - 18:00 ali pa med veroukom v naslednjih tednih: 13. - 16. december, od 7. - 10. marec in 9. - 12. maj.

IME IN PRIIMEK Melisa

RAZRED 3.a

Naslov prebrane knjige Miklavževih prijav

Pisatelj Mihaela Pavboržek

V zgodbi nastopajo Anže, oče, Miklavž, Angel, Ema, Toni, Fran, Joca, mama, Tina.

Kaj ti je bilo v knjigi najbolj všeč?

V knjigi mi je bilo najbolj všeč, ko je tate pričakoval, da bo drugo leto tudi on prišel naj ga obišče Miklavž.

Nariši (ali napiši) nekaj iz prebrane knjige:

IME, PRIIMEK Ksenija
NASLOV Namizij
RAZRED 7.a
VEROUČNO LETO 2008/2009

Slomškovo bralno priznanje

NASLOV PREBRANE KNJIGE:

Lilija nad močvirjem

PISATELJ: Wilhelm Hünermann

V ZGODBI NASTOPAJO: Marietta, angel varuh,

oče Alojz Goratti, mati Assunta, Aleksander

ČESA SE NAJBOLJ SPOMNIŠ? Smrti nenega

očeta, potem je ona začela gospodinit.

Okupaj so imeli obroke z kmetnikom

kmetije in njegovim oinom. Sama z bratom

sta si mogla zaslužiti obroke za sv. obhajilo,

ki si ga je zelo želela in se ga veselila.

Glavni junak:

Marietta.

Katera njegova dejanja so ti bila všeč?

Njena pobožnost, vera v posmrtno življenje, odpuščanje greha Aleksandra. Zelo si je želela prijeti sveto obhajilo, ker je s tem v njej Jezus.

Kratka vsebina. Lahko tudi ilustriraš:

Domačim pripoveduj o prebranem. Vrni knjigo pri naslednjem verouku z vestno izpolnjenim tem listom. Dobiš nalepko.

Priloga 13: Delovni list: Laž in njen ženin

Fran Milčinski: Laž in njen ženin

Poveži nasprotja

verjeti vse od kraja	šepetali
samica	nič verjeti
sta bila bot	pojavit se pred človekom
čuda veliko	se nista strinjala
zabučali	zelo malo
izgubiti se izpred oči	poročena ženska
biti vroče krvi	biti miroljuben

Slovarček neznanih besed:

tesači – gozdni delavec, ki se ukvarja s tesanjem lesa

krčma – gostilna

pariški voz, parizar – težek voz s širokimi platišči, ki so ga vlekli konji

togotni – zelo jezni

Stare merske enote

maseljč – 3,5 dl

merica – 0,4 l

bokal – 1,5 l

100 oralov – mera za površino

Pri neresnici, ki jo je povedala Laž z eno besedo povzemi neresnico, zaradi katere so kmetje verjeli Prilažiču.

Kokoš : _____

Zelje : _____

Gorelo je morje : _____

Zapiši slovenski pregovor, ki ga najdeš v knjigi in razloži, kaj pomeni:

Priloga 14: Delovni list: Dedkov angel

Jutta Bauer Dedkov angel

Kdo je podoba, ki spremlja dečka skozi vse življenje? Nariši ga.

Angeli so čisto duhovna, od Boga ustvarjena bitja, ki imajo razum in voljo. Angeli niso telesni, niso umrljivi in navadno niso vidni. Stalno živijo v božji navzočnosti in posredujejo ljudem Božjo voljo ter Božje varstvo.

V katerem mestu stoji kip angelana visokem stebru?

- Pariz
- London
- Berlin
- Ljubljana

V katerem času se dogaja zgodba?

Kdaj je angel dečka le opazoval s prekrizanima rokama?

Skozi katere dogodke življenja je angel spremljal dečka?

Kdaj ga je moral reševati?

Reši dopolnjevanke.

1. vozilo, s katerim se lahko odpeljemo na šolski izlet _____
2. lastnost previdnega človeka _____
3. deček jih je srečeval na svojih poteh _____
4. stari oče _____
5. dedka je položila v posteljo _____
6. čas brez miru _____
7. pomanjkanje hrane _____
8. doba v človeškem življenju od zrelih let do smrti _____
9. človek, ki ga ne poznam _____
10. preganjanje evropskih Judov _____